

Yıl: 8 Sayı: 31 Fiyat: 3.500.000 TL Ekim - Kasım - Aralık '02

MOTİF

Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü Dergisi ISSN 1303 - 4146

- ◆ Türk Halk Bilgesi Nasrettin Hoca
- ◆ Denizli İli Folklorik Türk Kıyafetleri
- ◆ Sindelhöyük'de Hasır Dokumacılığı
- ◆ Küreselleşme ve Müzik

31

10 yıl, 15 yıl, 20 yıl...

sanki 100 yaşındayız, bir o kadar deneyimimiz var

biat
inşaat

biatmöble

 biat
alüminyum

Yıl:8 Sayı: 31
ISSN 1303 - 4146

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği
Gençlik ve Spor Kulübü Adına İmtiyaz Sahibi
M.Zeki Baykal

Genel Yayın Yönetmeni ve Yazı İşleri Müdürü
Ekber Yeşilyurt

Danışma Kurulu
(Diziler alfabetik sıraya göre dir.)
Prof. Fikret Değerli
Ahmet Turan Demirbağ
Prof. Dr. M.Zeki Kuşoğlu
M. Emin Mancı
Prof. Dr. Can Etili Ökten
Sabahattin Türkoğlu
Ekber Yeşilyurt

Hakem Kurulu
Doç. Dr. Erman Artun
Prof. Dr. Ali Rıza Balaman
Prof. Dr. Ali Haydar Bayat
Prof. Dr. Hamiye Çolakoğlu
Prof. Fikret Değerli
Doç. Dr. Metin Ekici
Prof. Dr. İ. Hüseyin Filiz
Prof. Dr. Suat Gezin
Prof. Dr. Nevzat Gözaydın
Prof. Dr. M. Zeki Kuşoğlu
Prof. Dr. Taciser Onuk
Prof. Dr. Can Etili Ökten
Doç. Dr. Şenel Önalı
Prof. Dr. İsmail Öztürk
Prof. Dr. Saim Sakaoğlu
Prof. Dr. Fikret Türkmen
Yrd. Doç. Dr. Ahmet Terzioğlu

Editör
M. Zeki Baykal

Halkla İlişkiler Müdürü
Sacide Güngör

Reklam Sorumlusu
Saygın İlkinci

Redaksiyon / Editör Asistanı
M. Elçin Ateş

Bu sayıya katkıda bulunanlar
Erol Eroğlu
H. Selen Ergöz Özeren
Metin Ekici
Ramazan Tegiz
Serdar Uğurlu
Suat Dolgun
Suzan Batuman
Şamil Kucur
Yavuz Köktan
Zafer Sarı
Zahide Şahin
Süleyman Şenel

Kreatif Direktör
Mehmet Ak

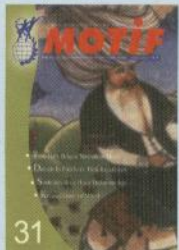
Grafik Tasarım
Yasemin Taşcıoğlu
Soner Yamak

Hukuk Müşaviri
Av. Dr. Ali Ürey

Yönetim Yeri
Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği
Gençlik ve Spor Kulübü
Fevzipaşa Cad. No:361 Edirnekapı / İstanbul
Tel: 0(212) 531 61 68 - 524 23 69 - 531 87 90
Fax: 0(212) 635 52 43
e-mail: motif@motifhalkoyunlari.com
www.motifhalkoyunlari.com

Baskı
Pınarbaşı Matbaacılık ve Rek. Hiz.
San.ve Tic. Ltd. Şti.

Topçular İş Merkezi No: 88 / 192 Topçular / İSTANBUL
Tel: 0(212) 544 58 77
e-mail: info@pinarbas.com.tr

Fiyat 3.500.000.-TL
Dergimizde yayınlanan yazıların tüm sorumluluğu yazarlarına, yayınlanan ilanların tüm sorumluluğu ilan sahiplerine aittir. Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz. Motif Dergisi süreli bir yayındır. Üç ayda bir ücretli olarak yayınlanır. Gönderilen yazıların yayınlanıp yayınlanmayacağı yayın kurulunun kararıdır. Gönderilen yazılar geri iade edilmez.

2 Türk Milleti Adına Ayrı Bir Güzellik...

Sindelhöyük (Develi)
Kasabasında Hasır
Dokumacılığı ve Bitkisel
Örücülük

4

8 Denizli İli Folklorik Kıyafetleri

12 Ödemiş Manileri Üzerine Bir Değerlendirme

16 Küreselleşme ve Müzik

Türk Halk Bilgesi
Nasrettin Hoca

20

26 Türk Müziğinin Sistemleşmesi ve Rauf Yekta Bey'e Göre Ana Dizi

28 "Mey, Balaban, Duduk ve Sarı Gelin Türküsü" Hakkında Süleyman Şenel İle Röportaj

30 Hatay'da Hıdır Motifi (Hızır)

Samsun Yöresi
Halk Oyunları

32

36 Halk Kültürlerinin Medya Açısından Değerlendirilmesi Uluslararası Sempozyumu

8. Motif Halk Bilim Ödülleri
Töreni Gerçekleşti

38

40 Motif'ten Haberler

Türk Milleti Adına Ay

*H*alk oyunları, asırlar boyu süren gelenek ve göreneklerimiz, günümüze kadar getirdiği bir kültür mirasıdır.

Kültürel değerlerimizin ayrılmaz bir parçası olan halk oyunlarımızın, halkın yaşamına, kültür birikimine oyunu, müziği ve

kostümü ile üç boyutlu dev bir ayna tutulmuşçasına gerçekleri yansıtır. Türk milletinin hangi evrelerden bu güne geldiğini, sevincimizi ve üzüntümüzü asırlar boyunca hareketlere döktüğümüz halk oyunlarımızda, oyunların figürlerinde, figürlerdeki anlatımlarında bulmamız mümkündür.

Duyguların yaşama nakış nakış işlendiği bu değerlerin, halıda, kilimde, oyunda, türküde, manide, masalda ve daha bir çok ögede var olan izleriyle bugüne dek yaşatılması, Türk milletine adına ayrı bir güzelliştir.

Halk oyunları duyguların ifade biçimi olduğuna göre, oyunlarımızda yaşam tarzımızın gereği olan sevgi, beğenme, kıskançlık, saygı, dostluk, ayrılık, özlem, hasret duyguları çeşitli renk ve seslilikle yöreye özgü müzik anlatımıyla bütünleşir.

İçinde yaşadığımız 2000'li yıllarda, geleneksel Türk Kültürü'nün en güzide birimi olarak kabul edilen halk oyunlarımız, Türk Toplumu'nun ortak duygu ve düşüncelerini yaşatıp, bu değerleri nesilden nesile taşıyan, sevincimizi, coşkumuzu, üzüntümüzü, kahramanlıklarımızı, yardımseverliklerimizi, kısacası tüm benliğimizi gelenekselleştiren önemli bir unsurdur.

Bu sebeple, milli benliğimizin bir parçası olan halk oyunları Türk toplumu açısından büyük bir önem taşımaktadır.

Bir toplum için bu kadar büyük önem arz eden halk oyunlarının, yaşatılıp yaygınlaştırılması adına, 15 yıldır hizmet etmekte olan Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü, bir sivil toplum kuruluşu olarak bu hizmeti en iyi, en doğru ve en güzel şekilde yapabilmek için çalışma alanını günden güne genişletmekte, yeni projeler üreterek bu hizmeti daha ilerilere götürebilme hedefini taşımaktadır.

Elbette ki bu değerlerin korunarak yaşatılması adına bugüne kadar yapılan hizmetler bizler için önem arz etmektedir. Ancak, kurulan Halk Oyunları Federasyonu ile 2000'li yıllarda halk oyunlarımızın geleceğine nasıl ki daha umutla bakabiliyorsak, bizlerde Türk

Kültürüne hizmet etmekte olan sivil toplum kuruluşları olarak, başlatılan bu güzel yolda elimizden geldiğince daha kaliteli ve nitelikli hizmetlerle elele omuz omuza hep birlikte yürüebilmeliyiz.

İşte bu düşünceden hareketle, 2003 yılından itibaren Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü, bugüne kadar gerçekleştirdiği tüm faaliyetlerini yeni görsel ve kurumsal kimliği altında sürdürmektedir. Oluşturulan bu görsel ve kurumsal kimlik kendini Motif'in gelenekselleşen faaliyetlerinden Şölenleri'nde, Halk Bilim Ödülleri'nde, Sempozyumları'nda, Dergisi'nde ve Şubeleri'nde gerçekleştireceği tüm yeni projelerinde hissettirecektir.

2002 yılını yenilikler ve atılımlar yılı olarak, tüm hedeflerini gerçekleştire - bilmenin mutluluğu ile geride bırakan Motif Ailesi, 2003 yılını da kendisine tayin ettiği yeni hedef ve projeleri gerçekleştirebilecek olmanın mutluluğu ve azmi ile karşılamaya hazırlanıyor.

Gücü yadsınamayacak potansiyele sahip gençlerle yürütülen faaliyetlerle bir çok ilke imza atmayı başaran Motif'in, 2003 yılında da tüm üyelerinden aldığı bu güç sayesinde halk kültürüne hizmet maratonunda daha da hızlı koşacağını bir göstergesidir. Aynı zamanda gençlerden aldığı bu gücü onlara geri vermeyi bir borç bilen Motif, gençlerin eğitim faaliyetlerinin yanı sıra, sosyal ve kültürel alanda gelişmelerini sağlamak amacıyla Motif Okulları bünyesinde aldıkları eğitimleri, yurt içinde ve yurt dışındaki platformlarda sergileyebilecekleri ortamları hazırlayabilmek için çalışmaktadır.

Türk Halk Kültürü'nün çeşitli zenginliklerini ulusal ve uluslararası alandaki akademik platformlarda tanıtılabilmesi amacıyla başlatılan projelerin, Motif'i daha ilerilere taşıyacağına, doğru ve ilkel çalışmaları hedefi olacağına inanıyoruz.

Çağdaş yapılanmasıyla her türlü yeniliğe açık Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü, 2003 yılında da, kamuoyunun ilgiyle takip edeceği organizasyonları ve hizmetleri, Türk Halkı'nın ilgisine ve bilgisine sunacaktır.

Yoğun kültür erozyonu içerisinde, yok olmaya yüz tutmuş kültürel değerlerimizi ayakta tutabilmek adına, 2003 yılının dünyaya barış ve mutluluk getirmesi dileğiyle, Saygılarımla,

M. Zeki BAYKAL

ri Bir Güzellik...

ANOTHER BEAUTY ON BEHALF OF THE TURKISH NATION

The folk dances are a cultural heritage which bring until the recent days our traditions, our usages and our customs which have been lasted through centuries.

The folk dances which are the unseparate pieces of our cultural values, reflect as an installed tridimensional mirror the realities and the life of the people, its cultural buildup with its dances, its music and its costumes. Next to a watchful observation of these folkdances and their figures, and as well, in the explanation of these figures which evidence clearly our merriments and our sorrows, it is possible to discover the passed phases of the turkish nation.

On behalf of the turkish nation, it is another beauty to make survive these values relevant to the feelings which are embroidered to the life with their existing traces in the carpets, in the kilims, in the games and in the dances, in the folk songs, in the traditional turkish quatrains, in the tales and in several other elements.

The folk dances being an expression mode of the feelings, in our dances the affection, the liking, the jealousy, the respect, the friendship, the separation, the yearning and the longing which represent the need of our mode of life are put together with a various color and vocal musical expression which is relevant to the region.

In the 2000's where we are living, our folk dances which are considered the most distinguished unity of the traditional Turkish culture are important particulars which reflect and keep alive the common feelings and the common thoughts of the turkish society by transmitting these values from generation to generation based upon our merriment, our enthusiasm, our sorrow, our bravery and our solidarity; briefly a particular which renders traditional all of our personality.

Hence, the folk dances which are an important part of our national personality, display an extreme importance for the turkish society.

On behalf of the survival and the prevalence of the folk dances which represent an extreme importance for a nation and a society, the Motif Folkdances Training Association Youth Club being a civil social establishment and endeavouring to fulfill the best, the most correct and the nicest, widens day by day its operation field and by its producing new projects intends to conduct ahead its rendered service.

Naturally, the rendered services on behalf of the survival of these values by way of protecting them represent for us an extreme importance. But, although we look hopefully at the future of our folkdances in the 2000's by the established Folkdances Federation, we, being civil

society establishments which contribute to the development of the turkish culture, we may and have to march hand in a hand and with solidarity through well-qualified performing services.

Hence, based upon this thought and dating from 2003, Motif Folkdances Training Association Youth Club will fulfill all its realized activities until today under its new visual and institutional identity. This constituted visual and institutional identity will affect all the traditionalized activities and all the projects of Motif as Motif Banquets, Motif Folk Science Awards, Motif Symposiums, Motif Reviews, Motif Branches and, as well, in its new prospects.

The Motif Family which is proud and happy with the content of its whole performed business of the year 2002 this aforesaid year being a year of renewal and innovation, it will also feel the happiness to endeavour to fulfill with resolution its intentions and targets projected for the year 2003.

Motif being the pioneer of many first steps which have been performed with the assistance of young people whose activity potential is undeniable, will continue to run through the folk culture field in the year 2003 based upon the power obtained from this young people. Motif, at the same time, being well aware of this potential obtained from the young people, consider as a charge to give back them this obtained power, and, in addition to the training activities of the young people and in order to provide them a development in the social and cultural fields, strives to supply them domains where they should exhibit in different platforms inland and outland their training obtained in the Motif Training Schools.

We strongly believe that the handled projects by Motif in order to introduce and to present the various rich elements of the turkish folk culture in the different academic national and international platforms will forward ahead Motif and will be considered as an example while the performance of a correct and basical training.

Motif Folk Dances Training Association Youth Club who with its modern structure is impressed from every kind of newness, will offer to the turkish people's interest and cognizance all the organizations and services which will be observed and followed curiously and ardently by the turkish public opinion.

In order to assist and to support our cultural values which tend toward disappearance affected from the intensive cultural imperialism and hoping deeply that should the year 2003 bring peace and happiness to all of us.

I remain yours respectfully

M. Zeki BAYKAL

Zahide ŞAHİN
Erciyes Ün. Kocasinan M.Y.O.
Öğretim Elemanı

Sindelhöyük (Develi) Kasabası'nda

4 HASIR DOKUMACILIĞI ve Bitkisel Örucülük

Sultansazlığı'nda genellikle haziran-ekim ayları arasında kasabada yaşayan erkekler tarafından orak ile hasır otu ve kamış biçilir. Sudan çıkarılan ve kesilen hasır otu ve kamışlar kurutulur. Kuruyan kamışlar ve hasır otları uzunluklarına göre göz kararı bir araya getirilerek bağ yapılır.

1310 yılından itibaren Develioğulları'na bağlı ailelerin bölgeye yerleşmesiyle temelleri atılan yöre, 1967 yılında kasaba olmuştur. İç Anadolu Bölgesi'nin Orta Kızılırmak Bölümü'nde yer alan Sindelhöyük Beldesi Kayseri iline 86 km. Develi ilçesine 12 km. uzaklıktadır. Geniş bir ova üzerinde yer alan kasaba; güneyinde Aladağlar, güneydoğusunda Erciyes Dağı, batısında Sultansazlığı'yla çevrilmiş güzel bir coğrafi konuma sahiptir. Beldenin yüzölçümü 300 km², denizden yüksekliği 1200 m. olup, adını güneyinde bulunan mezarlıktan almıştır. Tabanı sulu bir arazi yapısına sahip yörede, halkının temel geçim kaynakları; büyük ve küçükbaş hayvancılık, tarım, hasır dokumacılığı, bitkisel örucülük ve madenciliktir. Şekerpancarı, yonca, fasulye, kabak, ayçiçeği, hububatçılık üretimi yapılmaktadır. Yörede pomza maden yatakları mevcuttur, bu yatakların büyük bir kısmı şirketler kanalıyla işletilmektedir.

"El sanatları bireylerin bilgi ve becerisine dayanan özellikle doğal hammaddelerin kullanıldığı elle ve basit araçlarla yapılan ve toplumun kültürünü, gelenek ve göreneklerini taşıyan bireylerin duyu, düşünce ve becerilerini yansıtan, gelir getirici üretime yönelik etkinliklerdir."² El sanatlarından, çok uzun yıllar hasır dokumacılığı ve bitkisel örucülüğün yapıldığı Sindelhöyük Kasabası'nda, bu uygulamaların ne zaman, nasıl başladığı bilinmemektedir.

Kamışların kullanım şekli

Hasır dokumacılığı, insanlığın ilk kültür gelişmelerinden biridir. Türkler'de ise hasırcılık, hasır otu ile yakından ilgilidir. Hasır, Arapça bir kelimedir. Bu nedenle hasır sözü, eski Türk kaynaklarında yoktur. Selçuklular döneminde, Ortaasya Türkleri, hasır yapılan ota Yiken derlerdi. XI. yy.' da Kaşgarlı Mahmud, "çiğ; Konar göçer Türklerin çiğ otundan yaptıkları bir çadır örtüsüdür. Bu bitki, kamıştan daha ince ve yumuşaktır" der.³ Kasabada hasır otu olarak bilinen bitki, ülkemizde Ak saz, Gofalık, Kiliz, Kofa, Kofalık, Koğa, Kova, Kovalık, puf sazi, Semerci sazi, Semer otu, Su kamışı, Zembil otu gibi değişik isimlerle de söylenir.⁴

Sindelhöyük Kasabası'nda, dokumalarda ve örücülükte kullanılan bitkiler Sultansazlığı'ndan getirilir. Sultansazlığı, Develi Ovası ortasında, mevsimlere göre değişerek 8-13 bin hektar alanı kaplayan sulak bir sahadır. Develi-Yeşilhisar-Yahyalı üçgeni içerisinde yer almaktadır. Kuzeyinde bölgenin en yüksek (3916 m.) volkanik dağı Erciyes bulunur. Dağın eteklerinde büyük tatlı su bataklıkları teşekkül etmiştir. Sultansazlığı'nda bitkiler (flora) ve hayvanlar (fauna) çok çeşitlilik ve zenginlik gösterir.⁵ Sultansazlığı'nın büyük kısmı kamış ve yörede hasır otu şeklinde ifade edilen sazlarla kaplıdır. Hasır otu, bataklık yerlerde yetişen; sağlam, ince, uzun, çok çeşidi bulunan yıllık bitkidir. Bu alanda, çok sayıda yüzen saz

adacıkları vardır. Adacıklar kuvvetli rüzgarlarla yer değiştirirler. Genellikle kamış, bataklığın daha derin kısımlarında, hasır otu ise kenarlarında yetişir. Sindelhöyük Beldesi halkı kamışı, Sultansazlığı'nda bulunan; Kapıcı, Oluklu, Gemikli, Üçevler, Yanakarlar, Örtülüakarlar adalarından keser. Hasır otunu ise, Çatalada'dan getirir.⁶

Sultansazlığı'nda genellikle haziran-ekim ayları arasında kasabada yaşayan erkekler tarafından orak ile hasır otu ve kamış biçilir. Sudan çıkarılan ve kesilen hasır otu ve kamışlar kurutulur. Kuruyan kamışlar ve hasır otları uzunluklarına göre göz kararı bir araya getirilerek bağ yapılır. Bu bağlara kütür de denir ve genellikle çapı 100 cm. ile 130 cm. arasında değişir. Kütürler, eskiden camızların çektiği kağnılarla evlere getirilirdi. Bunun nedeni ise, Camızın diğer hayvanlara göre bataklıkta daha rahat hareket edebilmesidir.⁷ Günümüzde traktör ve römorklarla kütürler evlere taşınmaktadır. Eve getirilen kütürler evlerin damlarına ve bahçelerine dizilir.

Hasır otunun alt kısımlarından hasır dokunur, üst kısımlarından ise genel olarak sele tabir edilen sepet, ekmeçlik vb. nesnelere örülür. Hasır otunun alt (dip), yuvarlak, kalın gövdeli kısmına, yörede "berdi"; uç (üst), ince kısımlara ise "kindıra" denir. Berdi sele şeklinde genellenen bitkisel örücülükte, kindıra ise hasır dokumacılığında kullanılır. Yörede, sele örücülüğü genellikle beyler

tarafından hasır dokumacılığı ise bayanlar tarafından yapılır.⁸

Her mevsim hasır dokunur. Önceki yıllarda desenli ve desensiz dokunan hasırlar son yıllarda sadece desensiz dokunmaktadır. Mevsime göre tezgahların kuruluş yeri değişir. Yazın evlerin bahçesine, kışın ise evlerin içine uygun yerlere tezgah kurulur. Tezgah için yere dört kazık çakılır. Bu kazıklara hasır "kazgıcı" denir. Kazıklar arasına yerleştirilen leventlere yörede "sınt" denir. Kazıklarda sırtların geçirileceği delikler varsa sırtlar bu deliklerden geçirilir, kazıklarda delik yok ise sırtlar, kazıklara çivilenir. Tezgahta olması gereken diğer

Hasır dokumalar

parça ise taraktır. Azerbaycan'da tarak "paral" şeklinde ifade edilir.⁹ Tarağın genişliği ne Kadarsa hasır dokumanın genişliği de o kadar olur. Taraklar üzerinde belli aralıklarda delikler vardır. Bu deliklerden sırtlara bağlanan çözümlük ip geçirilir. Taraklar iki şekildedir. Desensiz ▶

hasırların dokunmasında kullanılan taraklar üzerinde bulunan delik aralıkları daha fazla ve delik sayısı az, desenli hasırlarda kullanılan taraklarda delikler daha sık ve çoktur. Taraklar, hasır otunu sıkıştırmaya yarar. Tarakla sıkıştırma işlemine sıkıcak denir. Desenli hasırların dokunuşu zahmetli olduğundan son yıllarda desenli hasır dokunmamaktadır. Düz hasır ürünleri dikkatli incelendiğinde hasır otunun sarı, yeşil tonları bantlar halinde yerleştirilerek dokumalara hareket kazandırılmıştır. Ahırlarda, depolarda desenli hasır dokumasında kullanılan taraklar saklanmaktadır. Taraklardaki delikler, zaman geçtikçe dokuma sırasındaki aşınmadan dolayı yamuk görünüm almıştır.¹⁰

Yöre halkı tarafından elde edilen çözümlük ipliklere eşme denir. Eşme, sazların bükülüp kendiliğinden şekil alma özelliklerinden yararlanılarak ıslatılarak elde avuç içinde iki ayrı ip elde edilip, bu iki ipin tekrar ıslatılarak bükülüp, birleştirilip tek iplik edilmesi işlemidir. Çözgü ipi yapımında kullanılan sazlar hasır otundan daha farklıdır.¹¹ Dokumalarda kullanılan çözgü ipleri önceki yıllarda bu şekilde elde edilip kullanılırken, günümüzde sicim ipleri satın alınıp çözgümlük şeklinde kullanılmaktadır.

Dokuyucu tezgahın yakınına kullanacağı kadar hasır otunu getirir, ıslatır ve çözgülerin bir altından bir üstünden geçirerek dokumaya devam eder. Hasır otunun, çözgüler arasından geçirildiği her tur için "birbaş" tabiri kullanılır. Hasır dokuması bitince yanda kalan sap uzunlukları kesilir. Çözgü uçları bağlanır. Hasırlar kasabada çoğunlukla 100 X 300 cm. dir. Eni daha geniş olan dokumalarda vardır. 110 X 300 cm. gibi. Dokunan hasırlar rulo yapılıp odaların uygun tarafına dizilir. Bir dokuyucu günde üç adet dokuyabilir. Tezgah ebadı ise yaklaşık 120 X 300 cm. dir.¹²

Eski Türkler, çadırların içine hasır yayar ve üstüne halı sererlerdi. Bu vakitler hasırcılık Türkiye'de önemli bir sanat olmuştur. Hasırcı çarşısının varlığı buna güzel bir örnektir.¹³

Günlük hayatta çok pratik (kışın sıcak, yazın serin, sık sık yıkamak mümkün), sağlık için çok yararlı (insan bedeninden ağrı ve stresi kolayca çeker) olan hasırların üretim maliyeti çok düşüktür ve ekonomik açıdan faydalı bir üretim alanıdır.¹⁴

Yörede dokunan hasırların kullanım alanları:

Yer yaygısı: Genellikle kilim veya halı gibi ürünlerin altına soğuktan korunmak amacıyla serildiği gibi tek başına hasır yaygılarda kullanılır

Tislik: Odalarda, duvarlar ile yastık arasına soğuktan korunmak amacıyla konulan hasırlara tislik denir.

Çeyiz: Genç kızların çeyizlerine hasır eskisi kadar dokunmamaktadır. Bunların dışında bir başka kullanım şekli ise, at arabası ve römorklarda sap, saman taşıırken dökülmemesi için hasır dokuma kullanılır.

Kasabada hasırlar genellikle satılır. Dokuyan bayanın babası, eşi, kayınbabası dokumaları yakın çevrelere götürüp satar. Bazen beldeden biri dokumaları satın alır ve özellikle Mersin ve Nevşehir'e götürüp satar.¹⁵

Hasır dokumacılığının kasabada çok uzun bir geçmişi vardır. 1975 yılına kadar her evde hasır dokumacılığı yapılmıştır. 1975 yılında kasabada artezyen kuyuları açılmış ve tarım ilerlemiş, hasır dokuyan kişilerin sayısı azalmıştır.¹⁶

Bitkisel örücülük: "Kendiliğinden yetişen veya kültürü yapılan bazı bitkilerin sapını, yapraklarını, ince dallarını olduğu gibi veya yarararak ince şeritler haline getirdikten sonra çeşitli şekillerde yapılan örgülere bitkisel örücülük denir.¹⁷

Günümüzde zahmetli fakat ucuza elde edilen bu hammaddeleri ve tarımsal ürün artıklarını işleyerek iç ve dış pazarlarda alıcı bulan değerli ürünlere dönüştürülebilir bir el sanatı konumuna gelmiştir.

Tarihi çok eskilere dayanan ilk el sanatlarından biri olan bitkisel örücülük sepet yapımı ile başlamıştır. Bugün ise bitkisel örücülük ürünleri sepet ile sınırlı olmayıp hem otantik hem ekonomik değer taşıyan oldukça zengin çeşitlilikte ürünlere dönüşmüştür. Özellikle son yıllarda modern tasarım anlayışı ile bütünleşen bitkisel örücülük ürünleri günlük hayatta çok geniş bir kullanım alanına sahiptir.¹⁸

Bitkisel örücülük hammaddeleri olarak bilinen bitkiler ülkemizin çoğu yerinde yetişir. Çok çeşitli ve çok boldur. Sindelhöyük Kasabası'nda bitkisel örücülük her geçen gün yaygınlaşmakta ve gelişmektedir. Elde edilen objeler incelendiğinde sepet örme tekniğinin kullanıldığı görülür. Sindelhöyük Beldesi'nde, bitkisel örücülük hammaddesi yörede "berdi" denilen bir tür sazdır. Berdi dışında dut dalı, söğüt dalı gibi malzemeler kullanılmaz.

Örücülük, kasabada yaşayan erkekler tarafından yapılır. Örne işlemi sırasında yaprakları şerit haline getirmek

Kamışların tarak ile temizlenmesi

için bıçağa benzeyen "şiş" denilen alet kullanılır. Şişin ucundaki deliğe berdi geçirilir, böylece örme işlemi daha kolay olur.

Bitkisel örücülükle elde edilen ürünlere genel olarak "sele" denir. Dar anlamda ise sele iki şekilde kullanılır. Birinci kullanımı, hayvan yemlerini taşımak için, ikinci ise, hayvan pisliklerini

Bitkisel örücülüğün yapılış aşamaları

ahırdan dışarı çıkarmak için kullanılır. Seleye "samanlık" da denir.¹⁹

Örülerek elde edilen ürünler kullanılışlarına göre ve son zamanlarda ise benzetildikleri nesnelere göre isimlendirilmektedir.

Emeklik: Genellikle daire şeklinde örülür, son zamanlarda isteğe göre kulplu da yapılır. Üzerine pişirilen yufka ekmekler dizilir.

Sofra altı: Çift işlevlidir. Hem içine ekmek konur, kapaklı ve kulpluda yapılır, hem de sinilerin altına konulduğunda siniyi yerden yükselttiği için sofra altı şeklinde de kullanılır.

Lülük: İçine bulgur, nohut, un, patates v.b. yiyecekler konur. Çoğunlukla kapaklı ve kulplu olur. Kulplar "eşme" denilen elde yapılan iplerdendir.

Bitkisel örücülük hammadde olarak bilinen bitkiler ülkemizin çoğu yerinde yetişir. Çok çeşitli ve çok boldur. Sindelhöyük Kasabası'nda, bitkisel örücülük her geçen gün yaygınlaşmakta ve gelişmektedir. Elde edilen objeler incelendiğinde sepet örme tekniğinin kullanıldığı görülür.

Lülüklerin son yıllarda çok farklı şekilleri örülmüştür. Lülüklere vazo, küp, hamile kadın karnı gibi isimlerin verilmesi bu nedenledir.

Palan Berdi: At, eşek gibi hayvanların üstüne palan, semer, alık (kürtün) konur. Palanın, hayvan sırtına değen kısmı keçe, dışı bakan kısım halı

veya kilim olur. Palanın içine ise berdi konur. Berdiler eskiden elle sıkıştırılırken günümüzde makine ile sıkıştırılmaktadır.

Küfe: Eskiden ahşap ve örme küfeler vardı. Büyük boyda yapılırdı. Küfeler at, eşek gibi hayvanların sağ ve sol olmak üzere iki tarafına konurdu. Özellikle tarla ürünleri taşıyırdı.²⁰

Yöre halkı son bir-iki yıldır ördüğü objeleri boyalarla renklendirmektedir.

Sindelhöyük Kasabası'nda ürünler tıpkı Tarsus yöresindeki gibi ürün çeşidi ve şekli ne olursa olsun sepet örme tekniği taban örme, gövde örme, ağız kapatma ve sap takma olmak üzere dört aşamada oluşmaktadır.²¹

Kasaba halkı için hasır dokumada kullanılan kindıra ile bitkisel örücülükte kullanılan berdi dışında kamışında yeri önemlidir. Kasabada bir tanesi kapalı alanda, iki tanesi açık alanda faaliyetini sürdüren üç atölye vardır.²² Kamış, genellikle ekim ayı sonlarında biçilerek kurumaya bırakılır. Kuruma işlemi tamamlandıktan sonra uzunluklarına göre sıralanır ve deste şekline getirilir. Kamışlar desteler halinde atölyelere getirilir. Kırklık makası ile kamışların uç (tohumlu) kısımları kesilir. Taraklarla taranır. Kelepçe ile her bağıın kalınlığı eşit olacak şekilde 60 cm. şeklinde ayarlanır. Paketleme makinasında sıkıştırılıp bağlanır. Paketlenen bağlardan yüzzer tanesi bir araya getirilerek balya yapılır. Balyalar Mersin Limanı'ndan yurt dışına özellikle Hollanda, İngiltere, Almanya gibi ülkelere ihraç edilir. Yurtdışına gönderilen kamışlar "reed" şeklinde bilinir. Bafra'dan (Samsun) getirilen kamışlarda bu atölyelerde işlenmektedir.²³ Sindelhöyük Kasabası'nda bostanların kenarına kamışlar örülerek alaçık denilen küçük tek odalı evler yapılır. Bahçe kenarlarında kamıştan örülmüş ağıllar vardır. Bazen ahırların ortası da kamışlarla örülerek ikiye ayrılır. Böylece ahırın bir tarafına sap, saman konur, diğer tarafında ise hayvanlar barınır.²⁴ Bu kullanım alanları dışında kamış; ülkemizde, özellikle İç Anadolu'da kırsal yörelerde evlerin üzerine örtü, izolasyon maddesi olarak, çatı yapımında ters tavan, otel, motel v.b. yerlerde süs maddesi şeklinde ve son yıllarda peyzaj mimarisinde kullanılmaktadır.²⁵ ■

DİPNOTLAR

- (1) Bu bilgiler, Sindelhöyük Kasabası Belediye Başkanı, Sayın Nuh Aşık tarafından verilmiştir.
- (2) Taciser ÖNÜK-Feriha AKPINARLI-H. Serpil ORTAÇ-Özlem ALP, Tarsus El Sanatları, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1998, s. 13.
- (3) Bahaeddin ÖGEL, Türk Kültür Tarihine Giriş III, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2000, s. 191..
- (4) Turhan BAYTOP, Türkçe Bitki Adları Sözlüğü, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 578, Ankara, 1997, s.130.
- (5) Remzi Ruşen AYAN, "Develi Ovası", Develi Belediyesi Haber Bülteni, Yıl:3, Sayı:8, Develi, Şubat-Mart 2002, s. 10..
- (6) Sindelhöyük kasabasında yaşayan İbrahim TURKMEN tarafından verilen şifahi bilgilere göre.
- (7) Sindelhöyük kasabasında yaşayan Süleyman İLİPİNAR'ın verdiği şifahi bilgilere göre.
- (8) Fatma ÇELİK, (43 yaşında, ev hanımı, tahsil yok, 4 çocuğu var) verdiği şifahi bilgilere göre.
- (9) Kübra ALIYEVA, Tarih, Gelenek ve Ekonomik Açıdan Azerbaycan'da Hasır Dokuma Sanatı, 2000'li yıllarda Türkiye'de Geleneksel Türk El Sanatlarının Sanatsal, Tasarımsal ve Ekonomik Boyutu Sempozyum Bildirileri, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1999, s. 5.
- (10) Firdevs İlipinar, (53 yaşında, ev hanımı, tahsili yok, 4 çocuğu var) verdiği şifahi bilgilere göre.
- (11) Fatma YARGI, (45 yaşında, ev hanımı, tahsil yok, 7 çocuğu var) verdiği şifahi bilgilere göre.
- (12) Dudu GÖKŞEN, (41 yaşında, ev hanımı, tahsil yok, 4 çocuk annesi) verdiği şifahi bilgilere göre.
- (13) Celal Esad ARSEVEN, "Hasır", Sanat Ansiklopedisi, II. Cilt, Milli Eğitim Basım Evi, İstanbul, 1983, s. 690-691.
- (14) Kübra ALIYEVA, "Tarih, Gelenek ve Ekonomik Açıdan Azerbaycan'da Hasır Dokuma Sanatı", 2000'li yıllarda Türkiye'de Sanatsal, Tasarımsal ve Ekonomik Boyutu Sempozyum Bildirileri, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1999, s. 3..
- (15) Fatma YARGI, (45 yaşında, ev hanımı, tahsil yok, 7 çocuk annesi) verdiği şifahi bilgilere göre.
- (16) Emir Ali Özçakır'ın verdiği şifahi bilgilere göre.
- (17) Taciser ÖNÜK-Feriha AKPINARLI-H. Serpil ORTAÇ-Özlem ALP, Tarsus El Sanatları, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1998, s. 39.
- (18) Mustafa ARLI-Filiz Nurhan ÖLMEZ, "Bitkisel Örücülük Ürünleriyle Çağdaş Aplikasyon Örnekleri", Türkiye'de El Sanatları Gelenegi ve Çağdaş Sanatlar İçindeki Yeri Sempozyum Bildirileri, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1997, s. 90.
- (19) Süleyman İLİPİNAR, (53 yaşında, tahsili yok) verdiği şifahi bilgilere göre.
- (20) Emir Ali Özçakır'ın verdiği şifahi bilgilere göre.
- (21) Taciser ÖNÜK-Feriha AKPINARLI-H. Serpil ORTAÇ-Özlem ALP, Tarsus El Sanatları, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1998, s. 39.
- (22) İhsan KAFDAGI'nın şifahi olarak verdiği bilgilere göre.
- (23) Mehmet TUNA, Tunalar Kamış Atölyesinin sahibi.
- (24) Emir Ali Özçakır'dan alınan şifahi bilgilere göre.
- (25) Remzi Ruşen AYAN, "Develi Ovası", Develi Belediyesi Haber Bülteni, Yıl: 3, Sayı: 8, Develi, Şubat-Mart 2002, s.11.

KAYNAKÇA

- (1) ALIYEVA, Kübra, "Tarih, Gelenek ve Ekonomik Açıdan Azerbaycan'da Hasır Dokuma Sanatı", 2000'li yıllarda Türkiye'de Geleneksel Türk El Sanatlarının Sanatsal, Tasarımsal ve Ekonomik Boyutu Sempozyum Bildirileri, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1999.
- (2) ARLI, Mustafa- ÖLMEZ, Filiz Nurhan, "Bitkisel Örücülük Ürünleriyle Çağdaş Aplikasyon Örnekleri", Türkiye'de El Sanatları Gelenegi ve Çağdaş Sanatlar İçindeki Yeri Sempozyum Bildirileri, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1997.
- (3) ARSEVEN, Celal Esad, "Hasır", Sanat Ansiklopedisi, II. Cilt, Milli Eğitim Basım Evi, İstanbul, 1983.
- (4) AYAN, Remzi Ruşen, "Develi Ovası", Develi Belediyesi Haber Bülteni, Yıl:3, Sayı:8, Develi, Şubat-Mart 2002.
- (5) BAYTOP, Turhan, Türkçe Bitki Adları Sözlüğü, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 578, Ankara, 1997.
- (6) ÖNÜK, Taciser - AKPINARLI, Feriha - ORTAÇ, H. Serpil - ALP, Özlem, Tarsus El Sanatları, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1998.
- (7) ÖGEL, Bahaeddin, Türk Kültür Tarihine Giriş III, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2000.

Küreselleşme

Kitle iletişim araçlarının gelişmesi ve ulaşım imkanlarının kolaylaşması ile dünyamız bir anlamda küçülmüştür. Teknoloji ile iletişim alanındaki gelişmelerden dolayı sıklıkla gündeme gelen globalleşme kavramı, ekonomik, siyasi, sosyolojik v.b açılardan farklı yaklaşımlarla açıklanmaya çalışılmıştır.

Globalleşmeye kültür açısından yaklaşıldığında milli kültürden evrensel kültüre doğru bir akışın, özellikle de yüksek değerlere yönelmenin işareti olarak yorumlanmaktadır.

Meydana gelen bu gelişmeler az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkeler açısından sıkıntı doğurmaktadır. Çünkü, gelişmiş ülkeler dünyada meydana gelen hızlı gelişme ve değişimin kendi toplumları üzerindeki muhtemel olumsuz etkilerini bertaraf etmeye yönelik tedbirler alırken, aynı zamanda kendi kültürlerini diğer ülke insanlarına empoze etmenin ve kültür ürünlerini pazarlamanın gayreti içine girmişlerdir.

Her ne kadar uygarlık kavramı ile ifade edilen yüksek değerlerin zamanla bütün insanlığa hükmedecek boyutlara geleceği söyleniyorsa da, dünyada varlığını sürdürmenin kendi kimliğini korumakla mümkün olacağı bilinmekte ve milli kültürlerin her şeye rağmen varlığını sürdüreceği belirtilmektedir.

Sosyologlar küreselleşmeye işaret eden iki tür değişmeye dikkat çekmektedirler. Birinci grupta toplumların yapısında görülen karmaşıklığın artması, içsel farklılaşmalar -bireyselleşme- ve değişimin artan hızı, ikinci grupta ise sosyal ilişkilerde mesafe kavramı ve kültürün yayılması ve giderek benzeşmesine yönelik gelişmelerle ilgili görüşler yer almaktadır. Bu anlamda Anthony Giddens küreselleşmeyi "dünya sathına yayılmış sosyal ilişkilerin yoğunluk kazanması" şeklinde tanımlamaktadır. Bu ilişkiler sistemi içinde aslında "yerel" olanın şekli çok uzaklarda ortaya çıkan olaylar belirlemektedir.

Ekonomist, sosyolog, siyaset bilimci

ve eko bilimciler küreselleşme ile ilgili yaklaşımlarında farklı şeyler söylemektedirler. Ancak en fazla işlenen temaların başında küreselleşmenin kendi siyasi, toplumsal, ekonomik ve kültürel kurumlarını yaratmakta olduğu ve bu kurumlar çerçevesinde "küresel bir benzeşmeye" gidildiği iddiası gelmektedir. Her ne kadar henüz gerçek anlamda küresel bir ekonomik sistemin çok uzağında olsak da bu yönde bir gidişatin olduğu da açıktır. Ekonomi ve teknoloji bizleri giderek daha fazla küreselleşmeye doğru itmektedir. Ancak küreselleşmenin dayattığı bu benzeşme aynı zamanda "ayrışmayı" veya "özgünlüğünü, farklılığını muhafaza etmeyi" de kolaylaştıran bir süreç anlamına gelmekte, bu süreç özünde birçok çelişkiyi barındırmaktadır.

Bu açıdan bakıldığında küreselleşmeyi bir kültürel hakimiyet mücadelesi olarak görmek mümkündür. Milletlerin küresel düşleri vardır ve bu düşlerin gerçekleşmesinin en barışçıl ve etkili yolu mahalli-milli kültürel değerlerin küresel niteliğe bürünmesinden geçmektedir. Küreselleşme hakim kültürel değerleri bütün milletlere dayatarak bir "kültürel benzeşme" yaratırken, diğer yandan da her millete sahip olduğu milli kültürel değerleri yerküreye yayma-tanıtma-benimsetme fırsatı ve araçlarını sunmaktadır. Eğer sahip olunan milli değerler küresel bazda pazarlanabiliyorsa küreselleşme bir fırsat; pazarlanamıyorsa bir 'tehdit' olarak değerlendirilebilir.

KÜRESELLEŞME VE KÜLTÜR

Kültürün yüzlerce tanımı yapılmasına rağmen, hiçbiri tek başına yeterli gelmemekte ve kültürü bütün yönleriyle ifade edememektedir. Kültürü niteliklerinden yola çıkarak; "İnsanın maddi ve manevi yönünü ilgilendiren, insanın hayatını devam ettirebilmesi için

e ve Müzik

gerekli olan, güncel, değişken, dinamik, içtimai, aktarılabılır, değişik unsurlardan meydana gelen, tarihi bir geçmişi olan, ihtiyaçları karşılayıcı, doyum sağlayıcı, kuşaktan kuşağa aktarılan, belli normları ihtiva eden, her kuşağın etkisi ile başka bir alan, millilik ve mahallilik vasfı olan, milli normlar, kurallar ve sistemler bütünüdür." şeklinde tanımlamak mümkündür.

Mesafe kavramının giderek önemini yitirmesi ve medyanın en ücra köşelere kadar ulaşması dünyanın herhangi bir yerinde yaşayan kapalı grupların dahi etkilenmesine ve değişmesine sebep olmaktadır. Yerel bazda kitle iletişim araçlarından ve ticari ilişkilerden kaynaklanan dereceli etkilenmeler ve değişmeler olurken, insanlar bir yandan dışa açılırken diğer yandan farklılıklarının farkına vararak kendi içlerine yönelme yolunu tutmuşlardır.

Fransız ihtilalinden sonra meydana gelen halkçılık hareketi, aynı zamanda bir öze dönüş hareketi olmuş, insanlar kendi mahalli ve milli değerlerinin farkına varıp bu değerleri sahiplenirken, aynı zamanda uygarlığa katkı yollarını aramaya ve kültür ürünlerini pazarlamaya yönelmişlerdir. Bu yöneliş bütün dünya milletlerinde olduğu gibi Türk milletinde de kendini göstermiştir.

İlk bakışta küreselleşmenin bu farklılıkları ortadan kaldıracığı düşünülür ise de gerçek böyle değildir. Çünkü kültür söz konusu olduğundan evrensel boyutta kabul gören görgü kuralları, moda, teknolojik yeniliklerin kullanımı, İnternet v.b konularda sınırlı bir şekilde ortak hareket ve benzeşme söz konusudur. Bunun dışında insanlar her seviyede kendi kültürünü korumaya devam etmektedir.

Türk müziği eserlerinin ve çalgılarının dünyada tanınmıyor olmasını planlı ve yeterli tanıtımının olamamasına bağlamaktayız. Eurovision Şarkı Yarışmaları'nda yıllarca batı tarzında eserler, zaman zaman da İngilizce olarak

sunmakla derece alabileceğimizi zannetmemize rağmen, kendi müzik kültürümüzü yansıtan eserler sunulduğunda daha başarılı sonuçlar alınabileceği görülmüştür.

Çağın en önemli teknoloji ürünü olan İnternet sitelerinde her milletin tarihini, milli kültürünü ve folklorunu yansıtan sayfalarda resim, fotoğraf, çizim ve görüntülere rastlanmaktadır. Söz konusu sitelerin sayısı her geçen gün artmakta ve içerikleri zenginleştirilmektedir. Bu türlü çalışmalar devlet politikaları haline gelmiş, e-devlet projeleri geliştirilmiştir. Ülkemizde de Kültür Bakanlığı başta olmak üzere birçok bakanlığın kurduğu İnternet sayfalarında ülkemiz ve Türk Kültürü hakkında bilgiler verilmektedir.

Sinema, tiyatro, televizyon ve İnternet yoluyla milletler kendi kültür ürünlerini adeta pazarlamakta, güçlü ekonomiye sahip paralı milletler bunu kültür hakimiyeti mücadelesi olarak görmekte ve kendilerinden daha güçsüz olanları kültür bombardımanına tutmaktadırlar. Bu durum gelişmiş ülkelerin emperyalist emellerini, globalleşme diye gösterdiklerini düşündürmektedir.

Sinema, tiyatro, televizyon ve İnternet yoluyla milletler kendi kültür ürünlerini adeta pazarlamakta, güçlü ekonomiye sahip paralı milletler bunu kültür hakimiyeti mücadelesi olarak görmekte ve kendilerinden daha güçsüz olanları kültür bombardımanına tutmaktadırlar. Bu durum gelişmiş ülkelerin kültürel hakimiyet mücadelesini veya emperyalist emellerini, globalleşme diye gösterdiklerini düşündürmektedir.

Olaya Türk Kültürü açısından yaklaştığımızda, söz konusu değerlerin hiçbir zaman yitilmeyeceği düşüncesini taşıyorsak da, vakit kaybetmeden mahalli ve milli değerleri küresel arenada tanıtmaya, pazarlamaya gayretli içinde olmak ve milli kültür ürünlerini bu alanda kullanmak gereklidir.

KÜRESELLEŞME VE MÜZİK

Müziği yalnızca düzenli sesler, eğlence, ritüel v.b olayların aracı diye düşünmek hatalı bir yaklaşımdır. Müziği kültürden ayrı düşünerek tanımlamak mümkün değildir. Müzik sosyal bir olgu, bir sanat alanı, kültürün bir parçası ve aynı zamanda bir bilim dalıdır.

Toplumu bir arada tutan bağlardan biri olan müzik diğer sanat dalları gibi toplumun isteklerini anlatır. Bir toplumun içinde yaşayan sosyal özlemlerini bilinçlendirerek, bu özlemleri taşıyan insanlar arasında bilinç birliği, bir tür dayanışma oluşturur. Toplumun birlik ve dayanışmasına hizmet eder. Toplumsal havayı yansıtan müziğin en önemli işlevi "kulak eğitimi" denilen eğitimi vermesidir. Kısaca tabiatın hareketle, yerelliğe, ulusallığı-küreselliğe ulaşmaktır.

Mustafa Kemal Atatürk "Hayatta musiki lazım değildir. Çünkü hayat musiki'dir. Musiki ile alakası olmayan mahlukat insan değildir. Eğer mevzu bahis olan hayat insan hayatı ise, musiki behemehal vardır. Musikisiz hayat zaten mevcut olamaz. Musiki hayatın neşesi, ruhu, süruru ve her şeyidir. Yalnız musikinin nev' i şayan-ı mütalaadır."⁵ sözünü; müziğin, hayatın kendisi olduğunu ifade etmiştir.

Kültürün ayrılmaz bir parçası olan müzikteki davranış ve yorumlarımızın kaynağını da diğer alanlarda olduğu gibi yüzyıllar içinde süzülerek ve birçok değişikliğe uğrayarak günümüze kadar özünü koruyan bilgi ve kavramlar oluşturur.

İngiliz antropolog E. B. Taylor, Darwin'in fikirlerinden etkilenerek geliştirdiği teorisinde; dünya üzerindeki kültürleri üç ana bölüme ayırmıştır. Batı kültürü ve uygarlığını en üst basamağa, ilkel kabul edilen toplumları en alta, geçiş döneminde olan toplumları da ortaya yerleştirmiştir. Bu teoriye göre dünyadaki bütün toplumlar bu basamaklardan geçerek Batı uygarlığı seviyesine ulaşacaklardır. Aynı tarihlerde G. Adler bugünkü etnomüzikoloji biliminin temelini atarak karşılaştırmalı müzik bilimini kurmuştur. Bu yeni bilim dalı da, dünya müziklerini karşılaştırarak her toplumu

uygarlık basamağında layık olduğu yere oturtmaya çalışmıştır. Taylor'un izinde yürüyen bu müzikologlara göre Türk toplumu ikinci basamakta yer almaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'nun Batı'ya göre kültür ve diğer alanlarda üstün olduğu dönemlerde bile müzikteki yeri değişmemiştir.

Yirminci yüzyılda antropoloji ve diğer sosyal bilim alanlarında yapılan araştırmalarla Taylor'un teorisinin tutarsız olduğu ve hiçbir kültürün diğerlerine nazaran üstün olmadığı ortaya koyulmuş, teknolojik üstünlüğün kültür üstünlüğü anlamına gelemeyeceği vurgulanmıştır. Taylor'un görüşü geçerliliğini tamamen yitirmesine rağmen, Türkiye'de bazı çevrelerce bu teorisinin doğruluğu hala savunulması düşündürücüdür.

Aynı şekilde, çok sesliliğin uygarlığın bir ölçüsü olarak alınamayacağı Batı'da etnomüzikoloji alanında yapılan çalışmalarla anlaşılmıştır. En basit bir örnek olarak, Afrika'daki bilim ve teknolojiye geri kalmış toplumların çok ileri polifonik müzik türleri vardır. Bu toplumların müziklerine bakarak onların başkalarına kıyasla daha uygar oldukları sonucunu çıkarmak yanlıştır.

Dünyadaki müzikler arasındaki farklılıklar yüzyıllar içinde oluşan kültürel birikimlerin ayrılığında kaynaklanmaktadır. Sürekli bir değişim içerisinde olan kültürler; yabancı kültürlerin yanı sıra, toplumun geçmişte ve günümüzdeki politik, ekonomik yapı, iş bölümü, din, dil, kadın-erkek ilişkileri v.b faktörlerden etkilenmektedir.

Bir toplumun müzik hayatı, toplumun ekonomik, kültürel şartlarını yansıtır ve karşılıklı etkileşim içerisinde bulunur. Bu

sebeple, bir toplumun müzik alanındaki problemlerine çözüm yolları aranırken, toplumun ekonomik ve kültürel durumu, toplum yapısı ile bu faktörlerin sonucu olan davranış biçimleri dikkate alınmalıdır.

Türk toplumu, pek çok alanda olduğu gibi müzik alanında da, yeni bir yapıya geçmektedir. Bu süreç içerisinde, toplumun yapısıyla birlikte müzik yapısı da değişme göstermektedir. Değişim sürecinin etkisiyle; geleneksel müziğimizin karakteristik yapısı korunamamış; geniş kitlelerin günlük hayatının ayrılmaz bir parçası durumuna getirilememiştir. Geçiş döneminin şartları, bozulan Osmanlı dönemine ait müzik kurumlarının yerine milli kurumun tam anlamıyla oluşturulamaması gibi sebeplerle ortaya çıkan yeni müzik türleri insanların günlük hayatında yer almaya başlamıştır.

Ulaşım ve haberleşme imkanlarının yaygınlaşması, son yıllarda büyük bir hız kazanmış olan değişme olgusunun "kontROLSÜZ bir değişme" olduğunu açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Bu kontROLSÜZ değişimin müzik alanına yansımaları, Türk toplumunda bir "müzik kaosu" yaşanmasına sebep olmaktadır. Ayrıca geleneksel müziğimizin, yabancı müziklerin ve ortaya çıkan yeni müzik türlerinin karışması günümüzde müzik alanında bir karmaşanın yaşanmasına sebep olmaktadır.

Türk toplumunun müzik problemlerinin kavranmasında ve çözüm önerilerinin geliştirilmesinde belirleyici olacak bir bakış açısına ihtiyaç vardır. Bu bakış açısı; sadece geleneksel müziği, yabancı müzik türlerini, son yıllarda toplumda kendine yer bulan müzik türlerini egemen kılmak veya

Türk toplumunun müzik problemlerinin kavranmasında ve çözüm önerilerinin geliştirilmesinde belirleyici olacak bir bakış açısına ihtiyaç vardır. Bu bakış açısı; sadece geleneksel müziği, yabancı müzik türlerini, son yıllarda toplumda kendine yer bulan müzik türlerini egemen kılmak veya günümüzdeki karmaşık ortamın devamını sağlamak olmamalıdır.

günümüzdeki karmaşık ortamın devamını sağlamak olmamalıdır.

Türk toplumunun milli çabalarının temelinde yatan itici güç kültür politikalarıdır. Ülkemizde genelde kültür, özelde müzik alanındaki politikalar Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren bir temele oturtulamamıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarından beri süregelen farklı anlayışlar günümüzde de güncelliğini korumaktadır. Özellikle müzik öğretmeni yetiştiren eğitim fakültelerindeki müzik eğitimi programları gerçek anlamda uygulanamadığı gibi, milli bir mantıktan yoksun bırakılmıştır. İ. Hakkı Baltacıoğlu bu konudaki kaygılarını 1940'lı yıllarda dile getirmiştir.

Bir toplum, günümüz dünyasında milli bir kimlikle yer alabilmek için, hem milli ihtiyaçlarını karşılayacak, hem de uluslar arası platformda geçerliliği olan yeni değerler meydana getirmek zorundadır. Ancak batılılaşma hareketinin yanlış uygulanması sonucunda; Türk toplumu milli değerlerini koruyamadığı gibi batılılaşmamış, toplumun ihtiyaçlarını karşılayacak ve uluslararası geçerliliği olan yeni değerleri yeterince oluşturamamıştır.

Günümüz dünyasında milli bir kimlikle yer alabilmek, var olan toplum modelini aynen yaşatmakla olamayacağı gibi, batılı toplum modelini örnek alıp Türk toplum yapısını ve hayatını bu modele dönüştürmekle de sağlanamaz. Çünkü, dinamiklik ve sürekli değişim bütün toplumların temel özellikleridir.

Günümüz dünyasında yer alabilmek, milli bir kimlikle, kültürel değerlerimizi canlı tutarak, kısacası Türk kalarak başarılabilir.

Müzik alanındaki problemlerimizin

çözümü de; Türk kalarak çağdaşlaşmak olmalıdır.

Bu amacın gerçekleştirilebilmesi için; kaynağını geleneksel müziğimizden alan, milli ve milletler arası platformlarda geçerliliği olan Türk Müziği eserlerinin oluşturulması; geleneksel müziğimizin ilmi metotlarla araştırılıp tespit edilmesi; Türk Müziği ürünlerinin, nitelikli icralarla yurt genelinde sevdirilmesi; sanatçı yetiştiren kurumların kalite ve kapasitelerinin artırılması ve yurt geneline yayılması; bu anlayışla mevcut sanatçılarda, yöneticilerde, siyasi partilerde yerleşmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması gereklidir.

Bunların gerçekleştirilebilmesi için; zamanı iyi değerlendirebilmek, doğru adımlar atmak, çalışmaları bir plana bağlayarak, mevcut insan, para, fiziki donanım imkanlarının etkili bir şekilde değerlendirilmesi gerekir.

SONUÇ

Küreselleşme yaklaşımlarında en fazla işlenen temaların başında küreselleşmenin kendi siyasi, toplumsal, ekonomik ve kültürel kurumlarını yaratmakta olduğu ve "küresel bir benzeşmeye" gidildiği iddiası gelmektedir.

Özellikle küresel bir ekonomik sistem yönünde bir gidişatın olduğu, ekonomi ve teknolojinin bizleri giderek daha fazla küreselleşmeye doğru ittiği, küreselleşmenin dayattığı bu benzeşme aynı zamanda "ayrışmayı" veya "özgünlüğünü / farklılığını muhafaza etmeyi" de kolaylaştıran bir süreç anlamına geldiği; bunun yanında küreselleşme sürecinin özünde bir çok çelişkiyi barındırdığı konusu asgari meseleler olarak kabul edilebilir.

Bunun yanında milletlerin küresel düşleri olduğu ve bu düşlerin gerçekleşmesinin en barışçı ve etkili yolunun mahalli - milli kültürel değerlerin küresel niteliğe bürünmesinden geçtiğini, küreselleşmenin bir yandan hakim kültürel değerleri bütün milletlere dayatarak bir 'kültürel benzeşme' yaratırken bir yandan da her millete sahip olduğu milli kültürel değerleri yerkürreye yayma - tanıma - benimsetme fırsatı ve araçlarını sunduğunu düşünmekteyiz. Sahip olunan milli değerler küresel bazda pazarlanabiliyorsa küreselleşmenin bir 'fırsat'; pazarlanıyorsa bir 'tehdit' olarak değerlendirilmesi mümkündür.

Küreselleşmenin, her ne kadar milli değerleri ortadan kaldıracak seviyelere ulaşmayacağı görülüyor ise de, bir gerçeğin olduğu bu konuda bazı tedbirler alınması ve çalışmalar yapmak gereklidir.

Konuyla ilgili önerilerimiz şunlar olabilir:

*Özellikle ülkemize gelen turistlere oyun ve müzik kültürümüzü etkili bir şekilde tanıttak planlı çalışmalar yapılmalıdır.

*Türk Müziği ve Türk çalgıları her türlü yayın organı kullanılarak tanıtılmalı, bunun için prestij kitaplar hazırlanmalıdır.

*Yurtiçi ve yurtdışındaki fuarlarda Türk kültürü daha ciddi ve kapsamlı bir biçimde tanıtılmalıdır.

*Sinema, televizyon, tiyatro ve internet gibi araçları ve sanat alanlarını kullanarak Türk Kültürünü rencide eden değil, kültürümüzün güzelliklerini yansıtan faaliyetler yapılmalı, bu tür çalışmalar teşvik ve taktir edilmelidir.

*Genel olarak Türk Kültürü ve Türk Folkloru, özelde ise Türk Oyun ve müzik kültürü ile ilgili bilimsel çalışmaların dünyaca ünlü dergilerde yayımlanması sağlanmalıdır.

*Bütünyle Türk kültürü ile ilgili Türkçe ve çeşitli dillerde internet siteleri hazırlanmalıdır.

*Gelişmiş ülkelerde yaygın olarak hayata geçirilen e-devlet projelerine ülkemizde de ağırlık verilmeli, kamu kurum ve kuruluşlarının internet sayfalarında milli ve mahalli kültürel değerlerin tanıtılmasına önem verilmelidir. ■

DİPNOTLAR

(1) Mim Kemal ÖKE; Küresel Toplum, Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi Yayınları, Ankara, 2001.

(2) Türker EROĞLU; Küreselleşme ve Halk Kültürü, VI. Milletlerarası Türk Kültürü Kongresi, 18-22 Haziran 2001, Kültür Bakanlığı HAGEM, Mersin.

(3) Bozkurt GÜVENÇ; İnsan ve Kültür, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1999.

(4) Vural YILDIRIM; Müzik - Toplum - Birey, Müzikte 2000 Sempozyumu Bildirileri, Kültür Bakanlığı, Ankara, 2001.

(5) Nail TAN; Atatürk ve Türk Halk Müziği, Türk Halk Müziği'nde Çeşitli Görüşler, Kültür Bakanlığı, Ankara, 2000.

(6) Yıldırım ERDENER; Kültür ve Müzik, Türk Folklor Araştırmaları - 1982, Kültür Bakanlığı, Ankara, 1983.

(7) Ali GÜLER; Türk Toplum Geleneğinde Sanat Felsefesi Anlayışı ve Müzik, Türk Müziğinde Eğitim Sempozyumu, 14-15 Mayıs 1998, Kültür Bakanlığı, Ankara, 1999.

(8) Erol EROĞLU, Yavuz KÖKTAN; Toplum ve Müzik, Folklor Halk Bilim Dergisi, Sayı:50, Mayıs 2002.

(9) ERDENER, Yıldırım; Kültür ve Müzik, Türk Folklor Araştırmaları-1982, Kültür Bakanlığı, Ankara, 1983.

(10) EROĞLU, Erol, KÖKTAN, Yavuz; Toplum ve Müzik, Folklor Halk Bilim Dergisi, Sayı 50, Mayıs 2002.

(11) EROĞLU, Türker; Küreselleşme ve Halk Kültürü, VI. Milletler Arası Türk Halk Kültürü Kongresi, 18-22 Haziran 2001, Kültür Bakanlığı HAGEM, Mersin 2001.

(12) GÜLER, Ali; Türk Toplum Geleneğinde Sanat Felsefesi Anlayışı ve Müzik, Türk Müziğinde Eğitim Sempozyumu, 14-15 Mayıs 1998, Kültür Bakanlığı, Ankara, 1999.

(13) GÜVENÇ, Bozkurt; İnsan ve Kültür, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1999.

(14) ÖKE, Mim Kemal; Küresel Toplum, Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi Yayınları, Ankara, 2001.

(15) TURHAN, Salih; Türk Halk Müziğinde Çeşitli Görüşler, Kültür Bakanlığı, Ankara, 2000.

(16) YILDIRIM, Vural; Müzik-Toplum-Birey, Müzikte 2000 Sempozyum Bildirileri, Kültür Bakanlığı, Ankara, 2001.

Arş. Gör. Serdar UĞURLU
Sakarya Ün. Devlet Konservatuarı
T.H.O Bim., Türk Halk Bilimi

Türk Halk Bilgesi

NASRETTİ

12

İN HOCA

Nasrettin Hoca'nın değeri, yaşadığı olaylarla değil, gerek kendisinin gerekse halkın onun ağzından söylediği gülmecelerdeki (fıkralardaki) anlam, yergi, hoşgörü ve nasihat öğelerinin inceliği ve evrensel oluşuyla anlaşılmaktadır. Nasrettin Hoca'nın olduğu ileri sürülen 400'e yakın fıkra mevcuttur.

*T*ürk halk bilgesi. Halk dilinde, duygu ve inceliği içeren, gülmece türünün öncüsü bir Anadolu insan tipi. Mizahsen bir kişilik. Halkın sosyal ve toplumsal tepkisini dillendiren bir karakter. Türk kültür unsurlarından nadide bir parça. Evrensel ve ölümsüz bir kültür tipimiz. Türk milletinin ortak düşünürü ve yol göstericisi. Anadolu halkının günlük yaşamının vesikası. Değer yargılarımızın savunucusu. Ve daha nice sıfatları kullanabileceğimiz bir kişiliktir Nasrettin Hoca. Türk kültür kaynakları arasında fıkraların değeri sanki destanlara, halk hikayelerine, gezi yazılarına ve ilahi aşkı işleyen şiirlere göre basite indirgenmiş gibidir. Sadece gülüp geçilen bir sözlü kültür birikimi gibi kullanıla gelmiştir. Ama son yıllarda, hızlı bir şekilde inkişaf eden halk bilimi sahasında yapılan çalışmalar neticesinde, fıkralarımızın da kültür unsurlarımız arasındaki önemine ve değerine değinilerek, hakkettiği makama ulaşması sağlanmıştır.

Mehmet Fuat "Nasrettin Hoca Fıkraları" adlı kitabında "Yunus, Mevlana, Evliya Çelebi nasıl Anadolu Kültürü'nün temel taşlarıysa, Nasrettin Hoca'da öyledir" (1) diyerek önemli bir katkıda bulunmuştur. Hocamızın yaşadığı yıllar kesin olarak bilinmemekle beraber, fıkralarından ve dönemin kaynaklarından yola çıkarak onun 13. asırda yaşamış olduğunu söyleyebiliriz. Uzmanlarca yapılan inceleme ve araştırmalar sayesinde hocamızın yaşamış olduğu yerler ve tarihler de belirmeye başlamıştır. Evliya Çelebi'nin "Seyahatname"sinde Nasrettin Hoca'yla ilgili tarihler bulunmaktadır. Fıkralardan yola çıkarak hocamızın Selçuklular döneminde yaşadığını da anlayabilmekteyiz. Son yıllarda yapılan araştırmalar ve incelemeler sonucunda 13. asır içerisinde, Nasrettin Hoca'nın doğum ve ölüm yılları ile ilgili bilgilere de ulaşılmıştır.

Ve bunun gibi bilgiler ışığında ortaya çıkan hikaye-i hayat kısaca şöyledir: Sivrihisar'ın Hortu yöresinde doğdu. Akşehir'de vefat etti. Babası Hortu köyü imamı Abdullah Efendi, annesi aynı köyden Sıdika Hatun'dur. Önce Sivrihisar'da medrese öğrenimi gördü, babasının ölümü üzerine Hortu'ya dönerek köy imamı oldu. 1237'de Akşehir'e yerleşerek, Seyyid Mahnud Hayrani ve Seyyid Hacı İbrahim'in derslerini dinledi. Bir rivayete göre medresede ders okuttu, kadılık görevinde bulundu. Bu görevlerinden dolayı kendisine Nasuriddin Hacı adı verilmiş, sonradan bu ad Nasrettin Hoca biçimini almıştır. Onun hayatıyla ilgili bilgiler, halkın kendisine olan aşırı sevgisi yüzünden, rivayetlerle karışmış, yer yer olağanüstü nitelikler kazanmıştır. Bu rivayetler arasında, onun Selçuklu sultanlarıyla tanıştığı, Mevlana Celaleddin ile yakınlık kurduğu, kendisinden en az yetmiş yıl sonra yaşayan Timur'la konuştuğu, birkaç yerde birden görüldüğü bile vardır.

Nasrettin Hoca'nın değeri, yaşadığı olaylarla değil, gerek kendisinin, gerekse halkın onun ağzından söylediği gülmecelerdeki (fıkralardaki) anlam, yergi, hoşgörü ve nasihat öğelerinin inceliği ve evrensel oluşuyla anlaşılmaktadır. Nasrettin Hoca'nın olduğu ileri sürülen 400'e yakın fıkra mevcuttur. Bu fıkralardaki tip ve motiflerin incelenmesi, Anadolu halkının mizah

*Fıkralardaki imgelerden
ve göstergelerden de
anlaşılacağı üzere,
hayatımızda
karşılaştığımız ya da
karşılaşabileceğimiz ve
içinden çıkılmazmış gibi
görünen kumpaslardan,
Nasrettin Hoca bizi o
kıvrak zekasıyla, karşı
tarafın bile gönlünü
okşayacak şekilde
kurtarır. Nasrettin Hoca
fıkralarında
karşılaştığımız olaylar,
toplumu ilgilendiren
konulardır.*

14

anlayışını, dünya görüşünü, kıvrak zekasını ve hazır cevaplılığını anlamamızda önemli rol oynamaktadır. Çünkü Nasrettin Hoca, bütün bu özelliklere sahip bir Anadolu Türk ferdidir ve onun hayatının yönelimleri Türk kültür dairesi içerisinde, Anadolu insanının hayatının dışı vurumunu sergilemektedir. Fıkralardaki imgelerden ve göstergelerden de anlaşılacağı üzere, hayatımızda karşılaştığımız ya da karşılaşabileceğimiz ve içinden çıkılmazmış gibi görünen kumpaslardan, Nasrettin Hoca bizi o kıvrak zekasıyla, karşı tarafın bile gönlünü okşayacak şekilde kurtarır. Nasrettin Hoca fıkralarında karşılaştığımız olaylar, toplumu ilgilendiren konulardır. Hoca, yüksek mevkiilerdeki veya saray çevresindeki insanlar arasında çok az bulunmuştur. Öyle ki onun tanışmış olduğu söylenen Selçuklu sultanlarıyla ilgili çok az fıkrası bulunmaktadır. O, bir yerde kendi hayat serüveninde, Türk Halkının hissiyatına tercüman olmuş bir tiptir. Anadolu insanı kendi içine düştüğü çaresizlikleri, sıkıntıları, maruz kaldığı zulümler; Nasrettin Hoca zekasıyla alaya alıp, hicvetmiş ve üzerinde biriken stres yükünden bu şekilde bir tepkiyle kurtulmaya çalışmıştır. Üstelik bu kurtuluşun sonunda herkesi hayret ve neşe içerisinde bırakan bir de final bulunmaktadır. Bu kurtuluş modelinin insanlar üzerinde büyük ve derin izler bırakmış olması kaçınılmazdır; öyle ki bu memnuniyetin sınırı, Türk illerini bile geride bırakıp, Avrupa'ya ve hatta Amerika'ya kadar uzanmıştır.

Halk, zulmüne karşı isyan edemediği Timur'un karşısına, o çok sevdiği ve güvendiği Nasrettin Hoca'sını çıkarmakta bir sakınca görmemiştir. Anadolu insanı, göstermek istediği tepkiyi, böyle bir ifade tarzıyla dillendirmekle kendi mevcut psikolojisine dair önemli delilleri de açığa vurmuştur. Kimi zaman halk, hocasını bir satıcı, kadı, borçlu, imam veya köylü olarak görevlendirmiş ve yapmak istediklerini ama yapamadıklarını ya da hayal ettiklerini hocasının kimliğinde bu tiplerle dile getirmiştir. Bu saptamayla ilgili olarak Dursun Yıldırım: "Türk Bitiği" adlı eserinde "Toplumun içinde beğeni, dinleyici / okuyucu bulmaları, veya yeni yaratıcılar kazanmaları, işlevleri ile ilgili olduğu kadar, yaratıcılarının yetenekleriyle içinde yaşadıkları dünyayı anlatıp söze / yazıya doğru biçimde dökmeleriyle toplumun, gerçek gereksinimlerine yanıt vermeleriyle bağlaşıklık bir durumdur...İşlevi her anlamda ve her alanda, toplumun inanç, değer, ilişki, sosyal, ekonomik, siyasal ve yönetim yapılarıyla ilgili aykırı gelişmelere, durumlara, eylemlere, tutumlara karşı hiçbir şeyden çekinmeksizin tatlı / sert bir söylem içinde eleştiri görevini yerine getirmesidir." (2) şeklindeki ifadesinde, Nasrettin Hoca fıkralarının Türk Toplumunun ihtiyaçlarına cevap vermesinden bahsetmiştir.

İşte bu sebeple, Nasrettin Hoca 700 küsur senedir, Türk ve dünya toplumları içerisindeki güncelliğini koruyabilmiştir. Sadece bir farkla o da isimler, her değişik millette farklı farklı karşımıza çıkmaktadır.

Bununla ilgili olarak benzer fıkra karakterleri, Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU'nun "Türk Fıkraları ve Nasrettin Hoca" adlı eserinde; "Nasrettin Hocamızın başka milletlerdeki pek çok benzerlerinden, şu bir kaçını burada zikretmek istiyoruz. Almanların Till Eulenspiegel'i, Amerikalıların Paul Bunyan'ı, Arapların Çuha'sı, Bulgarların Hitar Petar'ı, İngilizlerin Joe Miller'i, İtalyanların Bertoldo'su, Rusların Balakirew'i, v.b. akla ilk gelenlerdir" (3) şeklinde aktarılmaktadır.

Ancak bu fıkra karakterleri ile Nasrettin Hoca arasında büyük farklar bulunmaktadır. Öncelikle bu saydığımız isimlerden hiçbiri, Nasrettin Hoca kadar büyük bir üne ve öneme ulaşmamışlardır. Nasrettin Hoca'nın fıkraları, halihazırda birçok millete yaşatılmaktadır. Örneğin: 1972'de Tiran'da neşredilen "Folklor Shqiptar" adlı eserdeki 689 fıkradan 64 tanesi hocamıza aittir. Bükreş'te 1971 yılında yayımlanan bir "Nastratin Hoge" adlı dergide, hocamızla alakası olmayan fıkralar bulunmaktadır.(4) Bu da o bölge insanlarının Nasrettin Hoca'yı ne denli kabullendiklerine bir kanıttır. Çünkü kendi ürettikleri fıkraları bile Nasrettin Hocamıza, atfetmektedirler.

Günümüzde bazı araştırmacılar, Nasrettin Hoca diye bir tipin gerçekten yaşayıp yaşamadığını tartışmaktadır. Bu son derece yersiz bir polemiktir. Çünkü halihazırda böyle bir tipin yaşayıp yaşamadığı değil de günümüze kadar nasıl güncelliğini ve tazeliğini koruduğu araştırılmalıdır. Nasrettin Hoca, sahip

olduğu kişilik özellikleri ile artık ölümsüz bir halk kültürü tipi haline gelmiştir. Ergun Candan "Türklerin Kültür Kökenleri" adlı eserinde "Nasrettin Hoca, dünyada imkansız diye hiçbir şey olmadığını ya tutarsa diyerek göle maya çalarak anlatmıştır. Eşğine ters binerek insanların yaşam içinde bazı işleri ters yaptıklarını anlatmaya çalışmıştır. Yaşama umutlu bakabilmeyi, zorlukları gözde fazla büyütmemeyi ve tüm zorlukların yenilebileceğini insanlara gülen gözlerle anlatmıştır." (5) Bunun yanında "Ye kürküm ye..." motifiinde toplumun itibar ettiği değersiz ve geçici hükümler tatlı bir üslupla hicvedilmiştir. "Bindiği dalı kesmesi..." motifiinde, hocamız karşımıza budala bir görünümle çıkmış gibi görünse de, aslında o, sonuçları düşünülmeden yapılan işlerin yanlış olacağı mesajını, yine kendine has üslupla anlatmaya çalışmıştır. Kısacası Nasrettin Hoca tam bir fıkra tipidir ve bütün yapı nükte üzerine kurulmuştur. Bu nüktedanlık esnasında ise fıkralarında bol bol öğütler ve nasihatler içeren mesajlar verilmiştir.

Nasrettin Hoca, fıkralarından da anlaşılacağı üzere hoşgörülü (Ya içinde ben olsaydım...), tutumlu (Et nerede...), kanaatkâr, dini bilgiye hakim (Cuma namazında vaaz verir...), alçak gönüllü (Zaten inecetim...), hayata umutla bakan (Ya tutarsa...), zorluklar karşısında yılmayan, yanlışlıkları ve haksızlıkları o kıvrak zekasıyla eleştiren (Ye kürküm ye...), sorunlara ve problemlere pratik çözümler getirebilen (Yorgan gitti, kavga bitti...), sözünü sakınmayan, açıkça

söyleyebilen (İki eşek yükü ...) bir şahsiyettir. Onun fıkralarında ahlaka ters düşecek bir unsur bulmak imkansızdır. Cinsellik ve küfür yine onun fıkralarında bulunması mümkün olmayan göstergelerdir.

Kimileri, Nasrettin Hoca'yı cimri, budala, meczup, dalkavuk, dik başlı, zorba, tembel ve aptal olarak değerlendirir. Halbuki Nasrettin Hoca'nın şahsiyetinde, bu kanaate varacağımız bir fıkrası bulunmaktadır. O, fakir bir insandır (Evine girince saklanması...) ama cimri değildir. Kendisini alaya aldığı bazı fıkralarından müşahade etmişizdir. (Ben senin gençliğini de bilirdim...), ancak bu onun budala olduğu sonucuna bizi ulaştırmaz. Çünkü hocamız, fıkralarında vereceği mesajlar hususunda kendisini de mizah ve güldürü aracı olarak kullanabilmektedir. ■

DİPNOTLAR

- (1) FUAT Mehmet, Nasrettin Hoca Fıkraları, Türkiye İş Bankası Yay., 2002 (arka kapak yazısı)
- (2) YILDIRIM Dursun, Türk Bilgi Araştırma / İnceleme Yazıları, Akçağ Yay., Ankara 1998 (s.233)
- (3) Prof. Dr. SAKAOĞLU Saim, Türk Fıkraları ve Nasrettin Hoca, Selçuk Üniv. Basım Evi, Konya, 1992.(s.117)
- (4) Prof. Dr. SAKAOĞLU Saim, Türk Fıkraları ve Nasrettin Hoca, Selçuk Üniv. Basım Evi, Konya, 1992.(s.135)
- (5) CANDAN Ergun; Türklerin Kültür Kökenleri, Sınır Ötesi Yay.,İstanbul, 2002.(s.375)

KAYNAKÇA

- (1) FUAT Mehmet, Nasrettin Hoca Fıkraları, Türkiye İş Bankası Yay., 2002
- (2) YILDIRIM Dursun, Türk Bilgi Araştırma / İnceleme Yazıları, Akçağ Yay., Ankara 1998
- (3) Prof. Dr. SAKAOĞLU Saim, Türk Fıkraları ve Nasrettin Hoca, Selçuk Üniv. Basım Evi, Konya, 1992
- (4) CANDAN Ergun; Türklerin Kültür Kökenleri, Sınır Ötesi Yay.,İstanbul, 2002

Okt. Ramazan TEGİZ
Pamukkale Ün. Öğr. Gör.

F

Denizli İli Folklorik Türk

İnsanların en doğal ihtiyaçlarından olan örtünme, tarih içinde değişik şekillerde görülmüştür. İlk insanlar avladıkları hayvanı postlarından, çeşitli bitkilerden yararlanarak örtünme ihtiyaçlarını gidermişlerdir. İnsanlık geliştikçe yaşantıları ve doğal ihtiyaçlarını karşılama şekilleri de değişmiştir. Yerleşik kültürel düzene geçildiğinde doğal ihtiyaçlarda ki değişim ve gelişim gibi örtünme ihtiyaçları da belli bir düzende, ortama uygun olarak gelişmiş ve değişmiştir. İçinde yaşanan ortamda öğrenilen ve keşfedilen yeni uygulamaları giyim tarzına da yansıtılmışlardır.

Bunun dışında insanların örtünme ihtiyaçlarındaki değişimde sosyo-kültürel yapı, bölgenin coğrafi yapısı, yaşam tarzı ve alınan eğitim gibi önemli unsurlar etkili olmuştur. Bu değişim süreci içerisinde insanların ilk zamanlar örtünme ihtiyaçlarını gidermek amacıyla kullandıkları eşyalar estetik duygularla biçimlendirilip daha gösterişli bir hal almıştır. Yerleşik düzene geçtikten sonra insanların giydikleri bu kıyafet o toplumun kültürel

Kıyafetleri

yapısının, ekonomik durumunun, bölgenin coğrafi konumunun ve eğitim düzeylerinin bir göstergesi haline gelmiştir. Ancak günümüz koşulları içinde gerçekleşen hızlı kültürel değişimi geleneksel giyim üzerinde de etkili olmuştur. Özellikle kıyafet devriminden sonra hızla değişen giyim kültürü, geleneksel kıyafetlerin günlük yaşam içerisinde kullanımını azaltmıştır. Günümüzde bazı köylerde ve düğünlerde giyilen bu kıyafetler, halk bilimciler ve alanın uzmanları tarafından araştırılarak etnografya müzeleri, kitaplar, halk oyunları ekipleri vb. ortamlarda sergilenerek yaşatılmaya çalışılmaktadır.

Bir çok yerde olduğu gibi Denizli ilinde de geleneksel giyim günlük yaşam içerisinde kullanımını büyük ölçüde kaybetmiştir. Bu kültürel değeri koruyup yaşatabilmek için halk oyunları önemli bir araç olmuştur.

Halk oyunlarını tamamlayan bir unsur olan kıyafet öteden beri tartışıla gelen bir meseledir. İlk önce "Halk oyunları oynanırken geleneğe bağlı hangi kıyafet giyilecek, bu kıyafetlerde tarihi ve yöresel yapı göz önüne alınacak mı?" sorusu halk oyunları araştırmacıları ve sahneye koyucuları arasında önemli bir sorun teşkil etmektedir.

Halk oyunları bilindiği gibi geleneksel kültürün en önemli unsurlarından biridir. Bu açıdan bakılırsa, oyunlar sahneye konurken giyilen kostümler de o yörenin yöresel özelliklerini taşıyıp, geleneksel kültürün bir unsuru olarak yerini almalıdır.

Bu sebeple halk oyunlarının sahneye konulması sırasında giyilecek kostümlün

Tavas kız kostümü önden görünüşü

araştırılıp incelenmesi gerekmektedir. Çünkü burada yapılacak bir değişiklik o yörenin yüzyıllardan beri getirdiği kültürün değişmesi ve yanlış tanıtılmasına sebep olacaktır.

Halk oyunlarının oynanması esnasında hangi tür kıyafetin giyileceği meselesine gelince bu kıyafetlerin yörede kullanım özelliklerini dikkate almak gerekmektedir. Bu kostümler belirlenirken nişan, düğün, sünnet, mevsimlik, dini

Bir çok yerde olduğu gibi Denizli ilinde de geleneksel giyim günlük yaşam içerisinde kullanımını büyük ölçüde kaybetmiştir. Bu kültürel değeri koruyup yaşatabilmek için halk oyunları önemli bir araç olmuştur.

bayramlar, uğurlama ve karşılamalar gibi özel gün ve törenlerde giyilen, özellikle kıyafet inkılabından önce kır kesiminde, köylerde yaşayan insanlarımızın giydiği kıyafetlerin esas alınması gerekecektir.

Denizli İlinde Giyilen Kıyafet Çeşitleri

Erkek Kıyafetleri

Denizli'de günlük yaşamda erkek giyimleri için özel ve eski giysiler görülmemektedir. Vücuda mintan (göynek), cepken, delme (kavuşturma), şalvar (çağşır don) giyilmektedir. Bele şal kuşak, üzerine renkli ve süslü mapushane kolanı sarılıdır. Başa kırmızı fes giyilir ve üzerine çeki, yazma veya Buldan dokuması erbani sarık bağlanır. Ayağa çarık veya Kaysar (Yeşilyuva) pabuçları giyilirdi. Ancak halk oyunları ►

Akkent başlığı

gösterilerinde zeybek kıyafeti kullanılırdı. Bu kıyafetler yörede yaşayan efe ve zeybek kostümlerinden örnek alınarak dikilen kıyafetlerdir.

olup, önü açık olurdu. Cepkenin kol uçları yırtmaçlı olup etek uçları uzun olmaz ve göğüs altında biterdi. Delmeyle aynı işlemler cepkenin de üzerinde bulunurdu.

Zeybek Giysileri

1. Başa Giyilenler:

Zeybekler başlarına al fes giyerler; al fesin çevresine fiti, oyali yazma, çember, sarık sararlardı. Sarılış özenle yapılır; ipek kısa püsküller, ipek telleri, sağdan, soldan, önden, arkadan aşağıya doğru sarkardı. Çemberlerin çevresi iğne oyali olur; iğne oyalari ipekten yapılır ve doğal boya ile boyanırdı. Oyalar çiçek motifleri biçiminde olup düzgün durması için kolalanırdı. Al fesin yanına koza denilen püskül takılır, omuza doğru sarkıtılır.

2.Vücuda Giyilenler:

2.1.Göynek: Doğal boyalı has ipekten dokunmuş kırmızı, sarı, mavi, mor, yeşil renklerden oluşan çizgili kumaştan dikilirdi. Bunun yanı sıra yörede Buldan bürümcük kumaşından yapılan "Bürümcük Göynek" (gömlek) veya "Bez Göynek" denilen pamuklu mintan giyilirdi. Göynek uzun kollu olup, yakaları düz olurdu.

2.2.Delme (Kavuşturma): Göyneğin üzerine giyilir, saf kumaştan mavi, mor kaşmirden veya mavi çuhadan dikilirdi. Delmeler kolsuz olup üzerlerine kaytandan veya keçi kılından eğrilerek yapılan iplerden hatta sırmadan çeşitli işlemler yapılırdı. Yakaları düz "u" veya "U" şeklinde olur. Önü çapraz biçimde iliklenir. Düğmeler sert bir cisim üzerine kaytan ip sarılarak elde yapılırdı.

2.3.Cepken: Delmenin üzerine giyilir, delmeyle aynı kumaştan yapılırdı. Kollu

Körüklü (bodim) çizme, kıl tozluk

2.4.Camadan (Kartal Kanadı): Cepkenin üzerine giyilir. Cepkenle aynı kumaştan yapılır. Üzeri aynı şekilde işlemeli olur. Üzerindeki işlemler cepkenle aynı özellikleri taşır. Boyu göğüs altına kadar olan camadanların kolları yoktur. Bunun yerine omuzlardan sarkan ve yaklaşık kol boyu kadar uzunluğu olan kanatlar sarkardı. Kanatların dış yüzeyi de camadan ve cepken gibi işlemeli olurdu.

2.5.Çakşırmenevrek (Potur): Yörede "potur" veya "çuha don" adıyla da anılır. Cepken ve camadanın kumaşından dikilir. Bazen beyaz kumaştan dikilen poturlar da giyilirdi. Beli ve aradaki ağı (baseni) bol olduğundan uçurla kalçadan tutturulurdu. El

tezgahında ak bezden dokunmuş olan uçkurların her iki ucu da işlemeli olurdu. Boyu kalçadan dize kadardır. Ağı ise iki metre genişlikte olurdu. Çakşımenevrek giyildiğinde dizler açıkta kalır. Bazen bunun içine ak don denilen don giyilirdi. Poturun kenarları da cepken ve camedan gibi işlemeli olurdu.

2.6.Tozluk: Zeybekler ayaklarına yün çoraplar giyerlerdi. Çorapların koncu uzun olur ve dize doğru yükselirdi.Tozluk yün çorabın üzerine ayakkabı ile diz arasında ki bacak kısmına takılır. Tozluklar ya kumaştan, ya da meşinden yapılırdı. Kumaştan yapılanlar camedan ve cepkenin kumaşından yapılır ve tıpkı onların gibi işlemeli olur. Çizme giyildiğinde tozluk giyilmezdi.

3.Bele Sarılanlar: Sırta gelen darbelerden korunmak için sırta keçeden yapılmış yastık sarılırdı. Göyneğin üzerine "şal kuşak", "Antep Kuşağı" ya da "Cezayir İşi Kuşak" sarılırdı. Kuşağın üzerine "mapushane kolanı" denilen kök boyayla boyanmış iplerden el tezgahında dokunmuş 2-3 cm. eninde 2,5-3 m. uzunluğunda kolon sarılırdı.

Bunun üzerine işlemeli deriden yapılmış silahlık (kütüklük) takılırdı. İki sıra kayışla bele bağlanır, üst üste yedi kat deriden oluşurdu. Bu katlara silah, kama saldırma ve çeşitli malzemeler takılırdı. Ayrıca içe gelen kısımda iç içe cepler bulunurdu. Bunun üzerine iğne oyalı "çevri" (mendil) takılırdı ve vücuda çapraz olarak "fişeklik" takılırdı.

4. Ayağa Giyilenler: Ayağa kıldan örtülmüş dize kadar uzanan çorap, bunun üzerine Gaysar pabucu, yemeni, körüklü çizme (bodim) giyilirdi.

5. Aksesuarlar: Para kesesi, tütün kesesi, saat kesesi, köstek, heybe, fişeklik, tesbih ve musaflik aksesuar olarak kullanılırdı.

Kadın Kıyafetleri

Kadınlar günlük yaşantılarında üstlerine diz altına kadar belden büzgülü adı basmadan veya alcadan dikilmiş fiştan denilen bir kıyafet giyerlerdi. Altına yine basmadan veya alcadan dikilmiş "koca don" denilen paçaları büzgülü "şalvar" giyerler, başlarına da "dastar" denilen beyaz tülbenkten örtü takarlardı. Bunun üzerine Buldan dokuması bürümcük bürgü örtünürler, ayağa çarık veya mest giyerlerdi.

Önemli günlerde ise şu anda halk oyunları gösterilerinde de kullanılan özel giysiler giyilirdi.

1.Başa Giyilenler: Başa al fes giyilirdi. Al fesin üzerine tepelik denilen gümüşten yapılmış, kubbe şeklinde ve Türk motifleriyle süslü metal süs eşyası monte edilirdi. Bazı yörelerde ise kubbe şeklinde kalıp fes giyilirdi. Fesin önüne tura denilen sıra altın dizisi yapılır, fesin iki kenarından uçları altınlarla süslü askılık takılırdı. Bunun üzerine "oyalı yazma" veya "krep" sarılır, fesin en dışına

Zeybeğin arkadan görünüşü

"çevre", "poçu", "tel kırma", "oyalı yazma", "alheril" gibi bele kadar inen örtüler takılırdı. Fes biber çiçeği, karanfil ve güllerle süslenirdi. Ayrıca gelinler cigali (sim ip) başlık denilen başlık takarlardı.

2. Vücuda Giyilenler: İçlerine Buldan işi bürümcükten dikilmiş dize kadar

Heybe ve mapushane kolanı

sarkan "iç göynek" giyilirdi. Üzerlerine etekleri üç parçadan oluşan uç kısımları yarım daireler biçiminde girintili çıkıntılı yani dilimli üç etek ya da entari denilen elbise giyilirdi. Bunun yakası açık olup kenarları ve etek uçları işlemelidir. Üç eteğin içine içlik veya sıktırma giyilirdi. Kolu bileklere kadar uzun ve "sudaşı" ve "sırma" ile işlemelidir. Üste cepken veya ilbade giyilirdi. Bunlar yeşil veya mavi çuhadan veya çeşitli renklerdeki kadifeden dikilirdi. Üzerine sırma veya simden çeşitli işlemler yapılır.

3. Bele Sarılanlar: Bele kuşak veya iyi cins "şal" sararlar. Durumuna göre "arkalaç" denilen şal kuşaktan veya halı şeklinde dokunmuş arkalık takılır. Önüne "öncek" denilen önlük takılır. Bu duruma göre halı, kilim veya yun kumaştan olabilir. Özel günlerde bunların üzerine has ipekten "peştemallar" sarılır.

4. Ayağa Giyilenler: Ayağa yünden

yapılmış işlemeli çoraplar giyilirdi. Onun üzerine çarık, mest, yemeni veya "yuvalı" denilen ayakkabılar giyilir.

5.Aksesuarlar (Kullanılan Takılar): Karanfil, boncuk, inci dizisi, gümüş gerdanlık, gremise aynalı altın, gümüş, altın yüzük ve küpeler, başa çitme, küçük altın dizisi, sarı yağlık (mendil), allı, pullu, ipek çevre, grep, poçu, gümüş kemer, gümüş çenelik, sarı lira dizisi gibi takılar takılırdı.

Yukarıda sıralanan ve özellikleri açıklanan Denizli ili folklorik kıyafetleri, sosyal bilimlerin iki ana modeli olan yatay ve dikey eksen perspektifinden incelendiğinde, yatay eksen üzerinde kadın ve erkek giysilerinin geleneksel dokuma kumaşların ağırlıklı olarak kullanılmasıyla meydana geldiği ve boyalarının doğal çevrede bulunan malzemeler değerlendirilerek alındığı görülür. Bu benzerlik unsurları, işlevsel açıdan da gözlemlenebilir. Her iki cinsin kıyafetinde de kıvraklık, kullanım kolaylığı ve estetik özellikler standarttır. Farklılıklar daha çok sosyo-ekonomik ve kültürel öğeler ile gelir düzeyi, sosyal statü ve çalışma koşulları etrafında şekillenmektedir.

Dikey eksen üzerinde kıyafetlere bakıldığında dün ve bugün arasında her alanda olduğu gibi kıyafet açısından da değişime kaçınılmazdır. Hızlı modernleşme, etkisini belki de en çok kıyafet kültürü üzerinde göstermektedir. Bir yandan kaçınılmaz görülen değişme, bir başka açıdan renk ve biçimle ilgili tekdüzeleşme ve soluklaşma biçiminde gözlemlenmektedir. Bu süreç kıyafete dönük bir hayranlık ve geçmişe özlemi de beraberinde getirmektedir. Kimyasal boya ve endüstriyel dokuma sektörünün gelişmesi geleneksel biçim ve işlevleri hızla aşındırmaktadır. Buna rağmen Denizli'de çok yaygın ve tutkulu bir halk oyunları eğilimi gözlemlenmektedir. Dolayısıyla kültürel olarak hayattan çekilen öğeler daha bilinçli ve sistematik tarzda işlenerek düzlemde yeniden üretilmekte ve böylece erozyona karşı güçlü bir direniş sergilenmektedir. ■

KAYNAKÇA

- (1) Gülmez, Saim Uğur. Tavas Halk Kültür Dağarcığı, Albayrak Matbaası, Denizli, 1989.
- (2) KAPTAN, Şükrü Tekin, Denizli'nin Halk Kültür Ürünleri, Yeni Gün Ofset Matbaa, Denizli, 1988
- (3) TEGİZ, Ramazan, Denizli İli Ağır Zeybek Oyunlarının İncelenmesi. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli, 1998.

KAYNAK KİŞİLER

- (1) Fatma AYDINLAR, Kuyupınar Mahallesi, No: 25, Denizli
- (2) Medine TEGİZ, Kervansaray Mahallesi, Kervan Evler D-1 Bağbaşı, Denizli.
- (3) Mehmet ÇÖM, Tavas Orman İşletmesi Sayman Mutemeti.
- (4) Sabiha PAY, Yukarı Mahalle, Hanönü Sk., No: 23, Kızılcaölük, Tavas.

Türk Müziği'nin Sistemleşmesi

ve Rauf Yekta Bey'e Göre Ana Dizi

20

*I*slami düşünce tarzıyla yoğrulan ve gelişen bir kültürün yarattığı Doğu Müziği Nazariyesi, binlerce yıllık bir geçmişe dayanır. VII. Yüzyılda başlayan bu çalışmalar, IX. Yüzyılda Farabi, İbn-i Sîna gibi düşünürlerle gelişir ve şekillenmeye başlar. Özellikle, 13. ve 15 yüzyıllarda Safiyüddin, Şirazlı Kutbeddin, Meragalı Abdülkadir gibi sistemci okul düşünürlerinin ilmi eserleriyle belli bir sistem üzerine oturur. Bu sistemler arasında da farklar vardır. Fakat yapılan nazariyeler o dönemin genel düşünüşünü yansıtır biçimdedir. Daha sonraki yüzyıllarda Ladikli Mehmet Çelebi, Şükrullah ve Molla gibi isimler dışında dikkate değer teori çalışmaları az bulunur.

XIX. yüzyılın sonlarına doğru Osmanlı İmparatorluğu Balkan ve Birinci Dünya savaşının bıraktığı izlerle yıpranmış, güçsüzleşmiştir. Bu yüzyıl boyunca ayakta kalabilmek için çeşitli tedbirlere başvurmuş, dış politikada ve iç yapısında bir takım düzenlemelere gitmiştir. 1839 Tanzimat Fermanı, 1856 Islahat Fermanı, 1876 I. Meşrutiyet Anayasası, 1908 II. Meşrutiyet Hareketleri birbirini izlemiştir. Bu gidiş, Osmanlı'nın, iç dengesini daha sağlam temellere dayamak için hürriyetçi ve anayasacı tedbirler aramasıdır. Bütün

bu denge kurma girişimleri sonuç vermemiş ve I. Dünya Savaşı ile Osmanlı İmparatorluğu sona ermiş, yıkılmıştır. Bundan sonra Milli mücadele ve Cumhuriyet devri başlar ki, Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde yeni Türk devleti kurulur.

Yeni bir dönem başlamıştır. Kalkınmaya, sanayileşmeye, güçlenmeye çalışan Türkiye Cumhuriyeti, özellikle batı medeniyetini örnek almaya ve üstün görmeye başlamıştır. Fakat bu açılıma, batının sanayiini, teknolojisini, çalışkanlığını almak yerine, daha çok yüzeysel ve özentili olduğu için yarar yerine zarar vermiştir. Türk Milleti, milli değerlerini yitirmeye başlamıştır. Batının amacı ise doğuyu içten yok etmektir. Milli değerleri yok olan bir toplum halinde sonunda sığınacak bir yer arar. Nitekim bu özentili yaklaşım sonucu, milli değerlerimiz küçümsenmiş, ananevi gelenek ve göreneklerimiz bir yana bırakılmıştır. Tüm kültürel değerlere yansıyan bu gerileme, müziğimize daha çok zarar vermiştir. Türk sazlarının yerini piyano, fasılların yerini opera, operetler almaya başlamış, özentiden ileri gitmeyen bu yaklaşımlar kendi milli değerlerimize indirilen darbeler olmuştur.

*Türk Müziği'nin
ve Nazariyatının
yıllarca süren karanlık
bu olumsuz devirden
çıkması
20. yüzyılın ilk yarısına
rastlar.
Bütün süren
olumsuz çekişmelere
rağmen
sevindirici olumlu
gelişmelerin olduğu
bir dönemdir bu.*

Toplumun kültürlü kesimi böyle bir yozlaşmaya girince, halk hepten bocalamış, aradaki fark gitgide büyümüştür. Bu zaman dilimi Osmanlı İmparatorluğu içinde yaşayan azınlıkların "Milliyetçilik" hareketlerinin de yoğunlaştığı dönemdir. Artık Türk Müziği evlerden, saraylardan dışlanmış, sadece piyasada icra edilir duruma gelmiştir.

Bu olumsuz gelişmeleri izleyen yıllarda, gerek kendi içimizden ve gerekse dışarıdan eleştiriler süre gelmiştir. Başta tek sesli oluşu, usuller, form yapılarıyla bu sanata uyutucu, tarihe karışması gereken müzikal bir sanat gözüyle bakılmıştır. Müziğimizin, Bizans'a, Acem'e, İran'a, Yunan'a ait olduğu da ileri sürülmüştür.

Türk Müziği'nin ve Nazariyatı'nın yıllarca süren bu karanlık olumsuz devirden çıkması 20. yüzyılın ilk yarısına rastlar. Bütün süren olumsuz çekişmelere rağmen sevindirici olumlu gelişmelerin olduğu bir dönemdir bu.

Müziğin bir bilim dalı olması gerektiği, dolayısıyla ses sisteminin, makamların, usullerin tanımı ve tasnifinin yapılması gerektiği üzerinde durulur. Bu çalışmaları ilk başlatanlar, Galata Mevlevihanesi şeyhi Ataullah Efendi, (1842-1910),

Yenikapı Mevlevihanesi şeyhi Mehmet Celaleddin Dede (1854-1958) ve Bahariye Mevlevihanesi şeyhi Hüseyin Fahrettin Dede (1854-1911) olmuştur.¹

Bu değerli insanlar bilgilerini kağıt üzerine dökmemiş, fakat öğrencilerine aktararak ilk çalışmalarını başlatmışlardır. İlk olarak Rauf Yekta Bey, daha sonra H. Saadettin Arel, Suphi Ezgi, S.M. Uzdilek, bilime dayanan eserleriyle müziğimizin gelişmesini, sistemleşmesini sağlamışlardır. Böylece müziğimiz, yüzyıllar önce başlayan kimlik arayışı ile düzene girmiş daha da gelişmeye açık hale getirilmiştir. Daha sonraki dönemlerde de bilimin ilerlemesiyle ve özellikle müziğinde bir bilim dalı olarak kabul görmesiyle nazariyeler çoğalmış, bir çok yazılı eser ortaya konmuştur. Fakat bu çalışmaları ilk başlatanlardan Rauf Yekta Bey'in ses sistemi üzerine olduğu kadar, Esatiz-i İlhan I-II, Türk Musikisi Nazariyatı, Şark Musikisi Tarihi, Risale-i Musiki, Milli Notamız ile Kıraat Dersleri gibi her biri birer kaynak kitap olabilecek bir çok eseri mevcuttur.

Rauf Yekta Bey, sistemi neye dayandırıyordu?:

Rauf Yekta Bey'in savunduğu dizi, 24 aralıklı bir dizi temelinde dayanır ki bu, Farabi ve Safiyüddin'den başlayarak gelen nazariyedir. Yunanlıların ilk sekizliden oluşan sistemlerini inceleyen Farabi; temel diziyi "ayrık ihtişamlı sistem" veya "birleşik sistem" olarak isimlendirmiştir. Rauf Yekta'ya göre Pisagor dizisi temel olamazdı. Çünkü Farabi'nin eserleri, eski zamanların temel dizisinin hangi dizi olduğunu ve sesler arasındaki hangi nispetlerin olduğunu da göstermekteydi. Farabi eserinde, Yunanlıların temel dizisine dahil olan seslerin tamamına mükemmel değişmez sistem adını verdiklerini yazıyor ve bunların iki sekizlik bir genişlikte olduğunu da belirtiyordu.²

Rauf Yekta, doğulu nazariyecilerin, doğu sisteminin temel dizisi olarak bir tek diziden bahsettiklerini söylemektedir. Bu dizide sesler majör ton (8/9), minör

ton (9/10) ve yarım majör ton (15/16) olarak üç çeşittir. Doğu'nun temel dizisinde, Batı müziğinin majör dizisinde olduğu gibi, birinci yarım ses üçüncü ve dördüncü sesler arasında yer alırsa, ikinci yarım ses yedi ve sekizinci notalar arasında değil, altı ve yedinci notalar arasında olacaktır. Bu ise Guid'arezzo'nun sol ile başlayan dizisiyle aynı aralıklara taşımaktadır. Guid'arezzo'nun sol ile başlayan dizisiyle arasında bir kıyas yapılsa, doğu dizisinin birbirine benzeyen iki tetrakordun birleşmesiyle olduğu görülür. Buna birleşik sistem denilmektedir.

Yunanlıların iki sekizliden oluşan sistemlerini inceleyen Türk nazariyecisi Farabi; bu "ayrık ihtişamlı sistem" veya "birleşik sistem" denilen diziyi, doğu müziğinin temeli kabul etmiştir.

Doğu'nun temel dizisi:

Do (tam) re (tam) mi (yarım) fa (tam) sol (tam) la (yarım) si (tam)do

Rauf Yekta Bey, kitabında Türk dizisini; " Türk musikisi çıkıcı-ıncı, tiz-pest namı altında tanınan çok eski bir diziyeye dayanır. Bu, araştırmalarımıza göre Yunanlıların kullandığı ve Guid'arezzo'nun meşhur sistemini kurmak için faydalandığı dizidir." şeklinde tanımlamaktadır.³

Ona göre; Farabi'nin Yunanlılardan aldığı bu diziyi, Türk, İran ve Arap müzikologlar da benimsemişler, doğunun temeli kabul etmişlerdir. " Bir sekizlinin bölünmesi doğu müziğinin işitildiği her yerde aynıdır. Bunlar arasında bir nazariye farkı yoktur. Farklılaşma bir sekizlinin farklı aralıklara, farklı oranlarda bölünmesinden ileri gelmeyip, üslup ve eda farkına dayanmaktadır." Rauf Yekta, Yunanlıların ortaya koydukları nazariyeyi insan tegannisinin nazariyesi sayıp, tüm insanlığa mal etmektedir. "Müzik insanda doğuştan vardır ve doğru söylemek gerekirse bir menşei yoktur." Hatta doğu ►

Eskiden Doğu'da diyapozonun karşılığı bir alet olarak neyin mansur çeşidi kabul ediliyordu. Batı'nın diyapozonundan çıkan sesle, mansur neyi aynı sesi veriyordu. Bu aletten çıkarılabilen en pest ses bu aletin bütün delikleri açık olduğu zaman Türklerin musiki sisteminin birinci sesi olarak ele alınıyordu.

ve batı müziği arasında dahi gerçekten bir fark olmadığına değinerek, bunun görünüşte böyle olduğunu, fiziki kuruluş bakımından bir fark olmadığını ve Avrupa müziğinin bugün tamamen tatbik edildiği gibi tam ve yarım seslerden oluşmadığını da eklemektedir. Doğu ve batıdaki iki müziği ayıran en esaslı ve karakteristik fark, ilkinde ses, aralıklarının mevcudiyeti ve tatbikatta kullanılıyor olmasıdır.

Bu şekilde bir doğu dizisi tespit edildikten sonra, geriye bu dizinin hangi sesle başlayacağı sorunu kalıyordu. Doğu dizisinin başında bulunan birinci sesin irtifai bilinerek bu sesi, batı müziğinin la akordu ile karşılaştırıp, ona denk olan sesi tespit etmek gerekmektedir.

Eskiden Doğu'da diyapozonun karşılığı bir alet olarak neyin mansur çeşidi kabul ediliyordu. Batı'nın diyapozonundan çıkan sesle, mansur neyi aynı sesi veriyordu. Bu aletten çıkarılabilen en pest ses bu aletin bütün delikleri açık olduğu zaman Türklerin musiki sisteminin birinci sesi olarak ele alınıyordu. Bu ses batı müziğinin la sesine denk gelen doğu müziğinin re sesi idi.⁴

Buna göre Türk dizisi, batı notası ve sol anahtar ile yazıldığına göre; yegah perdesi üzerinde, (TKST + TBT) seslerinden kurulu olmalıdır. Rauf Yekta, böyle bir acemli rast dizisini esas alarak, bu dizinin aralıklarını, doğu dizisinin aralıklarına göre belirlemektedir. Doğu dizisi üç çeşit aralık, majör ton, minör ton ve yarım majör ton içermekte ve bu tonlar arasında belli arızalı oranlar bulunmaktadır.⁵

Bütün bu gerçek bir ana dizi oluşturma yönündeki çalışmaları, sistem düşünürleri kurgulamışlar ve Türk Müziği'ni en uygun dizi olarak Arel- Ezgi-Uzdilek sisteminden hareketle "çargah dizisi" uygun görülmüş ve kullanıla gelmiştir. Ancak bu dizi ne teoride, ne

de uygulamada ana dizi olma vasfını taşımamaktadır. Olsa olsa geçici bir çözüm niteliği taşımaktadır. Ayrıca batının do majör dizisiyle de aynı gösterildiği için, yeni öğrenmeye başlayan kişiler üzerinde çelişkiler yaratmaktadır. Kaldı ki çargah makamı dizisi; sadece do'dan do'ya TTBT + TTB aralıklarından ibaret değildir. Ayrıca bugünkü ses sistemini oluşturmak için kullanılan dizi, kürdili çargah dizisidir. Gerek öğrencilik yıllarımızda hocalarımızdan edindiğimiz bilgilerle, gerek eski nazariye kitaplarını incelediğimizde ve gerekse elde bulunan eserleri analiz ettiğimizde durumun farklı olduğunu görmekteyiz.

Sonuç olarak; bugün ana dizi ihtiyacını tam olarak yerine getiremeyen bir diziyile eğitime devam etmekteyiz. Daha cevaplanması gereken bir çok soru olmakla birlikte, ana dizi gibi bir kavram acil çözüm gerektirmektedir. Bu nedenle Türk Müziği eğitiminde ana dizi yeniden ele alınmalı ve Türkiye genelinde tüm müzik okullarını ikna edebilecek bir çalışma kısa sürede başlatılmalıdır. Bu anlamda; rast dizi veya yine ona çok yakın olan, geleneksel değerlerimizi yansıtmakta eşsiz olan, hüseyini makamı, en uygun iki dizi olarak görülmektedir. Zaten bu gün anlamını çıkardığımız eski perde isimleri de bizi buraya götürmektedir.

"15. yüzyılda Sultan II. Murad'ın emriyle bir edvar yazmış olan Hızır Bin Abdullah, geleneksel Türk Sanat Müziği perdelerini sırasıyla, "birinci yer, ikinci yer, üçüncü yer, dördüncü yer, beşinci yer, altıncı yer" anlamlarına gelen "yek-gah, dü-gah, se-gah, cihar-gah, peç-gah, şeş-gah" sözcükleriyle adlandırmıştır. Bu perde adlarının günümüzde kullanıldıkları biçimleriyle hemen hemen aynı oldukları görülmektedir."⁶

Esasen Türk Müziği'nde ana dizinin ne olacağına veya ne olduğuna karar vermek için Farabi'ye, Safiyüddin Urmevi'ye, Meragali Abdülkadir'e, Hızır Bin Abdullah'a dolayısıyla IX. Yüzyıla kadar uzanmalıyız. Hem doğulu hem batılı olmaya çalışmak yerine, Rauf Yekta Bey'in de yaptığı gibi doğu müziği nazariyelerini analiz etmeye çalışmalıyız. ■

DİPNOTLAR

- (1) ÖZALP, Nazmi; "Türk Musikisi Tarihi", TRT Yayınları, Ankara, 1986, s.11
- (2) YEKTA, Rauf; "Türk Musikisi Nazariyatı", Pan Yayıncılık, İstanbul, 1986, s.30
- (3) a.g.e., s.20
- (4) YEKTA, Rauf; "Türk Musikisi Nazariyatı", Pan Yayıncılık, İstanbul, 1986, s.57
- (5) a.g.e., s.58, s.59
- (6) GÜNAYDIN, Günay; Ve Müzik "Çargah makamı ve İncelenmesi" Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Mart 2000, Ankara, sayı.5, s.17

KAYNAKÇA

- (1) GÜNAYDIN, Günay; Ve Müzik "Çargah Makamı ve İncelenmesi" Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Ankara, Mart 2000
- (2) ÖZALP, Nazmi; "Türk Musikisi Tarihi", TRT Yayınları, Ankara, 1986
- (3) YEKTA, Rauf; "Türk Musikisi Nazariyatı", Pan Yayıncılık, İstanbul, 1986

KÜLTÜR
SANAT
YAZILARI

Doç. Dr. Metin EKİCİ
Ege Üniversitesi,
Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü,
Türk Halk Bilimi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

Ödemiş Yöresi

Manileri

Üzerine Bir Değerlendirme

Kuyu b
Kemer
Gurbet
Şimdi g

T

ürk Halk Bilgisi ürünleri içinde halk şiiri yaratmalarının çok özel bir yeri vardır. Tabii ki, halk şiiri ürünleri içinde de hem eskiliği, hem zenginliği ve hem de kısa oluşları bakımından, manilerin çok özel bir yer ve konumu söz konusudur. Maniler eskiden olduğu gibi günümüzde de söylenmekte ve kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır. Mani söyleme geleneği, Türk Dünyası'nın çeşitli bölgelerinde mevcuttur. Bu özellikleri itibariyle de maniler; yerelden evrensele Türk Halk Bilgisi'nin tanıtım ve aktarımında ayrı bir öneme sahiptir.

Bu makalenin amacı; mani türünün genel özellikleri hakkında, konuyla ilgili araştırmalardan yararlanarak, bilgi vermek ve Ödemiş-İzmir yöresinde söylenen manileri genel özellikleri bakımından incelemektir. Bu amaçla ilk olarak mani türünün özellikleri, söyleyicileri ve işlevleri hakkında bilgi verilecek, daha sonra Ödemiş yöresi manileri ve yöredeki mani söyleme geleneğinin özellikleri tanıtılıp, değerlendirilecektir.

Mani; Türk Halk Şiiri'nin en kısa türlerinden birisidir. Genellikle dört mısralık, her mısrası yedi heceli, dört artı üç (4+3=7) duraklı ve "aaxa" şeklinde bir kafiye yapısına sahip bir türdür. Bu türün genellikle "anonim" ürün kabul edilmesi yönünde araştırmacılar arasında bir eğilim vardır, ancak manilerin bir ilk yaratıcısı olduğu ve bunlara genellikle "mani yakıcı" adı verildiği unutulmamalıdır. Kısa olmaları bakımından, halk bilgisi ürünlerinden fıkralar gibi, kolayca öğrenilebilen veya ezberlenebilen bir özelliğe sahip olmaları, manilerin halk arasında yayılmasını kolaylaştırmakta ve bu suretle de ilk yaratıcılarından bağımsızlaşan maniler, bütün toplumun malı, yani "anonim" ürün halini almaktadır.

Türkiye'de mani kelimesi dışında "mana", "mecni", "mahni", "mahna", "hoirat" ve "karşı beri" gibi adlar çeşitli bölgelerde kullanılmaktadır. Türk Dünyası genelinde ise "bayatı", "mani", "mahni", "mahna", "hoirat", "çing", "çinile", "çır", "aşule", "aytıpa", "öleng", "lartsup", "törtlik" ve "martifal", gibi adlar verilmektedir (Boratav 1993; 285-88).

Mani türünün özelliklerinden bahsederken, bu tür şiirlerin genellikle dört mısradan ibaret olduğunu belirtmiştik. Bu türün en temel özelliklerinden biri de bir dördlük içinde çok fazla duygunun ifade edilebilmesidir. Bu bakımdan manilerde bir anlam bütünlüğü söz konusudur. Bir maninin ilk iki mısrası her ne kadar "doldurma" mısra olarak kabul edilse de, aslında son iki mısra ile ilk iki mısra arasında, anlam olarak doğrudan olmaşa da, estetik bütünlük açısından bir ilişki olduğu ve böylece bir maninin dört mısrasının bir bütünlük oluşturduğu görülür.

Bir maninin ilk iki mısrası daha çok toplumsal yapının temel özelliklerini, toplumun kültür yapısını, doğal çevresini

Mani söylemek özellikle kadınlar arasında yoğundur. Kadınlar tarafından özellikle düğün, nişan ve Hıdırellez gibi özel gün ve kutlamalarda söylenen maniler yanında, âşıklar tarafından hikaye anlatımı sırasında, türkülerin arasına sıkıştırılmış "cinaslı mani" kullanımı, özellikle Azerî âşıkları arasında, çok yaygındır. Âşıklar arasında mani tarzında ve mani şeklinde şiir söyleyenler de vardır.

ve ekonomik kaynaklarını tanıtan unsurlar içerir. Son iki mısra ise, asıl duygu ve düşüncenin, dilek ve temenninin, arzu ve isteğin dile getirildiği bölümdür.

Bir maninin ilk kısmı söyleyici veya "yakıcı" için hazırlık sağlayan veya asıl duygu ve düşüncenin ifade edileceği son iki mısraya bir temel hazırlamaya yöneliktir. Yapısal olarak bakıldığında bu doğrudur. Diğer taraftan ilk iki mısranın gereksiz söz veya fazladan söylenmiş mısralar şeklinde algılanması ise doğru bir yaklaşım olmaz. Kültürel açıdan ve söyleyicilerin sosyal, kültürel, ekonomik ve doğal çevrelerini yansıtmaları bakımından, bu ilk iki mısraın da ayrı bir önemi söz konusudur.

Maniciler, maninin kafiye ve redif yapısını çok önemser ve buna "uyak" adı verirler. Mani söyleyicileri genellikle "manici", "mahnici", "mani yakıcı", "mani düzücü" ve "mani atıcı" gibi adlarla anılırlar (Dizdaroğlu 1969; 67).

Mani söylemek özellikle kadınlar arasında yoğundur. Kadınlar tarafından özellikle düğün, nişan ve Hıdırellez gibi özel gün ve kutlamalarda söylenen maniler yanında, âşıklar tarafından hikâye anlatımı sırasında, türkülerin arasına sıkıştırılmış "cinaslı mani" kullanımı, özellikle Azerî âşıkları arasında, çok yaygındır. Âşıklar arasında mani tarzında ve mani şeklinde şiir söyleyenler de vardır. Âşıklar arasında maninin en çok kullanımı ise, karşılıklı atışmalar sırasındadır. Atışma şeklinde mani söyleme bazı bölgelerimizde, örneğin Kars yöresinde kızlar ve oğlanlar arasında da vardır (Dizdaroğlu 1969; 63-64). Âşıklar tarafından söylenen bazı manilerde ise, manilerin kim tarafından

düzenlendiği belirtilir. Atışma şeklinde düzenlenen maniler Karadeniz Bölgesi'nde çok yoğun olarak kullanılmakta ve bunlara "karşı beri" adı verilmektedir. Günümüzde bile kemeçe ustalarının söyledikleri pek çok mani bu türdendir.

Manilerin ana konuları aşk ve sevgidir. Manilerin son iki mısraında bu temel konu çok açık bir şekilde ifade edilmektedir. Bunların dışında gurbet veya gurbetteki sevgiliye duyulan özlem, taşlama ve yergi, arzu, istek, dilek ve şikayetler yanında, nasihat veya öğüt gibi konular da manilerde dile getirilmektedir.

Maniler sözlü olarak yaratılmalarına rağmen, pek çoğu sözlü gelenekten derlenip, yazıya geçirilmektedir. Özellikle niyet ve fal amaçlı olarak yazıya geçirilip, fal bakan kişilerce bir tür çekiliş yaptırılıp yazılı bir mani okunması yanında, bazı sakız firmaları da manileri yazılı olarak kullanmaktadır.

Manilerin çok çeşitli söyleniş ve kullanılış amaçları vardır. Bunları genel olarak şöyle sıralamak mümkündür.

1. Düğün, nişan ve özel günlerde sevgi ve aşkı ifade etmek için söylenen maniler,
2. Kızlarla, oğlanlar veya âşıklar arasında atışma amacıyla söylenen maniler,
3. Niyet, fal bakmak için söylenen maniler,
4. İşte çalışırken sataşma ve laf atma amacıyla söylenen maniler,
5. Sokak satıcıları tarafından sattıkları malı tanıtmaya veya müşteri toplama amacıyla söylenen maniler,
6. Ramazan gecelerinde davulcular tarafından halkı sahura kaldırmak veya bahşiş toplamak amacıyla söylenen maniler,
7. Âşık kahvelerinde dinleyicilerin ilgisini çekmek amacıyla söylenen cinaslı maniler,
8. Mektuplarda sevgi ve aşkı ifade etmek amacıyla söylenen maniler,
9. Âşıklar tarafından hikaye anlatımı sırasında türküler arasında geçiş yapmak amacıyla söylenen maniler.

Maniler hakkında verdiğimiz bu genel bilgilerden sonra Ödemiş yöresi manileri hakkındaki değerlendirmemize geçelim. Burada ele alacağımız maniler 1998 yılında yörede araştırma yapan ve özellikle Bozdağlar çevresindeki köylerde, bir öğrenci arkadaşımız tarafından, çoğunluğunu kadınların oluşturduğu kaynak kişilerden derlenmiştir (Günay 1998; 5-19).

Ödemiş yöresinde maniye "mani", "mana" ve "metelleme" denmektedir. Mani söyleyenlere ise "manicibaşı" adı verilmektedir. Yörede mani söylemeye "mani atmak" veya "metelleme atmak" denmektedir. Ödemiş yöresinde daha önceki kuşaklardan öğrendikleri manileri söyleyenler yanında, gerektiğinde doğaçlama yoluyla mani yaratabilen kişiler de vardır. Yöreden derlenen birkaç

maniye burada örnek olarak vermek ve daha sonra yöre manilerinin özelliklerini bu örneklerden hareketle açıklamak uygun olacaktır:

Birgi bir dağ üstünde
Gül bağının üstünde
Birgi dursun nur olsun
Belki yarım var içinde.

Sarı kavun dilimi
Kim dokudu kilimi
Vallah, billah olacam
Ahmet Bey'in gelini.

Karanfilin kurusu
Annesinin kuzusu
Seni küçükten severim
Ayrılamam doğrusu.

Tarlalarda buğdayım
Yıkayıp kurutayım
Senin o fidan boyunu
Ben nasıl unutayım.

Sarı pabuç toz atar
Kız oğlana göz atar
Oğlan gözden anlamaz
Ne yaparsa kız yapar.

Karanfilim mor saplı
Yarısı suda saklı
Senden ayrıldığı günler
Defterimde hesaplı.

Karanfil haşlanır mı?
Saksısı taşlanır mı?
Küçükten sevilen yar
Hiç ellere bağışlanır mı?

Kara koçun boynuzu
Siyah saçın kıvrızı
Gel sarılalım yatalım
Doğar sabah yıldızı.

Yaz gününde kar tatlı
Kış gününde nar tatlı
Karla, nar şöyle dursun
İkisinden yar tatlı.

Mani mani pişine
Bak feleğin işine
Yare benzer aradım
Rastlayamadım eşine.

Yeşil ceviz dalları
Sıva beyaz kolları
Yarım nerden geçeyim
Kapatmış yolları.

Karpuz kestim kan gibi
Kızın gönlü var gibi
Açtım baktım yüzüne
Taze yağmış kar gibi.

Ayva dalı nar değil
Sözlerim alay değil
Aşk girer kalbe çabuk
Çıkarmak kolay değil.

Vişne dalını eğmeli
Vişnesini yemeli
Böyle bekar n'olucak
Baharın evlenmeli.

Yukarıdaki maniler, mani hakkında verdiğimiz genel özelliklere uygundur. Hemen hepsi 4+3=7 heceli, "aaxa" tarzında bir kafiye şemasına sahip olup, dörtlülüklerden oluşmaktadır. Bu manilerin hepsinde ana konu aşk ve sevdadır. Yöreden derlenen manilerde, Türkiye'nin diğer bölgelerinde olduğu gibi, aşk ve seveda konulu maniler çoğunluktadır.

Yukarıdaki manilerin ana konusu olan aşk ve seveda her maninin son iki mısrasında ifade edilmiştir. Diğer taraftan bu manilerin ilk iki mısraları da halk bilgisi ve kültür çevresi bakımından kayda değer bilgiler içermektedir. Yukarıdaki manilerde çeşitli tarla, bağ, bahçe bitkileri, ev ve yerleşim yeri özelliklerinden bahsedilmiştir. Bu ilk iki mısralar mani yaratmak için bir hazırlık özelliği arz etseler de, aynı zamanda yöredeki hayvanlar, yörede yetişen bitkiler ve yörenin ekonomik hayatı hakkında bilgi vermektedir. Ödemiş yöresinin temel geçim kaynağı tarla bitkileri ve hayvancılıktır. Bölgenin ova kısmı Bozdağlar ile çevrilmiştir. Ova kısmında ekip biçmeye dayalı tarım yapılırken, dağlık kesimde daha çok hayvancılık yapılmaktadır ve bu durum da olduğu gibi manilere yansımıştır. Özellikle ayva, nar, karpuz, vişne vb. meyvelerin manilerde kullanılması, bölgede bu ürünlerin tarımının yapılması ile ilgili olmalıdır.

Ödemiş yöresinde
maniye "mani", "mana"
ve "metelleme"
denmektedir. Mani
söyleyenlere ise
"manicibaşı" adı
verilmektedir. Yörede
mani söylemeye "mani
atmak" veya "metelleme
atmak" denmektedir.
Ödemiş yöresinde daha
önceki kuşaklardan
öğrendikleri manileri
söyleyenler yanında,
gerektiğinde doğaçlama
yoluyla mani yaratabilen
kişiler de vardır.

Ödemiş yöresinden derlenen
manilerden bazıları ise gurbet, hasret ve
özlem konuları üzerinde
yoğunlaşmaktadır. Bu manilerin de ilk iki
mısralarında yöresel özellikler
vurgulanmaktadır. Birkaç örnek üzerinde
bu durumu göstereyim.

Susuz derede kavak biter mi?
Kuru dalda bülbül öter mi?
Haftada gelen telefon selam
Garip anneye yeter mi?

Şu dağlar mavuşturur
Geleni kavuşturur
Merak etme sevdiğim
Hak bizi kavuşturur.

Mendilimin uçları
Çıkamam yokuşları
Selam söylen anama
Yedi dağın kuşları.

Mavi kurdela ensiz
Kalbim kırıldı sensiz
Çifte yılanlar soksun
Nasıl yatarsın bensiz.

Kuyu başında testi
Kemer belimi kesti
Gurbetteki mor fesli
Şimdi gönlümden geçti.

Yukarıdaki örneklerden sadece son
mani kafiye şeması bakımından diğer
manilerden farklıdır. Konu bakımından
bu manilerin hepsi aile üyelerine veya
sevgiliye duyulan özlem ve hasreti konu
etmektedir.

Ödemiş yöresi manilerinde işlenen
konulardan biri de yergi ve taşlamadır.
Bu konuda üretilmiş birkaç örnek şöyledir:

Ak tavuk almadın mı?
Kümese koymadın mı?
Kör olası kaynana
Sen gelin olmadın mı?

Masa üstünde kaymak
Yiyelim parmak parmak
Koca gerizden kız almak
Cennetten gül koparmak.

Karanfilim beş budak
Öpüverdim şıppadak
Kör olası kaynanam
Geliverdi tıppadak.

Bahçelerde gök biber
Şimdiki kızlar çok kibar
Ne kadar kibar olsun
Oğlanlara itibar.

Yukarıdaki manilerden ikinci sırada
yer alan mani kafiye düzeni bakımından
diğerlerinden farklıdır. Son mani ise konu
itibarıyla taşlama ihtiva ederken, söyleniş
yeri bakımından atışma manisi olarak
değerlendirilmelidir.

Bazı manilerde ise konu istek ve
arzuların dile getirilmesi hakkındadır:
Elmayı ata ata

Şeftali sata sata
Yanım sırtım ağrıldı
Yalınız yata yata.

Mendili al isterim
Döşegi dar isterim

Dar döşek üstünde
Cilveli yar isterim.

Daha önce de belirttiğimiz gibi,
manilerin en çok kullanıldığı yerlerden
biri de mektuplardır. Mektupların başında
veya sonunda sevgi, aşk, hasret, özlem,
istek, arzu, temenni, dilek, şikayet vb.
gibi konularda bir dörtlük mani eklemek
çok yaygındır. Ödemiş manileri içinde
de bu türden maniler vardır:

Yazı yazdım yaz idi
Kalemim kiraz idi
Merak etme arkadaşım
Mürekkeğim az idi.

Karanfilim süt beyaz
Ayrı düştük biz bu yaz
Ne kadar ayrı düşsek
Mektubunu sıkça yaz.

Ödemiş manileri üzerinde yaptığımız
bu değerlendirmeden şu sonuçları
çıkarmak mümkündür:

Ödemiş yöresinde mani söyleme
geleneği çoğunlukla kadınlar arasında
sürdürülmektedir. Yöredeki maniler genel
olarak diğer bölgelerde söylenen
manilerle şekil ve tür özellikleri
bakımından ortak özelliklere sahiptir.
Yöre manileri 4+3=7 heceli ve aaxa kafiye
düzeninde ve dörtlük esaslı üzerine
kurulmuştur.

Ödemiş manilerinin ilk mısralarında
yer alan unsurlar yörenin coğrafi
özellikleri, bitki örtüsü, ekonomik yapısı,
sosyal hayat vb. gibi unsurlardır. Bu
kısmında özellikle yerleşik hayatın, tarım
ve hayvancılık unsurlarının yoğun bir
şekilde yer aldığını ve bu unsurların
bölgedeki yapıyla örtüştüğünü söylemek
mümkündür.

Ödemiş manileri konu bakımından
çoğunlukla aşk ve sevdâ konusunu
içermektedir. Bunların yanında özlem ve
hasret, taşlama ve yergi ve de arzu ve
isteklerin dile getirildiği maniler de
bölgede söylenmektedir. ■

DİPNOT

Bu makalenin ilk şekli "Mutahhar Şerif Başoğlu
Anısına Ödemiş Sempozyumu; 11 Eylül 2002,
Ödemiş/İZMİR." de bildirisi olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

- (1) Artun, Erman. Adana Halk Kültürü Araştırmaları. Adana: Adana Belediyesi Yayınları 11, 2000.
- (2) Boratav, P. Naili. "Mani" İslam Ansiklopedisi C.7, İstanbul: 1993, ss. 285-288.
- (3) Boratav, P. Naili. 100 Soruda Türk Halk Edebiyatı. İstanbul: Gerçek Yayınevi, 1978.
- (4) Dizdaroğlu, Hikmet. Halk Şiirinde Şekil ve Türler. Ankara: TDK Yayını, 1969.
- (5) Gözaydın, Nevzat. "Anonim Halk Şiiri Üzerine". Türk Dili Dergisi (Türk Şiiri Özel Sayısı III; Halk Şiiri). Sayı: 445-450, ss. 3-25.
- (6) Günay, Oylum. "Ödemiş Yöresi Halk Edebiyatı Folkloru". (Yayımlanmamış Lisans Bitirme Tezi, E. Ü. TDEB, İzmir: 1998).

Röportaj: Şamil KUCUR
Gazeteci - Yazar
Süleyman ŞENEL
İ.T.Ü. T.M.D. Konservatuarı
Öğretim Üyesi

“Mey, Balaban, D ve Sarı Gelin Türk

hakkında Süleyman Şenel

28

SAMİL KUCUR: Duduk ve diğer bazı sazların kökeni, kullanım alanı ve tanıtım şekillerinin tartışılmasının yanı sıra tartışılan önemli bir konu da; ilk gösteriminden bugüne, üzerinde tarihi ve politik nedenlerle tartışmaların süregeldiği “Salkım Hanım’ın Taneleri” filminde “Sarı Gelin” adlı türkünün Ermenice olarak söylenmesi... Türkiye, Azerbaycan ve Ermenistan’da sevilerek dinlenen bu türkü hakkında, Türkiye’deki tartışmaları ve yaklaşımları nasıl değerlendiriyorsunuz?

SÜLEYMAN ŞENEL: Öncelikle şunu kabul etmeliyiz ki; çalgılar gibi, müzik eserleri de çoğunlukla ezgi, oyun tipi, güfte; güfte içinde bir nakarat, bir söz, tema ya da herhangi bir şey; kısaca müzikal yaklaşım içerisinde yer alabilecek her şey, bugünün siyasi sınırlarını göz önünde bulundurarak söylemek gerekirse birkaç ülkeyi içine alabilecek büyük bir sahada, farklı şekil ve kuruluşlarda karşımıza çıkabilir. “Sarı Gelin” türküsü bunlardan biri. Yurdumuzda, kulaktan kulağa yayılan bir ezginin değişik sözlerle karşımıza çıkması nasıl doğal ise, güzel Anadolu topraklarında okunan bir türkünün, başka dilde döşenmiş bir başka güfte/güfteler ile ve sınır ötesinde, uzak diyarlarda karşımıza çıkması da o kadar doğaldır. Kültürlerarası etkileşim, kültürlerarası taşınma meselesi...

ŞAMİL KUCUR: Kültür ve sanat unsurları politik amaçlar için kullanılmak mı isteniyor?

SÜLEYMAN ŞENEL: Kültür-sanat değerlerini siyasi sınırlar içine alabilmek mümkün olamıyor. Kültür değerleri, sınır tanımıyor. Türkülerimiz de sınır tanımayan kültür varlıklarımız. Politik amaçlar için kullanmak söz konusu olsa

da onların varlığı ve varoluş sebepleri kimi zaman istenen amaca hizmet etmeyebilir. Eğer Sarı Gelin türküsünü düşünerek bu soruyu sorduysanız, hemen belirteyim, bu türkü az önce belirttiğim düşüncelere çok uygun düşecek güzel bir örnek. Zira, söz konusu ezgi ya da güftenin aslının, doğrusunun ne olduğu, kime ait olduğu ya da neyi anlattığı konusu, son derece karmaşık bir konu. Cevabını her zaman ve doğru olarak bulabileceğimiz bir örnek değil bu eser. Buna karşılık, söz konusu ezgi ve güftelerin ve çeşitlemelerinin herhangi bir zaman dilimi içerisinde tespit edilmiş olmasının, cevabını aradığımız sorudan çok daha değerli bir yanı var. Doğru olan ise, bilge insanların yaklaşımı ile ve çok yönlü olarak konuyu irdeleyerek kamuya mâl etmek, varsa problemi gidermeye çalışmaktır.

Şimdi biz başka bir pencereden bakalım... 60-70 yıldır yurdumuzun her köşesinde yayılmış bulunan, topluma mâl olan bu türkünün: Erzurumluların, Karanlıların, ülkemizin bilhassa Kuzey - Doğu Anadolu Bölgesi’nde yaşayan Kafkas göçmenlerinin büyük bir coşku ile geleneklerinde yaşattığı, söylediği hatta oynadığı bir milli kültür parçasının; Tiflis’de, Erivan’da, Nahçıvan’da, Laçın’da, Kazak’da ya da Bakü’de de söyleniyor olması, üstelik farklı bir güfte ile ve farklı bir tavır ve üslupta, hatta farklı bir ritimde söyleniyor olması ve bunun için iddia malzemesine dönüştürülmesi neyi ispatlar?. Eserin milliyetini mi? Etnik kimliğini mi? Türk kimliği taşımadığını mı? Bence bu konuda anlamsız bir abartı ve sapırma söz konusu. Her şeyden evvel bu durum, içinde yaşadığımız bölgenin bir

Udukk küsü”

ile röportaj

kültürel zenginliği olarak görmeliyiz. Biz kendi açımızdan, başkaları da kendi açılarından konuya yaklaşarak araştırmalarını ortaya koyduğunda, çözüme ulaşmak daha kolay olacaktır. Bu ve benzeri konularda yeni malzemelere ulaşmak da her zaman mümkündür.

ŞAMİL KUCUR: Sarı Gelin adlı türkü hakkında kaynaklarda bizde ne tür bilgiler yer almaktadır?

SÜLEYMAN ŞENEL: Öncelikle belirtiyim ki bendeniz, Sarı Gelin türküsünün, halk ağzında şekillenerek yaygınlaşmış musikili bir halk hikâyesinden koptuğunu düşünüyorum. “Şeyh San’an”, “Şeyh San’an”, “Şeyh San’an”, “Şeyh-i San’an”, “Şeyh-i San’an”, “Şeyh-i Senânî” veya “Şeyh-i Sanânî” gibi adlarla ve söyleyişlerle anılan ya da kaynaklarda yer alan bir olay kahramanının adına bağlı bir halk hikâyesinden koptuğunu düşünüyorum. San’an diyârından bir Şeyh... Ya da isterseniz biz olay kahramanının farklı anılan isimleri yerine, İstanbul ağzıyla ortalama olarak “Şeyh Sinan” diyelim. Tipik bir epizodik musiki örneği bu Sarı Gelin türküsü. Anlatıya dayalı musikili bir türkü. Zaman içinde bir hikâyeden kopmuş ya da hikâyesi unutulmuş olan yüzlerce türkü örneği var repertuarlarımızda Sarı Gelin türküsü gibi. Türkünün bilinen güfteleri dikkatli incelenirse, bir halk hikâyesinden koptuğu ve halk ağzında kısmen değişerek anonimleştiği kolayca anlaşılabilir. Kaldı ki, bu halk hikâyesinin izlerine ve anlatıcılarına günümüzde de rastlanabiliyor. Eski ve yeni tespitleri yapılmış.

Sözgelimi, Prof. Dr. Pertev Naili

Boratav, Halk Hikâyeleri ve Halk Hikayeciliği, kitabında, Şeyh San’an hikâyesini, “Doğu Anadolu’da Söylenmekte Olup Henüz Derlenmemiş Hikâyeler” başlığı altında gösterirken [Ankara, 1946, M.E.Basımevi, s.28]; Aşık Şeref Taşlıova, “Kars’ta Aşıklık Geleneği ve Halk Hikâyeleri” başlıklı bir bildirisinde, Aşık Kasım ve Aşık Gülistan’ın çırağı, 1922 doğumlu Aşık Murat Yıldız (Karaşanlı)’ın “Şeyh-i Senan ve İbâre Sultan”; yine Aşık Gülistan’ın çıraqları, 1932 doğumlu Aşık İlhami Demir ve 1940 doğumlu Aşık Murat Çobanoğlu’nun “Şeyh Senan” ve “Şeyh-i Senânî” adları ile bu hikâyeyi bildiklerini söylüyor. Yine Aşık Şeref Taşlıova, bir görüşmemizde Soskirtli Aşık Mehmet ve 1930 doğumlu Aşık Şevki Halıcı’nın da Şeyh Senân Hikâyesi’ni anlattığını söylemişti. TDK Türk Dünyası Destanlarının Tespiti ve Yayınlanması Projesi çerçevesinde Prof. Dr. Fikret Türkmen ve Doç. Dr. Mustafa Cemiloğlu’nun 1999 yılında, bu musikili hikâyeyi Aşık Şevki Halıcı’dan derlemiş olduklarını da biliyoruz. Ayrıca, başka araştırmacılar da, bu hikâyeyi farklı hikâye anlatıcılarından derlemiş olmalı. Bunlar zamanla ortaya çıkacak.

Bunun yanında, Cumhuriyet döneminde, bu hikâye ve hikâyenin dayandığı tema konusunda yayımlanmış pek çok yazı olduğunu da biliyoruz. Ne yazık ki kimilerinin temaları birbirine az çok benzeyen motifler içeriyor; kimileri ise, çoğunluğun taşıdığı ana tema ve motiflerle benzerlik göstermeyip büyük ölçüde değişime uğramış.

Sözgelimi Prof. Dr. Fahrettin Kırzioğlu, Kars ve Pasinler’de rastlanan “Şeyh San’an ile Sarı Kız” efsanesinde, Abdülkadir Geylânî Hazretleri’nin arkadaşı, 40 mürid başı Şeyh San’an’ın, Çoruh’un sağ kollarından “Penek” [Öğuznamelere göre: “Ban Hisar”; Gürcü metinlerinde: “Bana”; XVI.y.y Osmanlı kaynaklarında “Banak (Panak)” suyu üzerindeki “Nefs-i Penek (Asil, merkez Penek)” şehrinin Cıvız Kralının Sarı kızına aşık olduğunu; dilek ve dua ile Sarı Kız’ı Müslüman ettiğini ve bu kızla kaçarken, arkadan yetişen Penek Kralı’nın ordusuyla vuruşa vuruşa, Allahüekber dağı’na çıkıp tepeye yakın yerde 40 mürid ve Sarı Kız’la birlikte şehit düştüğünü; ayrıca, kendilerine yardım eden Ayı Baba’nın da bu savaşta Penek Kralı’nın askerleri eliyle öldürüldüğünü anlatıyor. Anlatı içinde Şeyh San’an ve Sarı Kız’ın ağzından şiirler de (muhtemelen ezgili şiirler) var. Bu olay, bazı kaynaklarda, Allahüekber dağı’nın adı üzerindeki bir efsaneye de dayandırılıyor [Bkz.: Ülkü, C.3, s.27, s.17-18].

Bu türkü ve efsanenin Kars köylerinde söylenen başka bir varyantını, tarihçi Ahmet Refik [Altınay] Bey de derlemiş. Efsane, yazarın “Kafkas Yollarında-Hatıralar ve Tahassüslar” adlı kitabında geçiyor [İstanbul, 1919, s. 61-62]. Ahmet Refik Bey, efsaneyi şöyle özetliyor:

“Bir Türk delikanlısı, köyünde yaşayan bir Hristiyan kızını seviyor. Sabahları tarlaya giderken peşinden ayrılmıyor. Akşamları sürüleri ağıllarına dönerken sevgilisinin hüsnünü seyrederek ruhunun ateşini teskin etmeye çalışıyor. Fikren, hissen o derecede meşgul oluyor ki nihayet sevdiğinin taptığı haçı görmek istiyor ve bir pazar sabahı kalkıp kiliseye gidiyor. Bir köşeye çekiliyor, sevgilisinin taptığı haçı, kilisede yapılan ayini seyrediyor”.

Türküsü de şöyle:

Vardım kilisesine baktım haçına
Mail oldum bölük pörçük saçına
Kız seni götürüm İslâm içine
Vay Sinan ölsün Sarı Gelin”

Vardım kilisesine kandiller yanar
Kıranta Keşişler pervâne döner
Tersa sevmiş deyin el beni kınar
Vay Sinan ölsün Sarı Gelin
Seni saran neyler dünya malın

Prof. Dr. Fahrettin Kırzioğlu, “Kars Tarihi” kitabında, Sarı Gelin türküsünün Azerbaycanlılar ile Kür boyunda yaşayan Terekemeler arasında yaygın olduğu ve Şeyh San’an efsanesinde yer aldığı yönünde şu bilgiyi de veriyor [C.1, İstanbul, 1953, s.381]:

“Arabistan’dan gelen Müslüman din adamlarının başında bulunan Şeyh San’an/Sanan, Tiflis kralı Davit’le buranın ahalisini müslüman etmeye çalışıyor. Bu arada onun Khumar Khanım (Humar Hanım) adlı çok güzel kızına aşık oluyor. Kraldan kızını alabilmek için, onun her dediğini yapıyor. Kur’an-ı Kerim’i yakıyor, haç takıyor, kiliseye gidiyor... Bunun böyle sapıtıp melânet işler yaptığını üzülen arkadaşları, ona darılarak Arabistan’a dönüp pîrlerine San’an’ı şikâyet edip yaptıklarını anlatıyorlar. Şeyh San’an, yedi yıl sonra Müslüman edip anlaşarak birlikte İslam ülkelerine kaçmaya karar verdiği Khumar Khanım’ın elinden tutarak savuşuyor. Bunu haber alan Davit’in adamları arkadan yetişince, bunalan iki aşığın dileğiyle yer yarılıp bir kapı açılıyor. Bunlar da içine girip kayboluyorlar. Fakat, bunların içine girdikleri yerden kaynar sular fişkiriyor ve şimdiye değin akıyor. Kızına ve yaptıklarına üzülen Kral Davit de bu suyun üzerine Aziz Davit Kilisesi’ni yaptırıyor”.

Kırzioğlu’nun verdiği bu anlatıya çok benzeyen başka Kafkas kökenli anlatılar da var. Çeşitli seyahatnamelerde ve hatırat cinsinden yayımlanmış birkaç kaynaktaki da Şeyh San’an ve maşukası hakkında küçük notlara rastlanabiliyor.

Tabii, konu öncelikle edebiyatçı dostlarımızı ilgilendirdiği için, bu örnekleri çoğaltmayı burada çok da gerekli görmüyorum.

NOT: Gelecek sayıda, röportajın üçüncü bölümünde “Sarı Gelin” türküsü üzerine söyleşi sürecek...

H Hatay'da ıdır Motifi (Hızır)

H Hatay, Peygamberler yurdu olarak bilinir. Yahya, İdris, Yunus, Yusuf, Musa Peygamberler'in kabri, HIZIR (HIDIR) Aleyhisselamin ise 8 adet makamı bulunmaktadır. Hatay, Hızır Aleyhisselamin ana vatanı olarak bilinir. Bazı kaynaklarda Antakya'nın, Peygamberimizin şu sözlerine mazhar olduğu yazılmaktadır.

- Gökyüzünde Mirac gecesi beyaz bir kubbe gördüm, ondan daha güzelini şimdiye kadar hiç görmedim. Bu kubbelerin çevresinde birçok beyaz kubbeler daha var.

Cebraile'e sordum: "Ya Cebrail bu beyaz kubbeler nedir?"

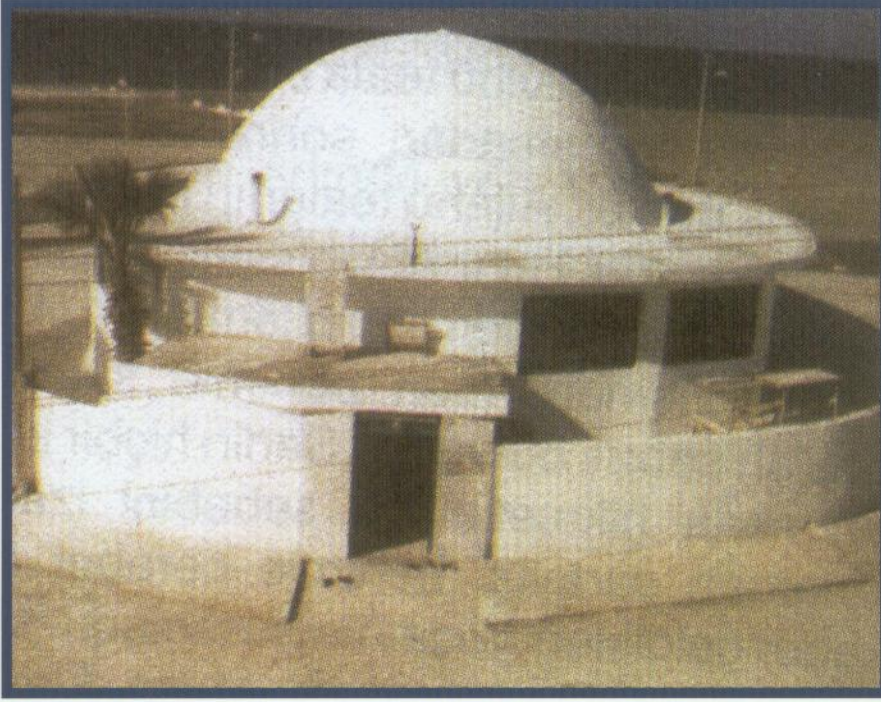
Cebrail cevap verdi: "Bu beyaz kubbeler senin serhatlarındandır. O Antakya'dır" dedi...

"O serhatların anasıdır, senin ümmetinin en iyileri orada toplanmıştır. Antakya'da bir günlük ibadet bir yıllık ibadet gibidir" buyurmuştur.

Yeryüzünde 365, Antakya (Hatay) da ise 8 Hızır türbesi bulunmaktadır. İlimizde kubbeler beyaz badanalıdır ve en çok ilgi görende Hızır türbeleridir. Bu türbelerin hiçbiri birbirinden üstün değildir. Sadece o türbelere insanların ilgisi büyük olmaktadır. Bu türbelerin içinde de en çok ziyaret edilen Türbe Samandağ İlçesi'nde Deniz mevkiinde bulunan Hızır ile Musa'nın bulunduğu türbedir.

Antakya'da Affan Mıntıkası'nda Armutlu Mahallesi'nde, Elvan Bahçeleri'nde, Kavaslı Mıntıkası'nda, Serinyol'a bağlı Topboğazi'nde, Samandağ İlçesi'ne bağlı Deniz mevkiinde, merkeze bağlı Harbiye Beldesi'nde ve merkeze bağlı Dursunlu beldelerinde Hızır A.S.'in birer makamı vardır.

Hızır bazılarına göre veli, bazılarına göre de Peygamberdir. Çok zaman denize yakın yerlerde yaşamıştır. Denizde boğulanları kurtarır, onlara zor anlarında yardım eder. Bir inanışa göre Hızır yaşamaktadır. Zorda kalıp "YETİŞ

YA HIZIR" diye yardım isteyenlerin kıyamete kadar imdadına yetişmiş. İlimizde dilden dile nesilden nesile söylenilegelen birçok kerametleri vardır. Samandağ İlçesi Hıdırbey Köyü' nde bulunduğu bir sırada elindeki asayı toprağa saplar, kendisi de ırmağa inerek abdest alır. Dönüşünde asanın yeşermiş bir çınar olduğunu görür. Bu ulu çınarın kovuğunun birinde bakkal dükkânı, bir diğerinde ise büyük bir incir ağacı yıllarca kalmış.

Salih bir zat olan Şeyh Ahmet Kuseyr'i her namazda Hızır'ı görmek için Allah'a dua etmiş.

Bir gün Şeyh Ahmet'in kapısı çalınır. Şeyh Ahmet'in hanımı pencereden seslenir,

- Kim o?

- Benim, Şeyh Efendi'yi arıyorum.

- Evde yok...

- Size bir emanetim var, diyerek elindeki keşkülü, boynundaki torbayı ve küçük bir çıkını hanıma bırakır.

- Bunlar burada kalsın, ben sonra gelir alırım, der ve gider.

Şeyh Ahmet eve geç gelir. Hanımı da gelen ziyaretçiyi unuttur. Uyurlar. Gece olunca mutfaktan sesler gelmeye başlar. Kalkıp mutfığa inerler. Ambar ve sandıktan sesler gelmektedir. Küçük bir kalemlî bal, kazanlar dolusu olmuş taşıyor. Torbadaki darıdan ambarlar dolmuş taşıyor. Cevizler çil çil altın olmuş yerlere saçılmış. Şeyh Ahmet' e sabır kalmaz:

- Nedir bu haller hanım?

- Bilmiyorum.

- Bugün bize kimse geldi mi?

- Evet. Bir ihtiyar geldi, seni sordu, sonrada gelip alırım diye bu emanetleri bıraktı.

Şeyh Ahmet içinden "Hıdırımı bu gelen yoksa?" diye söylenirken bütün taşmalar durur. Şeyh Ahmet' in duasının hedefi olan HIZIR onlara kıyamete kadar bolluk ve bereket getirmiştir.

Hıdır ile Musa' nın Buluşmaları

Hıdır ile Musa Aleyhisselam ilimizde Saman Dağı'nın Deniz mevkiinde bugün türbenin bulunduğu yerde buluşmuşlardır. Bugün o buluşmanın anısına burada yapılan türbeye "Buluşma Kayası" da denilir.

Meşhur yolculuklarına buradan başlarlar. Kur'an-ı Kerim'in Kehf suresinde bu buluşma ve yolculukları özetle şöyle anlatılmaktadır:

Musa Aleyhisselam "Ya rabbi yer yüzünde benden daha alim bir kimse var mı?" deyince "Evet" buyurdu. "O kimdir Yarabbi? "O Hızır"dır" buyurdu. "Onu nerede bulurum?" dedi. " Sahilde balığın suya daldığı kayanın yanında" buyurdu.

Musa Aleyhisselam yanına Yuşa Aleyhisselamı da alarak zembil içine bir tuzlu balık koyarak yola çıkarlar. Musa A.S. Yuşa A.S.'a "Balığın canlanıp denize gittiği yerde bana haber ver" der. Deniz kenarında bir kayanın yanına geldiklerinde tuzlu balık canlanıp denize doğru gider. O sırada Musa Aleyhisselam uyumaktadır. Yuşa Aleyhisselam da bu durumu Musa Aleyhisselam'a söylemeyi unuttur. Konakladıkları bir yerde Musa A.S. Yuşa'ya "Kuşluk yemeğimizi getir, yoruldum" der. Balığın denize gittiği yerden çok uzaklardadırlar. Yuşa A.S. o anda ilk konakladıkları yerde tuzlu balığın denize gittiğini hatırlar ve Musa A.S. anlatır. Musa A.S. " Tamam, bizim aradığımız yer orasıdır" der ve sevinçle geri dönerler. Tuzlu balığın denize gittiği yere ulaştıklarında kayanın yanında hırkasına bürünmüş bir zatın bulunduğunu görürler. Bu zat Hızır A.S.' dır.

Musa A.S. böylece Hızır A.S.' a kavuşmuştur. Musa A.S. selam verir, yanına yaklaşır. Hızır A.S.; - sen kimsin? der.

*Bir inanişâ göre
Hızır
yaşamaktadır.
Zorda kalıp
"Yetiş ya Hızır"
diye yardım
isteyenlerin
kıyamete kadar
imdadına yetişmiş.*

- Ben Musa'yım, der ve tanışırlar. Musa, Hızır'a:

- İlimden öğrenmem için sana tabi olayım mı? diye sorar.

Hızır A.S. Musa' ya

- Ya Musa sen benimle sabredemezsin.

- İnşallah sabrederim der Musa Hızır ve Musa A.S. sahilde bir süre yürüdükten sonra yolculuklarına çıkarlar.

Bu yolculuklarının bir bölümü de ilimizde geçmiştir. Yolculukları sırasında yolları bir beldeye düşer. (Burası Kariye) Aç ve yorgun oldukları için köylüden ekmek isterler.

Aç ve yorgun oldukları için köylüden ekmek vermedikleri gibi köyü de hemen terk etmelerini isterler. Beldeden geçip gittikleri bir sırada bir duvarın yıkılmakta olduğunu görürler. Hızır A.S. eliyle hemen duvarı doğrultur ve yıkılmasını önler.

Musa A.S. kendilerine bir lokma ekmek vermeyen bu insanlara neden yardım ettiğini sorar. Hızır'a "Eğer duvarı doğrultman karşılığında bir ücret talep etseydin bizde karnımızı doyurur, hacetlerimizi karşılardık" der. Hızır A.S., Musa A.S.' a cevap verir;

"Yıkılmakta olan duvar salih bir babanın iki yetim çocuğuna aittir. Altında bir define vardır. Eğer duvarı düzeltmeseydim yıkılıp define ortaya çıkacaktı. Çocuklar da henüz küçük oldukları için mallarına sahip olamayacak, define başkalarının eline geçecekti. Çocukların büyüyünce defineye sahip olabileceklerini düşünerek duvarı düzelttim." der.

Hızır ile Musa A.S.' in buluştıkları kaya zamanla duvarlarla çevrilmiş ve Hızır Türbesi haline getirilmiştir. Türbe günümüzde çocukları olmayanlara, askerden sağ salım dönmeleri için, çocuklarının erkek olması için, güzel bir iş yeri açmak için, güzel bir eş bulmak için, hastalıktan ve diğer müsibetlerden kurtulmak için, okulu kazanmak ve mezun olmak için dilekte bulunanlar tarafından ziyaret edilir.

Örneğin "Benim bir oğlum olursa sevabını Hızır A.S. olmak üzere Allah için bir kurban keseceğim" diye adanır. Adak yerine geldiğinde adağı adayan kişi çocuğunun saçını 7 yaşına kadar kesmez. 7 yaşına basan çocuk darbukalarla Hızır ziyaretine gider ve gerekli dualar yapıldıktan sonra saç kesilir. Saçın bir kısmı ziyarette bırakılır.

Örneğin "Benim bir oğlum olursa sevabını Hızır A.S. olmak üzere Allah için bir kurban keseceğim" diye adanır. Adak yerine geldiğinde adağı adayan kişi çocuğunun saçını 7 yaşına kadar kesmez. 7 yaşına basan çocuk darbukalarla Hızır ziyaretine gider ve gerekli dualar yapıldıktan sonra saç kesilir. Saçın bir kısmı ziyarette bırakılır.

Örneğin "Benim bir oğlum olursa sevabını Hızır A.S. olmak üzere Allah için bir kurban keseceğim" diye adanır. Adak yerine geldiğinde adağı adayan kişi çocuğunun saçını 7 yaşına kadar kesmez. 7 yaşına basan çocuk darbukalarla Hızır ziyaretine gider ve gerekli dualar yapıldıktan sonra saç kesilir. Saçın bir kısmı ziyarette bırakılır.

Örneğin "Benim bir oğlum olursa sevabını Hızır A.S. olmak üzere Allah için bir kurban keseceğim" diye adanır. Adak yerine geldiğinde adağı adayan kişi çocuğunun saçını 7 yaşına kadar kesmez. 7 yaşına basan çocuk darbukalarla Hızır ziyaretine gider ve gerekli dualar yapıldıktan sonra saç kesilir. Saçın bir kısmı ziyarette bırakılır.

Örneğin "Benim bir oğlum olursa sevabını Hızır A.S. olmak üzere Allah için bir kurban keseceğim" diye adanır. Adak yerine geldiğinde adağı adayan kişi çocuğunun saçını 7 yaşına kadar kesmez. 7 yaşına basan çocuk darbukalarla Hızır ziyaretine gider ve gerekli dualar yapıldıktan sonra saç kesilir. Saçın bir kısmı ziyarette bırakılır.

Örneğin "Benim bir oğlum olursa sevabını Hızır A.S. olmak üzere Allah için bir kurban keseceğim" diye adanır. Adak yerine geldiğinde adağı adayan kişi çocuğunun saçını 7 yaşına kadar kesmez. 7 yaşına basan çocuk darbukalarla Hızır ziyaretine gider ve gerekli dualar yapıldıktan sonra saç kesilir. Saçın bir kısmı ziyarette bırakılır.

Örneğin "Benim bir oğlum olursa sevabını Hızır A.S. olmak üzere Allah için bir kurban keseceğim" diye adanır. Adak yerine geldiğinde adağı adayan kişi çocuğunun saçını 7 yaşına kadar kesmez. 7 yaşına basan çocuk darbukalarla Hızır ziyaretine gider ve gerekli dualar yapıldıktan sonra saç kesilir. Saçın bir kısmı ziyarette bırakılır.

Örneğin "Benim bir oğlum olursa sevabını Hızır A.S. olmak üzere Allah için bir kurban keseceğim" diye adanır. Adak yerine geldiğinde adağı adayan kişi çocuğunun saçını 7 yaşına kadar kesmez. 7 yaşına basan çocuk darbukalarla Hızır ziyaretine gider ve gerekli dualar yapıldıktan sonra saç kesilir. Saçın bir kısmı ziyarette bırakılır.

Örneğin "Benim bir oğlum olursa sevabını Hızır A.S. olmak üzere Allah için bir kurban keseceğim" diye adanır. Adak yerine geldiğinde adağı adayan kişi çocuğunun saçını 7 yaşına kadar kesmez. 7 yaşına basan çocuk darbukalarla Hızır ziyaretine gider ve gerekli dualar yapıldıktan sonra saç kesilir. Saçın bir kısmı ziyarette bırakılır.

Örneğin "Benim bir oğlum olursa sevabını Hızır A.S. olmak üzere Allah için bir kurban keseceğim" diye adanır. Adak yerine geldiğinde adağı adayan kişi çocuğunun saçını 7 yaşına kadar kesmez. 7 yaşına basan çocuk darbukalarla Hızır ziyaretine gider ve gerekli dualar yapıldıktan sonra saç kesilir. Saçın bir kısmı ziyarette bırakılır.

Örneğin "Benim bir oğlum olursa sevabını Hızır A.S. olmak üzere Allah için bir kurban keseceğim" diye adanır. Adak yerine geldiğinde adağı adayan kişi çocuğunun saçını 7 yaşına kadar kesmez. 7 yaşına basan çocuk darbukalarla Hızır ziyaretine gider ve gerekli dualar yapıldıktan sonra saç kesilir. Saçın bir kısmı ziyarette bırakılır.

Örneğin "Benim bir oğlum olursa sevabını Hızır A.S. olmak üzere Allah için bir kurban keseceğim" diye adanır. Adak yerine geldiğinde adağı adayan kişi çocuğunun saçını 7 yaşına kadar kesmez. 7 yaşına basan çocuk darbukalarla Hızır ziyaretine gider ve gerekli dualar yapıldıktan sonra saç kesilir. Saçın bir kısmı ziyarette bırakılır.

Örneğin "Benim bir oğlum olursa sevabını Hızır A.S. olmak üzere Allah için bir kurban keseceğim" diye adanır. Adak yerine geldiğinde adağı adayan kişi çocuğunun saçını 7 yaşına kadar kesmez. 7 yaşına basan çocuk darbukalarla Hızır ziyaretine gider ve gerekli dualar yapıldıktan sonra saç kesilir. Saçın bir kısmı ziyarette bırakılır.

Örneğin "Benim bir oğlum olursa sevabını Hızır A.S. olmak üzere Allah için bir kurban keseceğim" diye adanır. Adak yerine geldiğinde adağı adayan kişi çocuğunun saçını 7 yaşına kadar kesmez. 7 yaşına basan çocuk darbukalarla Hızır ziyaretine gider ve gerekli dualar yapıldıktan sonra saç kesilir. Saçın bir kısmı ziyarette bırakılır.

Örneğin "Benim bir oğlum olursa sevabını Hızır A.S. olmak üzere Allah için bir kurban keseceğim" diye adanır. Adak yerine geldiğinde adağı adayan kişi çocuğunun saçını 7 yaşına kadar kesmez. 7 yaşına basan çocuk darbukalarla Hızır ziyaretine gider ve gerekli dualar yapıldıktan sonra saç kesilir. Saçın bir kısmı ziyarette bırakılır.

Örneğin "Benim bir oğlum olursa sevabını Hızır A.S. olmak üzere Allah için bir kurban keseceğim" diye adanır. Adak yerine geldiğinde adağı adayan kişi çocuğunun saçını 7 yaşına kadar kesmez. 7 yaşına basan çocuk darbukalarla Hızır ziyaretine gider ve gerekli dualar yapıldıktan sonra saç kesilir. Saçın bir kısmı ziyarette bırakılır.

Örneğin "Benim bir oğlum olursa sevabını Hızır A.S. olmak üzere Allah için bir kurban keseceğim" diye adanır. Adak yerine geldiğinde adağı adayan kişi çocuğunun saçını 7 yaşına kadar kesmez. 7 yaşına basan çocuk darbukalarla Hızır ziyaretine gider ve gerekli dualar yapıldıktan sonra saç kesilir. Saçın bir kısmı ziyarette bırakılır.

Örneğin "Benim bir oğlum olursa sevabını Hızır A.S. olmak üzere Allah için bir kurban keseceğim" diye adanır. Adak yerine geldiğinde adağı adayan kişi çocuğunun saçını 7 yaşına kadar kesmez. 7 yaşına basan çocuk darbukalarla Hızır ziyaretine gider ve gerekli dualar yapıldıktan sonra saç kesilir. Saçın bir kısmı ziyarette bırakılır.

Örneğin "Benim bir oğlum olursa sevabını Hızır A.S. olmak üzere Allah için bir kurban keseceğim" diye adanır. Adak yerine geldiğinde adağı adayan kişi çocuğunun saçını 7 yaşına kadar kesmez. 7 yaşına basan çocuk darbukalarla Hızır ziyaretine gider ve gerekli dualar yapıldıktan sonra saç kesilir. Saçın bir kısmı ziyarette bırakılır.

Samsun Yöresi

Halk Oyunları

Araştırma kapsamına alınan köylerdeki derlemeler sonucunda Samsun Yöresi'nde oynanan halk oyunlarını iki başlık altında toplayabiliriz;

1. Yerleşik köylerde oynanan halk oyunları,

2. Göç hareketleri sonucunda kurulmuş olan köylerde oynanan halk oyunları.

Kültürel etkileşime karşın, iki farklı kültürün oyun, müzik, tavrı ve ritimlerde farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar yaşam biçimi ve kültüre de yansımıştır.

Yerleşik Köylerde Oynanan Oyunlar

Üçayak Oyunu: Oyuncu sayısı 5-10 kişi arasında değişir. Oyuncuların kolları omuz hizasındadır. Serçe parmaklardan tutulur. Sağ ayakla sağa bir adım alınır, sol ayak arkada iki adımla geri alınır, figürler yaylanarak yapılır. Ekip başı mendil taşır, oyun sekiz ölçüde tamamlanır. Araştırmada bu oyuna Ladik İlçesi Budakdere; Ayvalı sokağı ve Meşepınar köylerinde rastlanmıştır. Oyun ülkemizin değişik yörelerinde oynanmaktadır. Ancak Ladik'teki örnekte varyanslardan söz edebiliriz.

Üç ayak oyunu Ladik çevresinde; Kars'a gidiyorum Kars'a

Ağam ey , Çavuş ey... türküsü eşliğinde oynanmaktadır.

Demirağa (Temürağa) Oyunu: Temürağa başta Erzurum, Erzincan olmak üzere yurdumuzun bir çok yörelerinde yaygın olarak oynanmaktadır. Araştırmamızda bu oyuna Ladik

Budakdere ve Ayvalı Sokağı köylerinde rastlanmıştır. Temürağa oyunu Ladik köylerinde değişik bir varyansla oynanmaktadır. Oyuncular kolkola girer, oyuna sağ ayakla başlanır, üç sayıp sağa ilerlenir. Sağ ayakla sekerek tekrar başlangıç yerine gelinir. Oyun ritmik bir tempo ile başlar, gelişir ve sekiz ölçüde biter.

Yanlama(Yelleme): Yurdumuzda yaygın olarak yanlamanın değişik bir varyansı Ladik Budakdere Köyü'nde oynanmaktadır. Oyun davul zurna eşliğinde oynanır. Oyuncu sayısı sınırsızdır. Oyunda sağ ayak önde ve topuk üzerindedir. Sol ayak arkada parmak ucundadır. İki sekme yapılarak sağa ilerlenir, dört sayıda geri dönülür. Oyun sekiz ölçüde tamamlanır.

Sarıköz Oyunu: Yurdumuzun değişik yörelerinde yaygın olarak oynanan Sarıköz Oyunu'nun değişik bir varyansına Ladik Budakdere ve Ayvalı Sokağı Köyü'nde rastlanmıştır. Oyuncu sayısı sınırsızdır. Serçe parmaklardan tutulur, sağ ayak öne alınır, sol ayak arkada, öne ve arkaya sekerek oynanır. Dizler yarım kırık, genelde daire ve yarım daire şeklinde bir dizilişle davul zurna eşliğinde oynanır.

Sarhoş Barı: Genelde erkeklerin oynadığı bir oyundur. Ladik ve çevresinde yaygındır. Yedi veya sekiz kişi ile oynanır. Kolkola girilir, dizler kırılır, düz ya da yarım daire yapılır. Oyun esnasında sık sık nâra atılır, bu oyunun önemli bir özelliğidir.

Kabaceviz Oyunu: Çarşamba yöresinde yaygın olarak oynanır. Oyun

Kabaceviz Köyü'nde ortaya çıkmıştır. Kabaceviz Köyü, ceviz ağaçlarının bol olduğu bir köydür. Ürünün bol olduğu bir yıl köylüler el ele tutuşarak bunu kutlamışlar ve oyun bu şekilde ortaya çıkmıştır. Bir başka kaynak kişiye göre oyunun ortaya çıkışında ceviz ürünün bolluğunun ilgisi yoktur. Kabaceviz Köyü'nde hayvan otlatan bir çoban zurnası ile kendine özgü bir ezgiyi çalmaya başlar, bu sırada tarlada çalışan köylüler ezginin temposuna göre oynamaya başlarlar ve çobana çaldığı türküyü neydi diye sorarlar. Oyun İstanbul Kasabı'na benzer; ancak figürleri farklıdır. Halay biçiminde topuklar üzerinde oynanır. Sağ ayakla başlar, dört ölçüde sol ayakla biter. Oyun daire biçiminde dönerek oynanır. Oyuna davul zurna eşlik eder.

Geriş Oyunu; hasat zamanı, ekinlerin biçilmesi sırasında oynanan bir oyundur. Oyun; Kavak, Havza ve Vezirköprü Köyleri'nde oynanmaktadır. Oyunun değişik bir varyansına Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde de rastlanmıştır.

Sağırperde (Çarşamba Çiftetellisi): Bu oyun Çarşamba, Terme, Salıpazarı Köyleri'nde oynanmaktadır. Oyunun müziği zamanın sağır perdesinden çalındığı için bu adla anılır. Yöredeki yaygın adı Çarşamba Çiftetellisi'dir. Oyun davul, zurna eşliğinde oynanır. Kollar havadadır, sol ayak yarım ayak öne alınır, sağ ayak arkadadır. Topuklar üzerinde dört sayı sağa, dört sayı sola gidilir. Başa döner topuklar üzerinde 8 sayı sayılır. Oyuncular parmaklarına zil takarlar, hızlı tempo ile başlar ve hızlı tempo ile biter.

Metelik Oyunu: Çarşamba ve

Terme Köyleri'nde oynanan bir oyundur. Adımları Sağırperde Oyunu'na benzer. Fakat daha yavaş tempoda oynanır. Oyuncular davul, zurna eşliğinde daire biçiminde ilerlerler.

Oy Kargalar Oyunu: Terme ve köylerinde oynanır. Sağırperde Oyunu'nun değişik bir varyansıdır. Davul, zurna eşliğinde oynanan bu oyun Sağırperde'ye göre daha düşük tempodadır.

Kasap Oyunu: Kasap Oyunu yurdumuzun değişik yörelerinde oynanmaktadır. Oyunun asıl kaynağı İstanbul'dur. Araştırmamızda Bafra, Samsun, Salıpazarı Köylerinde bu oyunun yöreye özgü değişik varyanslarına rastlanmıştır. Oyun İstanbul Kasabı'ndan farklıdır. Oyuna sağ ayakla başlanır, sol ayak arkaya alınarak sol tarafa diz kırılır, her iki ayakta öne atılır. Diz kırma sadece oyunun başında yani yavaş tempolu kısmında yapılır. Yavaş tempo ile başlar ve hızlanarak sona erer. Salıpazarı İlçesi Konakören Köyü'nde oyunun daha değişik bir varyansı oynanmakta, burada oyunda bıçak kullanılarak kasapların et kesmesi tasvir edilmektedir.

Geriş(Ekin) Oyunu: Hasat zamanı, ekinlerin biçilmesi sırasında oynanan bir oyundur. Oyun; Kavak, Havza ve Vezirköprü köylerinde oynanmaktadır. Oyunun değişik bir varyansına Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde de rastlanmıştır. Oyun, ekin biçen kişilerin dayanışma içerisinde zevkle çalışmalarını amaçlar. Ekip başı bir mani söylemekte, "hayda" nidalarıyla "Bir çıkım yer" alınmaktadır. Böylece herkesin aynı çizgi üzerinde ilerlemesi ve eşit iş yapması sağlanmaktadır. Orak sağ eldedir, orak üzerinde çalışanlara ritim vermesi için küçük zincir parçaları bulunmaktadır. Sol elde tahtadan yapılmış "ellikle" yer alır. Ellik parmaklara takılır ve buğday sapının parmakları kesmesi engellenir. Sol ayak ildedir, her hamlede yarım adım ileri gidilir, deste bir kucak dolusu olduğu zaman geriye atılır.

Geriş Oyunu'nda söylenen manilerden bazı örnekler şunlardır:
Eğride kiren dalı
Dibinde yeşil, alı
Ağşama arı balı
Al bakayım hayda

Ayna biçerim
Böyle biçerim
Yağlı yersem çok biçerim
Yağsız yersem az biçerim

Esengül(Esenyel) Oyunu: Ladik ve Havza köylerinde oynanan bir halay türüdür. Oyuncu sayısı sınırsızdır. Oyun şu türkü eşliğinde oynanır.

Esen yel ettin beni gız anam
İnce tel ettin beni yar yar
Esen yelin havası gız anam
Yandı bulgur tavası yar yar

Esenyeli'nen olur gız anam
İnce gülünen olur yar yar
Gızın göynü sendeyse vay vay
Oğlanın göynüyle olur vay vay

Alafranga Oyunu: Çarşamba ve Terme'de yaygın olarak oynanan bir oyundur. Oyun, elele tutuşularak oynanır. Ekip başı oyuncuların en yaşlısıdır. Onun komutu ile oyun başlar. Oyunda tarladaki topal karganın aksaması figüre edilir. Davul, zurna eşliğinde oynanan bu oyunda, oyuncular daire şeklini alırlar.

Göçmen Köylerinde Oynanan

Oyunlar: Araştırma yaptığımız göçmen köylerinde Hasan Ağa, Zığoş, Debreli Hasan, Telgrafın Telleri, Kasap, Paşa Dudu, Yıldızların Altında, Kanber, Ağacının Fatma oyunları oynanmaktadır. Bu oyunların oynanışında dikkati çeken husus, oyunları geldikleri yöredeki yapıları içerisinde korumalarıdır.

Örnekleme alınan Gürcü Köyü'nde dikkate değer bir oyuna rastlanamamış yörenin yerli oyunlarından etkilenmiştir.

Bafra, Evren Uşağı Köyü'nde oyun Cuguş'la başlamakta, ağırlama, karşılama ile devam etmektedir. Karşılama oyun çember biçimini almaktadır. Daha sonra Depreli Hasan Oyunu'na geçilmekte, kol kola tutulan hora dizisi yapılmaktadır.

Bunların dışında tek, ikili, üçlü oyuncularla oynanan oyunlarda vardır. Helvacı, Köroğlu, Arap gibi... Bu oyunlar bir ölçüde seyirlik oyun niteliğinde olup, oynanırken yüzde ve giysilerde değişiklik yapılmasını gerektirmektedir.

KAYNAKÇA

- (1) Muharrem ARSLAN; Ladik Budakdere Köyü, Yaş 44
- (2) Nusret ALBAYRAK; Ladik, Ayvalısokağı Köyü, Yaş 45
- (3) Cemal YANCI; Ladik, Budakdere Köyü, Yaş 52
- (4) Ferhat AKIN; Çarşamba, Yenice Köyü, Yaş 64
- (5) Ahmet TANRIVERDİ; Çarşamba, Merkez, Yaş 65
- (6) Hasan KOÇYĞİT; Çarşamba, Beyyence Köyü, Yaş 63
- (7) Saim SOYSAL; Çarşamba, Beyyence Köyü, Yaş 61
- (8) Yusuf SEKMAN; Salıpazarı İlçesi, Konakören Köyü, Yaş 69
- (9) Döndü BAŞ; Kavak İlçesi, Beybesili Köyü, Yaş 56
- (10) Kibar DAĞLIOĞLU; Ladik İlçesi Meşepınarı Köyü, Yaş 54

Halk Kültürlerinin Medya Açısından Değerlendirilmesi

Uluslararası Sempozyumu

*M*otif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü ile T.C. Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü ve Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuarı işbirliğinde "Halk Kültürlerinin Medya Açısından Değerlendirilmesi Uluslararası Sempozyumu" Sakarya Üniversitesi Süleyman Demirel Kütüphanesi Konferans Salonu'nda gerçekleştirildi.

"Maddi ve manevi folklor değerlerinin, ülke bütünlüğü ve uluslararası ortamda tanıtımı açısından medyanın önemi bilinmektedir." düşüncesinden yola çıkılarak;sempozyumda kültür varlıklarının değerinin arttığı 2000'li yıllarda bu varlıkların tanıtımını üstlenecek olan medyanın tanıtımı yönlendirmedeki rolü, bu kültür varlıklarına bakış açısı , toplumsal değerlerimiz üzerindeki etki payı ve uluslararası ortamda kültür medya ilişkileri gibi konular ele alındı.

12-13-14 Aralık 2002 tarihlerinde toplam 11 oturum halinde gerçekleştirilen sempozyuma İsrail, Bulgaristan ve Macaristan gibi ülkelerden katılan akademisyenlerin yanı sıra yurt genelinde değişik üniversitelerden çok sayıda bilim adamı, halk kültürünün taşıyıcısı sayılan medyanın önde gelen isimleri, aynı platformda dünya basınına kültür varlıklarına bakış açısını ve medyada yer alabilme payını derinlemesine ele aldılar.

Kalabalık bir davetli topluluğunun yer aldığı sempozyum açılış törenine Sakarya Valisi, Sakarya İl Emniyet Müdürü, Sakarya Üniversitesi Rektörü, Kültür Bakanlığı Temsilcileri, basın mensupları, bilim adamları ve birçok araştırmacı katıldı.

Saygı duruşunun akabinde İstiklal Marşı'nın okunmasının ardından sempozyumun açılış konuşmalarına geçildi.

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik Kulübü Genel Başkanı M. Zeki BAYKAL; "Saygıdeğer misafirler; Kültür Bakanlığı ve Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuarı işbirliği ile Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübünce gerçekleştirilen uluslararası sempozyumun açılış törenine hoş geldiniz" diyerek başladığı açılış konuşmasında sözlerine şöyle devam etti. "Halk Kültürlerinin Medya Açısından Değerlendirilmesi Uluslararası Sempozyumu"

nun kültür-medya işbirliği açısından hedeflenen doğrulara daha kısa zamanda ulaşmamızı sağlamada birinci derecede katkı sağlayacağı inancındayım. Bu sempozyumda, uluslar arası ortamda araştırmacı, uzman, bilim adamı ve medya mensupları tarafından günümüz kültür-medya ilişkileri çeşitli yönleriyle değerlendirilerek ele alınacaktır. Huzurlarınızda başta Kültür Bakanlığı temsilcilerine, Sakarya Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet DURMAN ve Konservatuar Müdürü Türker EROĞLU'na, sempozyuma yönelik çalışmalarımızın her aşamasında bizlere ışık tutan sempozyum bilim kurulu üyelerine ve sempozyum yürütme kurulu üyelerimize, bildirileri ile aramızda bulunan tüm katılımcılara şükranlarımı sunuyorum." dedi.

M. Zeki BAYKAL 'ın konuşmasının ardından Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü adına açılış konuşmalarını yapmak üzere kürsüye gelen Genel Müdür yardımcısı Cesim ÇELEBİ şunları söyledi: "Değerli konuklar Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuarı ve Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübünce düzenlenen sempozyuma şahsım ve teşkilatım adına hoş geldiniz diyor saygılarımı arz ediyorum.

Kültürleri tanımak kitle iletişim araçları ile mümkün olmaktadır.İletişim teknolojisindeki hızlı gelişmeler beraberinde değişimi getirmiştir.Değişimle yaşanan olgu içerisinde en fazla etkileşim olumsuz yöndeki yansıma halk kültürleri değerlerinde görülmektedir.

*T. C. Kültür Bakanlığı ve
Motif Halk Oyunları
Eğitim Derneği Gençlik ve
Spor Kulübü
işbirliğinde gerçekleştirilen
geleneksel
sempozyumlar ile
Türk Folklor'una
katkılar devam ediyor...*

Halk kültürleri değerlerindeki bu olumsuz yansımanın en aza indirilmesi amacıyla yapılacak çalışmalar bizim için önem arz etmektedir.

Bu sempozyumdaki bildiriler Bakanlığımızca kitap bütünlüğüne getirilerek kamuoyunun bilgisine sunulacaktır. Üç gün sürecek çalışmanın halk kültürüne yeni kazanımlar sağlamasını diliyorum ve katılımcılara başarılar diliyorum. Sempozyumun oluşumunda emeği geçenlere teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum." dedi.

Sempozyumun ev sahibi olan Sakarya Üniversitesi Rektörü Sayın Mehmet DURMAN açılış konuşmasında; "Üniversitemizde düzenlenen "Halk Kültürlerinin Medya Açısından Değerlendirilmesi" isimli uluslararası sempozyuma katılarak bizleri onurlandıranızdan dolayı hepinize teşekkür ediyorum.

Değerli konuklar; teknoloji alanındaki gelişmeler ve kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması, bilgiyi günümüz dünyasının merkezi konumuna getirmiştir. Bu sebeptir ki; içinde bulunduğumuz yüzyıla bilgi çağı, enformatik çağ gibi isimler yakıştırılmaktadır. Enformasyon toplumunda temel kurumlar ve yeniliklerin kaynakları üniversiteler ve araştırma geliştirme kurumlardır. İşte bu sebeple, medya günümüzde her toplum için hayati bir öneme sahiptir. Küreselleşen dünyada kültürel değerlerin milletlerin hayatındaki vazgeçilmez yeri her geçen gün daha iyi anlaşılmaktadır. Ve bu değerlerin

korunması ve tanıtılmasında medyanın rolü inkar edilemez bir gerçektir. Folklor teriminin ilk kullanıldığı ülke olan İngiltere "üzerinde güneş batmayan imparatorluk" haline halk biliminin ideallerine hizmet edecek şekilde kullanarak ulaşmış Almanya, Fransız emperyalizmine karşı halk bilimi alanında yaptığı çalışmalarla direnmiştir.

19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren birçok ülkede akademik yapılanmada yer alan halk biliminin ülkemizde üniversiteler bir kimlik kazanması ise çok sonraları olmuştur. Kültürel değerlerin korunması ve tanıtılmasında üniversitelere, resmi kurum ve kuruluşlara, medyaya, sivil toplum örgütlerine büyük görevler düşmektedir. Bu sebeple üniversitemizde düzenlenen "Halk Kültürlerinin Medya Açısından Değerlendirilmesi Uluslararası Sempozyumu" nun bilim alanına önemli katkı sağlayacağına inanıyor, bu organizasyonu düzenleyen Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'ne, Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü'ne, üniversitemizin güzide bir birimi olan Devlet Konservatuarı'na ve bu çalışmalarda emeği geçen herkese teşekkür ediyorum, saygı ve sevgilerimi sunuyorum." dedi.

Açılış konuşmalarının ardından Motif Halk Oyunları Eğitim Demeği Gençlik Kulübü Genel Başkanı M. Zeki BAYKAL, Sakarya Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Dr. Mehmet DURMAN 'a göstermiş oldukları ilgi, alaka ve desteklerinden dolayı bir plaket takdim etti. ▶

Plaket töreninin ardından sempozyumun ilk günü olan 12 Aralık 2002 Perşembe günü Prof. Dr. Toktamış ATEŞ ve Doç. Dr. Metin EKİCİ'nin oturum başkanlıklarında ilk oturum başlamış oldu.

1. oturumda; Prof. Dr. Suat GEZGİN (İstanbul Üniv. İletişim Fakültesi), "Uluslararası Haber Sürecinde Kültürel Öğeler ve Değerler", Yrd. Doç. Dr. Türker EROĞLU – Öğr. Gör. Deniz DEDEMOĞLU (Sakarya Üniv. Devlet Kons.) "Küreselleşme, Medya ve Halk Kültürü", Cesim ÇELEBİ (Kültür Bakanlığı HAGEM Genel Müdürlüğü) "Arşiv Yönetimi Bilişim Sistemi Üzerine Bir Deneme", Prof. Dr. Can ETİLİ ÖKTEN (İ.T.Ü. T.M.D. Konservatuarı) "Türk Halk Müziği, Medya İlişkisi Üzerine Birkaç Saptama", Doç. Dr. Erman ARTUN (Çukurova Üniv. Fen-Edb. Fak. Türk Dili ve Edb. Blm.) "Halk Kültürünün Uluslararası Tanıtımında Medyanın Rolü" konulu bildirilerini sundular.

Prof. Dr. Suat GEZGİN ve Doç. Dr. Özkul ÇOBANOĞLU'nun oturum başkanlıklarını yaptığı ikinci oturumda; Prof. Fikret DEĞERLİ (İ.T.Ü. T.M.D. Konservatuarı) "Milliyet Gazetesince Düzenlenen Halk Oyunları Organizasyonlarının Uluslararası Tanıtıma Katkısı", Doç. Dr. Metin EKİCİ (Ege Üniv. Türk Dünyası Araş. Enst.) "Folklor Araştırmalarında Üçüncü Boyut", Mehmet METE (TRT Genel Müdürlüğü) "Radyo Televizyon Yayınları ve Müzik Tercihlerindeki Değişim", Ekber YEŞİLYURT (Gazeteci-Ressam) "Medyaya Özgü Halk Kültürü", Prof. Dr. Todor DİJIDJEV "Folklor İnsanlar Arasındaki En Erişilebilir Olan İletişim Yolu" konusunda bildiri sundular.

Oturum başkanlıklarını Prof. Dr. Can ETİLİ ÖKTEN ve Doç. Dr. Ali Rıza ABAY'ın yaptığı 3. oturumda; Öğr. Gör. Ocal ÖZBİLGİN (Ege Üniv. D.T.M. Konservatuarı) "Macaristan'da ve Türkiye'de Yürütülen Halk Oyunları Faaliyetlerinin Medya Açısından Değerlendirilmesi", Araş. Gör. Nihal ÖTKEN (İ.T.Ü. T.M.D. Konservatuarı) "İnternet Ortamında Halk Oyunları Adına Yapılan

Tanıtım Çalışmaları", Öğr. Gör. Ahmet Turan DEMİRBAG (İ.T.Ü. T.M.D. Konservatuarı) "Globalleşen Dünyada Türk Halk Oyunlarının Yeri ve Önemi", Okutman Belma KURTİŞOĞLU (İ.T.Ü. T.M.D. Konservatuarı) "Avrupa Birliğinde Medya Kültür Çalışmaları", Öğr. Gör. Bülent KURTİŞOĞLU (İ.T.Ü. T.M.D. Konservatuarı) "Geleneksel Kültür Öğelerinin Tanıtımında Medyanın Önemi" konusunda bildiri sundular.

Prof. Dr. Ali Rıza BALAMAN ve Yrd. Doç. Dr. Sait BAŞER'in oturum başkanlıklarını yaptığı 4. oturumda; Öğr. Gör. Ferruh ÖZDİNÇER (Ege Üniversitesi D.T.M. Konservatuarı) "1900-1950 yılları Arasında Teorik ve Pratik Olarak Yapılan Halk Oyunları Çalışmalarının Medyada Yansıması", Öğr. Gör. İlnur DEMİRBAG (İ.T.Ü. T.M.D. Konservatuarı) "En Etkin Kitle İletişim Araçlarından Olan Televizyon ve Halk Kültürüne Etkisi", Dr. Cengiz AYDIN - Öğr. Gör. Füsun AŞKAR ÖZDİNÇER - Öğr. Gör. E. Cenk AYDIN (Ege Üniversitesi D.T.M. Konservatuarı) "Halk Kültürü Ürünlerinin Medyadaki Üretim ve Tüketim Sorunları", Öğr. Gör. Serpil MÜRTEZAĞLU (İ.T.Ü. T.M.D. Konservatuarı) "Kültürel İçerikli Haberlere Yer Ayrılması Bakımından Türkiye-Hollanda Medyasının Karşılaştırılması" konularında bildiriler sundular.

Sempozyumun ikinci günü olan 13 Aralık 2002 Cuma günü Sabahattin TÜRKÖĞLU ve Yrd. Doç. Dr. E. Ahmet TERZİOĞLU'nun oturum başkanlığını yaptığı ilk oturumda; Yrd. Doç. Dr. Engin YILMAZ (Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitim Bölümü) "Medyatik Dil Alanları; Reklamcılık Dili", Yrd. Doç. Dr. Nilgün DOĞRUSÖZ (İ.T.Ü. T.M.D. Konservatuarı) "Günümüz Yabancı Yayınlarında Türk Müziği", N. Zeynep ÖZÇÖREKÇİ GÖL (Kültür Bakanlığı HAGEM) "Halk Kültüründe İletişim Araçlarının Yaratığı Değişim ve Dönüşüm", Yusef Ben İSRAEL "Medya Aracılığı ile Müzikli Folklorun Toplanması ve Dağıtımı" konusunda bildiriler sundular.

Oturum başkanlıklarını Prof. Dr. M. Zeki KUŞOĞLU ve Doç. Dr. Erman ARTUN'un yaptığı ikinci oturumda; Sabahattin TÜRKÖĞLU (Yıldız Sarayı Müzesi Müdürü) "Yabancı Ülkelerde Medyanın Halk Kültürüne Olan İlgisi ve Bakış Açısı", Doç. Dr. Özkul COBANOGU (Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fak. Türk Halk Bilimi Blm.) "Halk Kültürü ve Medya İlişkisi Bağlamında Yeni Yöntem ve Kurumsal Tartışma Sorunları Üzerine Tespitler", Prof. Dr. Ali Rıza BALAMAN "Kitle İletişim Araçları ve Halk Kültürü", Öğr. Gör. Gamze TÜFEKÇİ (İ.T.Ü. T.M.D. Konservatuvarı) "Uluslararası Medyada Halk Kültürüne Gösterilen İlginin Azalma Nedenleri", Prof. Dr. Luyben BOTUSHAROV "Medyada Folklor ve İletişim Değeri" konusunda bildiri sundular.

Oturum başkanlığını Prof. Dr. H. Örcün BARIŞTA'nın yaptığı 3. oturumda; Doç. Dr. Mustafa ÜNAL (Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi) "Medyanın Halk İnanışlarına Bakışı", Yrd. Doç. Dr. Feriha AKPINARLI (Gazi Üniv. Mesleki Eğitim Fakültesi) "El Örgüsü Çoraplarında Kullanılan Motif, Desen Zenginliğinin İlgili Kurum, Kuruluş ve Halka Yaygınlaştırılmasında Medyanın Yükleneceği Roller", Öğr. Gör. Savaş EKİCİ (Gaziantep Üniversitesi T.M.D. Konservatuvarı) "Medya ve Türk Halk Müziği", Uzman M. Tekin KOÇKAR (Osmangazi Üniv. Halk Bilim Araş. ve Uyg. Merkez.) "Halk Kültürünün Ekonomik ve Siyasal Kazanç Amacı İle Kullanılmasında Medyanın Rolü", İsmail TAŞDEMİR (Turistik Otelciler ve İşletmeciler Birliği) "Halk Kültürünün Korunmasında Medyanın Rolü" konusunda bildiriler sundular.

Oturum başkanlıklarını Prof. Fikret DEĞERLİ ve Yrd. Doç. Dr. Türker EROĞLU'nun yaptığı ikinci günün son oturumunda; Prof. Dr. H. Örcün BARIŞTA (Gazi Üniversitesi Fen Edb. Fak. Arkeoloji Sanat Tarihi Blm.) "Türkiye Cumhuriyeti Dönemi Halk Plastik Sanatları ve Medya İlişkisi Üzerine", Öğr. Gör. H. Selen ERGÖZ ÖZEREN (Sakarya Üniversitesi Devlet Kons.) "Halk Müziğine Medya Tarafından Popüler Müziğe Karşı Daha

Az Yer Verilmesi", Yrd. Doç. Dr. E. Ahmet TERZİOĞLU (Erzincan Eğit. Fak. Bdn. Eğit. ve Spor Blm.) "Medyanın Halk Kültürü Üzerindeki Etkisi", Prof. Dr. Hakan POYRAZ (Sakarya Üniversitesi Eğitim Fak.) "Medyanın Etik Boyutu, Kültürel Değerler Açısından Medya Ahlakı Üzerine Bir Değerlendirme", Öğr. Gör. Ruhi ERSOY (Gaziantep Üniv. Fen-Edebiyat Fak. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü) "Sözlü Kültür Ortamı Kaynaklarının Medya'da Kullanılması Bağlamında Gaziantep'te Nevruzla İlgili Bir İnancın TRT Arşivine Kazandırılması" konusunda bildiri sundular.

Sempozyumun son günü olan 14 Aralık 2002 Cumartesi günü oturum başkanlığını Prof. Dr. Nevzat GÖZAYDIN'ın yaptığı ilk oturumda; Prof. Dr. M. Zeki KUŞOĞLU (Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü) "Eğitici Gözüyle TV'de Reklam", Doç. Dr. Ali Rıza ABAY (Sakarya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fak. Sosyoloji Böl.) "Kız Kaçırma Usulü ile Evlenmenin Sosyo-Kültürel Sebepleri ve Medyanın Yansıtma Tarzı", Yrd. Doç. Dr. Hülya Serpil ORTAÇ (Gazi Üniversitesi Mesleki Eğit. Fak.) "Tiğ Örucülüğünün Günümüzdeki Kullanım Alanları ve Çağdaş Tasarımların Medyada Tanıtılmasının Önemi", Kasım KARAMAN (Bilim Uzmanı) "Kayseri Örneğinde Kitle İletişim Araçlarının Örf ve Adetlere Etkisi", Muhtetin YILDIRIM (M.E.B. Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü) "Türk Halkoyunları Öğretiminde Medyanın Kullanılması" konusunda bildiri sundular.

Oturum başkanlıklarını; Prof. Dr. Alaeddin MEHMETOĞLU ve Yrd. Doç. Dr. Feriha AKPINARLI'nın yaptığı ikinci oturumda; Prof. Dr. Nevzat GÖZAYDIN (Ankara Üniversitesi Halk Bilimi Anabilim Dalı) "Batı Avrupa Ülkelerinde Halk Kültürü Ürünlerinin Uygulamalarının Medyadaki Görüntüsü", Yrd. Doç. Dr. Sait BAŞER (Sakarya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fak) "Medya'da Töre; Kutadgu Bilig'de Töre", Araş. Gör. Hatice Çiğdem KILIÇ (Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuvarı) "Halk Kültürü Ürünlerinin Medya Organlarında Değerlendirilmesi", Öğr. Gör. Songül KARAHASANOĞLU ATA (İ.T.Ü. T.M.D.

Konservatuvarı) "Medyanın Halk Kültürüne Etkisi Üzerine Bir Örnek İnceleme; Muş", Braun MİKLOS bildiri sundular.

Prof. Dr. Nevzat GÖZAYDIN ve Yrd. Doç. Dr. Hülya Serpil ORTAÇ'ın oturum başkanlığını yaptığı 3. oturumda; Okutman Muharrem ÖCALAN (Sakarya Üniversitesi) "Basın Yayın Kuruluşlarında Yanlış Türkçe Kullanımı", Öğr. Gör. Yavuz KÖKTAN - Öğr. Gör. Erol EROĞLU (Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuvarı) "Enformasyon Toplum ve Halk Kültürü", Prof. Dr. Alaeddin MEHMETOĞLU (Sakarya Üni. Fen Edebiyat Fakültesi) "Azerbaycan'da Halk Kültürlerinin İletişim Araçları Açısından Değerlendirilmesi Üzerine ("Dede Korkut" İlimi Örneği İle)", konulu bildirileri sundular.

Sempozyumun ilk gününün akşamında Sakarya Üniversitesi Kampüs Otel'de verilen kokteylde katılımcılar ve misafirler sohbet eşliğinde ilk günün yorgunluğunu attılar.

Sempozyumun ikinci gününün akşamında Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuvarı öğrencilerinin misafirlere verdiği halk müziği konseri ile konuklar muhteşem bir müzik ziyafetine tanık oldular.

Özveri ile çalışmalar ve yoğun emeklerle hazırlanan Sempozyumun Bilim Kurulu'nda; Prof. Dr. Toktamış ATEŞ, Prof. Dr. Can ETİLİ ÖKTEN, Prof. Dr. M. Zeki KUŞOĞLU, Prof. Dr. Suat GEZGİN ve Prof. Dr. Hakan POYRAZ, Prof. Fikret DEĞERLİ ve Yrd. Doç. Dr. Türker EROĞLU, Sempozyum Danışma Kurulunda ise M. Zeki BAYKAL, Prof. Fikret DEĞERLİ, Prof. Dr. Can ETİLİ ÖKTEN, Prof. Dr. M. Zeki KUŞOĞLU, Ekber YEŞİLYURT, Sabahattin TÜRKÖĞLU, Ahmet Turan DEMİRBAĞ ve Emin MANCI yer aldılar.

Halk kültürüne hizmette mesafelerin engel teşkil etmediğini bu sempozyumla bir kez daha kanıtlayan Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü, gelecek yıllarda bu sempozyumları yurt dışında öğrenim gören Türk gençlerine de ulaştırılabilmek amacıyla bu doğrultuda ki çalışmalarını başlatmıştır. ■

8. Motif Halk Bilim Ödülleri...

38

"Bazı kişiler ya da kurumlar vardır. Benden sonra kalanlar. Kendileri yer içer, hayatlarını yaşarlar ve öbür dünyaya göç ederler. Ama bazı insanlar ve kurumlar da derler ki; "Ben giderim adım kalır, dostlar beni hatırlasın"... İsimlerine yaraşır onurlu bir yaşantı sürerler. Kimin bir şeye ihtiyacı varsa hemen onun yanında olurlar. Atalarından miras aldıkları kültürel değerleri ellerinden geldiği, güçlerinin yettiğince koruyup yaşatmaya çalışırlar. Boşverci ve umursamaz zihniyetlere inat, kültürlerinin devamı için ellerinden geleni yaparlar." İşte bu düşüncedeki insanları çatısı altında bir araya toplayarak bu gece hep birlikte yaşayacağımız muhteşem organizasyonlara ve faaliyetlere imza atan Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü'nün 8. Geleneksel Motif Halk Bilim Ödülleri Töreni'ni onurlandırmanızdan kıvanç duyuyoruz" cümleleri ile gecenin açılışını yapan Sunucu İkbal GÜRPINAR, daha nasıl güzel ifade edebilirdi ki Motif'i ve Motif'lileri?

Sözlerini, "Motif, Geleneksel faaliyetlerinden biri olan Motif Halk Bilim Ödülleri Töreni ile gerçek anlamda ilkeli çalışmalara imza atmış kişi, kurum ve kuruluşlara ödülleri takdim ederek yapılan çalışmaların bir kez daha hak ettiği değeri almasına vesile olmaktadır. Türkiye genelinde Türk kültürüne hizmeti geçen kişi, kurum ve kuruluşlar arasında yapılan değerlendirmeler neticesinde bu akşam burada 14 dalda ödül takdimi yapılacaktır." diyerek tamamlayan GÜRPINAR, Saygı Duruşu ve İstiklal Marşı'nın akabinde gecenin açılış konuşmasını yapmak üzere Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü Genel Başkanı Mehmet Zeki BAYKAL 'ı kürsüye davet etti. BAYKAL konuşmasında şunları

söyledi: "Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü ile Motif Dergisi'nin düzenlemiş olduğu Geleneksel 8. Motif Halk Bilim Ödülleri Töreni'ne hoş geldiniz. Türk halk kültürüne hizmet alanında bir çok kültürel sanatsal ve akademik projeye imza atan Motif, bu çalışmalarını ile kamuoyunun büyük takdirini toplamıştır. Yenilikçilik ilkesini prensip edinen Motif, Türk folkloruna hizmet ederken sürekli yeni projeler üretmekte ve periyodik olarak gerçekleştirdiği faaliyetlerine devam etmektedir. 2002 yılını başarıyla tamamlayan Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik Kulübü, 2003 yılında da plan ve projeleri çerçevesinde faaliyetlerine devam edecektir. Bu akşam gerçekleşecek olan Ödül Töreni'nde Türk halk bilimine hizmet eden kişi, kurum ve kuruluşlara verilecek olan ödüller, çok titiz bir çalışma sonucunda tespit edilmiştir. Bu yıl, Motif Halk Bilim Ödülleri'ni alacak olan kişi, kurum ve kuruluşları huzurlarınızda bir defa daha tebrik ediyor, değerli çalışmalarından dolayı Tertip Komitesi'ni kutluyorum. 2003 yılının dünyaya barış, dostluk ve kardeşlik getirmesini diliyor, daha nice etkinliklerde, hep birlikte olmayı ümit ederek emeği geçen herkese teşekkür ediyorum." dedi.

BAYKAL 'ın konuşmasının ardından Danışma ve Değerlendirme Kurulu adına konuşmalarını yapmak üzere Prof. Fikret DEĞERLİ kürsüde yerini aldı. DEĞERLİ konuşmasında : "Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik Kulübü tarafından sekiz yıldan beri geleneksel hale gelen bu çalışmalar halk bilimi adına önemli katkılar sağlamaktadır. Halk kültürümüzün uzun yıllar ihmalinden kaynaklanan bir takım istenmeyen sonuçlar bilindiği gibi halk kültürüne hizmet vermiş insanları gerçekten de üzmetektedir.

Motif'in geleneksel faaliyetlerinden biri olan 8. Motif Halk Bilim Ödülleri 26 Aralık 2002 tarihinde İstanbul Cemal Reşit Rey Konser Salonu'nda yoğun iştirakiyle gerçekleşti.

Ancak, Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü'nün gerçekleştirdiği bu güzel çalışmalar bu alanda hizmet eden kurumlara örnek teşkil etmekte ve bu hizmetlerin gittikçe yoğunlaşmasına, büyüyerek daha güzel bir şekilde topluma takdim edilmesine önemli katkılar sağlamaktadır. Bu vesile ile Danışma Kurulu üyeleri adına öncelikle M. Zeki BAYKAL 'a bu hizmetlerinden dolayı teşekkür etmek istiyorum. Türk kültürünün başı bozuk halde, gelişi güzel ortamlarda bırakılmasının sonuçlarında geçmiş yıllarda büyük acılar çekmiş insanlardan birisi olarak, böylesine mükemmel, güzel ve böylesine disiplinli bir çalışmayı organize ederek, halk kültürümüzün gerek ulusal ve gerekse uluslararası boyuttaki katkılarının gittikçe arttığını görmek, bu işe gönül vermiş insanlar olarak bizleri son derece mutlu etmektedir." dedi.

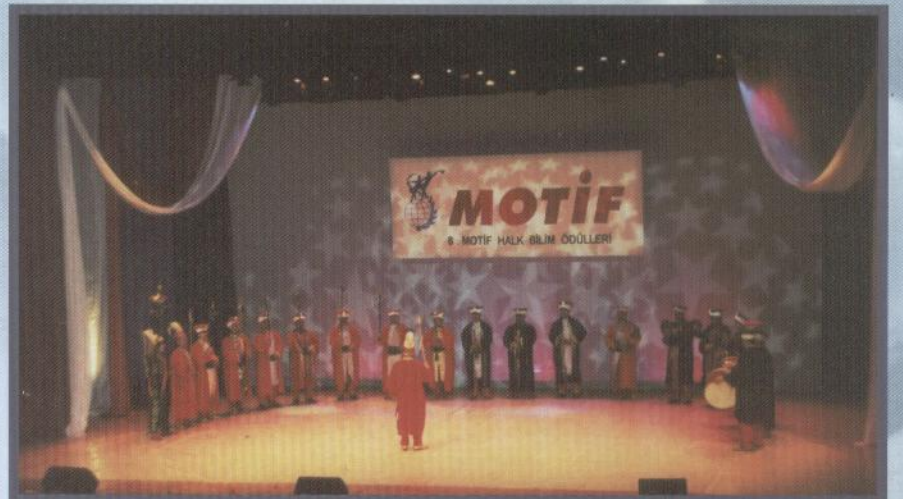
Törene iştirak eden İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Ali Müfit GÜRTUNA yaptığı konuşmasında, "Böyle güzel bir akşamda hepimizi sevgi ve saygıyla selamlıyor, hepimize hoş geldiniz diyorum. Milli kültüre hizmet, bence bütün çabaların ve çalışmaların en başında gelen bir husustur. Milli kültürümüz, bizlerin kimliğini oluşturan unsurların en başında gelenidir. Her zaman söylüyoruz; bizler büyük milletiz diye. Evet bu doğrudur. Oluşturduğumuz kültür değerlerimizle dünyanın en büyük milleti olduğumuz iddiasını her zaman iftiharla ifade etmişimdir. Bu sözü iftiharla bir kere daha ifade ediyorum ve iddia ediyorum. Bir çok ülkeyi hepimiz gezip görmüştüzdür. İnanın bizim bir ilimiz demiyorum, bir ilçemiz bile bir ülkenin kültür değerlerinden çok daha fazla değer üretebilir. Bu kadar zengin kültürel imkanlarımız ve değerlerimiz var. Bu

Allah'ın bize bir lütfudur. Ancak bu değerleri iyi korumamız gerekiyor şüphesiz. Son yıllarda görüyoruz; bir tarafından kırıyorlar, köşesini, ucunu kırıyorlar derken milli kültür değerlerimiz zedeleniyor, yara alıyor.

Bu değeri koruması gereken kurumlarımız zaman zaman ihmalkar davranıyor. İşte bu sebeptir ki; bu değerleri gerek kamu olarak, gerekse sivil toplum örgütleri olarak bir sonraki nesle en iyi şekilde, kutsal bir emanet olarak teslim edebilmeliyiz. Bu şüphesiz mukaddes bir borçtur. Bu çerçevede Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü'ne büyük harflerle bir teşekkür borcumuz var. Güzel İstanbul'umuzda kültürel değerlerimizin yaşatılıp yaygınlaştırılması adına yaptıkları işler, verdikleri emekler dolayısıyla başta Sayın Başkan M. Zeki Baykal olmak üzere tüm Motif yöneticilerine teşekkür ediyoruz. İstanbul Büyükşehir Belediyesi olarak bizlere de Özel Hizmet Ödülü'nü uygun görmüşler. Ödül almak çok güzel, her şeyden önce teşekkür ediyorum. Ama ödül almanın getirdiği sorumluluklarımızın da arttığını görüyorum. Bu ödülle bize şu deniyor; "Çalışıyorsunuz ama bundan sonra daha çok çalışın." Bizlerde buna layık olmaya çalışacağız." dedi.

Açılış konuşmalarının ardından, törene ayrı bir renk ve güzellik katan "Motif'lerde Gelin" konulu defile de Kütahya'dan gelen köylü kızları tarafından yüz yıllık kostümler misafirlere sergilendi. Defilede, sanatçı ZARA büyüleyici sesi ve yorumuyla muhteşem bir konser sundu.

Defilenin ardından ödül takdimlerine geçilerek on dört dalda ödül dağıtımı yapıldı. Maddi Folklor Ürünlerini Derleme Ödülü Sabahattin TÜRKÖĞLU tarafından Esat ULUUMAY 'a takdim edildi. ▶39

ULUUMAY, ödülle ilgili düşüncelerini, "Halk kültürüne yapmış olduğu çalışmalarla fevkalade güzel olayları meydana getiren Motif'i bu çalışmalarından dolayı kutluyor, şahsına böylesi anlamı bir ödül takdim ettikleri için ayrıca teşekkür ediyorum" sözleri ile ifade etti.

Medya Halk Bilim Ödülü, Malatya Eğitim Vakfı Başkanı Mustafa BAŞDEMİR tarafından, TGRT Televizyonu Tele Kritik Programı adına program yapım yönetmeni Ekrem ÖZDAMAR'a takdim edildi. BAŞDEMİR tören ile ilgili düşüncelerini, "Çalışınca neler yapılmış cümlesinin en güzel örneğini bu akşam burada bizlere yaşatan Motif'e teşekkürlerimi sunuyorum." şeklinde ifade etti. ÖZDAMAR ise, "Bizi bu ödüle layık gören Motif'e ve değerli başkanına çok teşekkür ediyorum. Giderek yok olmakta olan kültürümüzü düşününce Motif'in yaptığı bu etkinlikleri gıpta ile izlememek ve takdir etmemek mümkün değil." dedi.

Türk Folkloruna Katkı Sağlayan Kuruluş Ödülü bu yıl müşterek çalışmalarından dolayı Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı iki ayrı Genel Müdürlüğü takdim edildi. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü adına Genel Müdür Ruhi ESİRGEN'e ödülünü Fatih Kaymakamı Ahmet Ertan YÜCEL takdim etti. ESİRGEN ödülle ilgili düşüncelerini, "Bu ödülü almakla burada büyük bir sorumluluğu da beraberinde alıyorum. Genel müdürlüğümüz olarak bu sorumluluğu yerine getireceğiz. Ödül münasebetiyle Motif'e ve camianıza çok teşekkür ediyorum." sözleri ile ifade etti. YÜCEL ise, "Şahsim olarak daha önce bu güzel ve güzide derneğimizin böylesi güzel ve nitelikli etkinliklerinde bulunma şansına eriştim. Bu gün görüyorum ki, bu güzide derneğimiz İstanbul sınırlarını aşan çalışmalara imza atmakta. Motif'in aynı çizgi üzerinde daha da gelişerek çalışacağına gönülden inanıyorum. Motif Halk Bilim Ödüllerinin, halk bilimine yapılan katkıları teşvik ederek yönlendireceğine inanıyorum. Değerli derneğimizin yöneticilerini gönülden kutluyorum." dedi.

Milli Eğitim Bakanlığı Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü adına Genel Müdür Esat SAĞCAN'a ödülünü Eminönü Kaymakamı

Cezmi TÜRKGÖÇER takdim etti. SAĞCAN, ödülle ilgili düşüncelerini, "Türk kültürünün önemli bir yansıması olan halk oyunlarının, bu denli kişi tarafından ilgi ile takip edilmesi, gönüllü bir kuruluş olan Motif'in böyle kaliteli faaliyetler düzenlemesi adına bu gece çok mutluyum. "Bire beş verse de toprak, alın terim göz nurumdur diyerek yavan olsa da bir dilim ekmeğim bu toprak benim" diyen bir şairimizin düşüncesinden yola çıkan Motif, gönüllülük anlayışı içerisinde bu işi zevkle yapmakta ve bu sorumluluğu paylaşmaktadır. Ülkenin birlik ve beraberliğine işte bu şekilde katkıda bulunulur. Bu sebeple Motif'i gönülden kutluyorum." şeklinde ifade etti. TÜRKGÖÇER ise, "İftiharla ve gururla izlediğimiz bu geceyi bir anı olarak hep birlikte paylaşıyoruz. Yaşam biçimimiz olan kültürümüzü dünden bugüne, bugünden de yarınlara taşıyacak böylesi etkinliklere öncü ve önder bir kuruluş haline gelen Motif'i bu akşam gerçekten büyük bir gıpta ile izliyor, hepiniz ve hepimiz adına canı gönülden kutluyorum." dedi.

Halk Müziği Teşvik Ödülü, Selahattin ALPAY tarafından Bedri AYSELİ'ye takdim edildi. ALPAY, "Hayatımda kimseyi kıskanmadım. Ama Motif'in gerçekleştirdiği bu ödül töreninde aldığı bu değerli ve anlamlı ödül dolayısıyla bu gece Bedri Bey'i gerçekten kıskanıyorum. Ancak bu ödül ona layık." dedi. AYSELİ ise, "Bu akşam burada sanata ve sanatçıya değer verenlerin hala var olduğunu gördüm. Motif'imize sonsuz teşekkür ediyorum. Başarıları daimi olsun inşallah." dedi.

Halk Müziği Hizmet Ödülü, Bulut ARAS tarafından Zafer GÜNDOĞDU'ya takdim edildi. GÜNDOĞDU ödülle ilgili, "Veysel ustamızın "ben babamı, sen ustanı unutma" sözleri zannedersem hayatımızda unutmamamız gereken bir öğüttür. Motif'in bu söyleceye uygun olarak halk bilimine ve halk kültürüne yaptığı bu hizmetten dolayı kendilerine teşekkürü bir borç biliyorum. Bir ülkenin halkını sevmek, o halkın yarattığı kültürünü sevmekle, korumakla eş anlamlıdır diye düşünüyorum. Ve bunun içindir ki, Motif'in yaptığı hizmetlerin çok önemli olduğunu altını çizerek belirtmek isterim." dedi.

Halk Oyunları Organizasyon Ödülü Yalova Belediyesi adına Belediye Başkanı Yakup KOÇAL'a, Eminönü Belediye Başkanı Lütfü KİBİROĞLU tarafından takdim edildi. KOÇAL, "Bu millete hizmet etmek için bu milleti tanımak lazım. O da kökleri mazide olan atı sözünü şiar edinmekten geçiyor. İşte bunu Motif bu gece burada hepimize unutulmayacak bir tören ile yaşıyor. Motif'e en içten teşekkürlerimi sunuyorum" diyerek tören ile ilgili düşüncelerini ifade etti. KİBİROĞLU ise, "Böyle bir meslektaşına bu ödülü takdim etmekten dolayı kıvançlıyım, ancak birazda kıskancım. Gün ola harman ola, inşallah bizde gelecekte bu ödüle layık oluruz. Dünyada hiçbir milletin kültürde bizlerle yarışamayacağı kadar muhteşem zenginliklere sahip bir kültürümüz var. Pekî bu kültürü gelecek nesillere nasıl aktaracağız? Gelinlik kızlarımızın çeyiz sandığına saklayıp, al kızım bu senin kültürün. Çocuklarına miras olacak şekilde sakla mı diyeceğiz?"

Elbette ki hayır. Kültür, Motif'in bu akşam burada yaptığı gibi bizden sonra ki nesillere yaşayarak, yaşatılarak ve göstererek aktarılabilir. Bu sebeple Motif'in değerli başkanına teşekkür ediyorum." dedi.

Halk Oyunları İcra Ödülü, Yrd. Doç. Dr. Türker EROĞLU tarafından Nebi KAYAN 'a takdim edildi. KAYAN, "Bana bu güzel ödülü bu anlamlı gecede layık gören Motif yöneticilerine ve danışma kurulu üyelerine teşekkür ediyorum." diyerek duygularını ifade etti.

Motif Özel Hizmet Ödülü 'ü, milli kültürün korunması, geliştirilip yüceltilmesi, iç ve dış dünyaya tanıtılması adına yaptıkları çalışmalar dolayısıyla İstanbul Büyükşehir Belediyesi adına Belediye Başkanı Ali Müfit GÜRTUNA'ya, Mehmet Zeki BAYKAL tarafından takdim edildi. GÜRTUNA, "Büyükşehir çalışıyor kanaatini beyinlere yerleştiren bütün ekip arkadaşlarım adına değerli jüri üyelerine, Motif'in değerli başkanına ve tüm yöneticilerine teşekkür ediyorum. İnşallah layık olmaya çalışacağız." diyerek ödülle ilgili düşüncelerini belirtti.

Halk Oyunları Hizmet Ödülü, Prof. Fikret DEĞERLİ tarafından Uzman SAĞLIK 'a takdim edildi. SAĞLIK, "Bu gün burada sizlerle birlikte olmak ve bu güzel olduğu kadar anlamlı olan bu ödülü almak benim için büyük onur duyuyorum. Bana bu onuru yaşatan değerli danışma kurulu üyelerine teşekkür ediyorum." dedi.

Halk Bilim Teşvik Ödülü, Ekber YEŞİLYURT tarafından Doç. Dr. Özkul ÇOBANOĞLU 'na takdim edildi. ÇOBANOĞLU, "Günümüzde bir kültür krizi yaşıyoruz. Bu krizin yok edilmesi adına yeterli bir çalışma maalesef yok. Bu bağlamda Motif'in sıra dışı bir dernek olduğunu görüyoruz. Motif'ten bu ödülü almak benim için bir övünç ve kıvanç kaynağıdır." dedi.

Halk Bilim Araştırma Ödülü, Prof. Dr. M. Zeki KUŞOĞLU tarafından Prof. Dr. Suat GEZGİN 'e takdim edildi. GEZGİN, "Kültürlerin anası Türkiye'de, kültürün bir yaşam biçimi olduğunu görüyoruz. Bu nedenle bana bu ödülü layık gören Motif'e teşekkür ediyorum." diyerek ödülle ilgili düşüncelerini sundu. KUŞOĞLU ise, "Benim ve arkadaşlarımın Motif çatısı altında bulunmasının çok önemli bir sebebi var. Bir milleti çağların ötesine taşımak istiyorsanız ona kültürünü, medeniyetini ve geçmişini öğretmeliyiz. Bir milleti yok etmek istiyorsanız onun medeniyetini ondan gizleyiniz, saklayınız elinizden geliyorsa yok ediniz. Bizler bu yok etmeye karşı Motif çatısı altında arkadaşlarımızla el birliği ve gönül birliği yaptık." dedi.

Halk Bilim Araştırma ve Teşvik Ödülü, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Rektörlüğü adına Rektör yardımcısı Prof. Dr. Ahmet ACAR 'a , Prof. Dr. Can ETİLİ ÖKTEN tarafından takdim edildi. ACAR, "Bu geceyi düzenleyen Motif ailesine ve üniversitemizi bu ödüle layık gören değerlendirme ve danışma kuruluna teşekkür ediyorum. Öğrencisi, çalışanları ve Türkiye'nin dört bir tarafına dağılan mezunlarıyla Türk sanat, bilim ve kültürüne gönül vermiş ODTÜ'lüler adına bu ödülü kabul etmekten onur duyuyorum." dedi.

Popüler Müzik Özel Ödülü'nün sahibi sanatçı KUBAT, babasının vefatı dolayısıyla törene katılamadı. Ödülü,

menejeri Can TALANIOĞLU, Barbaros Mutlu KADIOĞLU 'ndan aldı.

Halk Bilim Hizmet Ödülü, Şanlıurfa Valiliği adına Vali Muzaffer DİLEK 'e, M. Zeki BAYKAL tarafından takdim edildi.

41

DİLEK, "Ülkemin Güneydoğusunda ki 11. 200 yıllık tarihi ile GAP'in doğal merkezi olan Şanlıurfa'nın sizlere selamlarını getirdim. Şanlıurfa'da ki mütevazı çalışmalarımız eğer İstanbul'da bu biçimde bir yankı bulmuşsa, bu bize ancak gelecekteki çalışmalarımız için güç ve kuvvet verir. Ben burada bu töreni düzenleyen Motif camiasına bir kez daha huzurlarınızda teşekkür etmek istiyorum. Türk halk bilimini bundan sonra çok daha ileri evrelere taşıyacağına yürekten inanıyor, emeği geçen herkesi kutluyorum." diyerek tören ile ilgili düşüncelerini sundu.

Ödül takdimlerinden sonra "Anadolu Motifleri" isimli halk oyunları gösterisi ile gençler törenin orijinal yapısına uygun muhteşem bir gösteri sergilediler. Tüm ödül alan kişi, kurum ve kuruluş temsilcileri ile ödül takdim eden misafirler hatıra fotoğrafı çekirmek ve geceyi ölümsüzleştirmek adına sahnede yerlerini aldılar. Halk oyuncu gençlerin ve misafirlerin ellerinde dalgalandırdıkları Türk Bayrağı ve Motif bayrağı eşliğinde Onuncu Yıl Marşı'nı söyleyerek Ödül Töreni son buldu.

Güzel senelere ve yeni ödüllere doğru barış ve mutluluk dilekleriyle... ■

Motif'ten Haberler

MOTİF Eğitim Okulları Faaliyetlerini Sürdürüyor...

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü bünyesinde uzman öğretici kadrosu himayesinde eğitimlerin verildiği Motif Eğitim Okulları'nda çalışmalar devam ediyor. Halk Oyunları, Halk Müziği, Halı ve Kilim Dokuma ve Halk Tiyatrosu Okulu'nda, yönetim kurulu tarafından belirlenen yıllık çalışma müfredatı ders programlarında uygulanarak olağan çalışmaların istikrarlı ve verimli gerçekleşmesi sağlanıyor.

Halk Oyunları Okulu'nda, Türk folklorunun görsel zenginliğinin her yönüyle sergilendiği halk oyunlarına yönelik pratik eğitimin yanında, Türkiye'nin değişik bölgelerine ait yörelerin çeşitli konularını içeren teorik derslerde veriliyor. Gençler, Motif'in yıl içerisinde gerçekleştireceği ulusal ve uluslar arası organizasyonlarda gösteri yapacak halk oyunları ekipleri ve yarışma ekipleri içerisinde yer alabilmek için bir birleri ile yarışmasına çalışmalara katılıyor. Yaklaşık 300 öğrencinin kayıtlı olduğu Halk Oyunları Okulu'nda Bitlis, İzmir, Aydın, Afyon-Dinar, Silifke, Urfa, Gaziantep, Mlatya, Diyarbakır, Adıyaman, Trabzon, Bolu, Van, Kırklareli, Artvin yöresi halk oyunları ekiplerine yönelik çalışmalar yapılıyor. Halk Müziği Okulu'nda bağlama kursu ve halk müziği koro çalışması olmak üzere iki alanda hizmet veriliyor. Gençlerin yeteneklerini keşfetmeleri ve en az bir enstrüman çalabilir ve halk müziği icra edebilir duruma gelebilmelerini hedefleyen okulda, alanında uzman öğretmenler tarafından eğitim veriliyor.

Halı ve Kilim Dokuma Okulu'nda öğrenciler, bireysel becerilerini geliştirerek, kaybolmaya yüz tutmuş geleneksel el sanatlarımızdan halı ve kilim dokumasını uygulamalı olarak öğreniyor, koruyup yaşatarak, geniş kitlelere ulaştırılması amacıyla çalışıyorlar. Konusunda uzman öğretmenler tarafından verilen kursta öğrenciler, bir meslek edinebilmiş olma avantajının yanında, el becerilerini geliştirmekte ve yoğun emeklerle hazırladıkları halı ve kilimleri üretebilmiş olmanın mutluluğunu yaşamaktalar.

Halk Tiyatrosu Okulu'nda ise öğrencilere tiyatro, diksiyon ve drama eğitimi verilerek, tiyatronun her alanında öğrenciye zengin bir donanım kazandırılması amaçlanıyor. Okul'da eğitim alan gençler, geleneksel halk tiyatrosunu, günümüz çağdaş sanat ve dünya anlayışı ile birleştirerek aldıkları, tiyatro eğitimi çalışmalarının ürünlerini, ulusal ve uluslararası ortamlarda sergileyerek, tiyatronun zengin değerlerini izleyicilere sunacakları günlere heyecanla hazırlanıyorlar.

MOTİF'in Geleneksel İftar Yemeği The President Hotel'de Gerçekleşti...

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik Kulübü tarafından organize edilen Geleneksel İftar Yemeği sanat ve halk bilim camiasından kalabalık bir davetli topluluğunun katılımı ile gerçekleşti. Sunuculuğunu Fatih MÜHÜR D A R 'ın yaptığı yemekte Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik Kulübü üyeleri Halk Bilim Camiası, Sanat Camiası ve basın mensupları ile bir araya gelmenin mutluluğunu yaşadılar. Yemeğe davetli katılan İzzet ALTINMEŞE, Bedri AYSELİ, Selahattin ALPAY, Mahmut TUNCER, Hüseyin TURAN, İsmail HAZAR, Arif ŞENTÜRK, Melda DUYGULU, Turgay BAŞYAYLA, Şafak SÖNMEZ ve LAL sahne olarak davetlilere unutulmayacak bir gece yaşattılar.

Yemekte misafirlere hoş geldin konuşması yapan Motif'in Genel Başkanı M. Zeki BAYKAL, bu ve bunun gibi organizasyonlarda halk bilimi ve sanat camiası ile demek, kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinin bir araya gelmesinden büyük memnuniyet duyduğunu ve Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik Kulübü olarak bu seçkin grup ile bir araya gelmiş olmanın mutluluğunu yaşadıklarını belirtti.

Ramazan ayına özel sürpriz etkinliklerin de gerçekleştiği, halk oyunları ve müziğimizin iç içe yaşandığı bu özel geceden memnun ve mutlu ayrılan misafirler, bir sonraki iftar yemeğinin geleceği günün özlemini de beraberinde hissettiler.

MOTİF The President Hotel İşbirliğinde Yeni Yıl Kutlamasını gerçekleştirdi...

Geleneksel hale gelen ve her yıl Motif Halk Oyunları Eğitim Demeği Gençlik Kulübü ve The President Hotel işbirliğinde gerçekleştirilen yeni yıl kutlaması yine bu yılda yerli ve yabancı konukların katıldığı muhteşem bir organizasyon ile gerçekleştirildi.

Motif Halk Oyunları Eğitim Demeği Gençlik Kulübü yönetici, eğitmen ve öğrencilerinin de katıldığı kutlamada Motif'in Adıyaman ve İzmir yöresi halk oyunları ekipleri gösterilerini sergiledi. Yabancı turistlerin büyük bir ilgi ile izlediği gösteri Şaman ritüeli ile son buldu. Motif'li gençlere sergiledikleri başarılı performansları dolayısıyla The President Hotel Yönetim Kurulu Başkanı Süleyman ÇETİNSAYA ve Hotel Genel Müdürü Cem SEVER teşekkürlerini belirttiler. Tüm Motif ailesi, bir yılı daha hep birlikte geride bırakanın ve yeni umutları, başarıları ve güzellikleri içinde barındıracak 2003 yılına yine hep birlikte merhaba demenin heyecanını yaşadı.

Halk Oyunlarında Bir İlk...

Türkiye Halk Oyunları Federasyonu'nca Konservatuar Halk Oyunları Bölümü ve Beden Eğitimi Spor Yüksek Okulu Halk Oyunları İhtisas Dalı Mezunlarına Aday Hakemlik Kursu İstanbul'da Düzenlendi. Türkiye Halk Oyunları Federasyonu Başkanlığı tarafından 28-29 Aralık 2002 tarihlerinde Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'ne bağlı Bağlarbaşı Burhan Felek Spor Tesisleri Milli Takımlar Kamp Hazırlık Merkezi'nde Üniversitelerin Türk Müziği Devlet Konservatuarı Türk Halk Oyunları Bölüm mezunlarıyla, Beden Eğitimi Spor Yüksek Okulu (İhtisas alanı Halk Oyunları olan) mezunlarına yönelik Yoğunlaştırılmış Halk Oyunları Aday Hakemlik Kursu düzenlenmiştir.

İlgili kurs, Federasyon As Başkanları Prof. Fikret DEĞERLİ, Yrd. Doç. Dr. Türker EROĞLU, Yönetim Kurulu Üyesi Muhittin YILDIRIM, Genel Sekreter Barbaros Mutlu KADIOĞLU, Merkez Hakem Kurulu Üyeleri Erdiç ÖZTEN, Mesut GÜNER, Nebi KAYAN, Abdullah SÜRMELE, İstanbul İl Temsilcisi M. Zeki BAYKAL 'ın da katılımlarıyla Kurs Müdürü ve de aynı zamanda Merkez Hakem Kurulu As Başkanı Zinnur GEREK 'in iştirakleriyle gerçekleştirildi.

Kursta işlenecek ders programı ile ilgili olarak eğitmenler ve merkez hakem kurulu üyeleri kurs tarihinden bir gün öncesinde (27 Aralık 2002) ev sahipliğini il temsilcisi M. Zeki BAYKAL 'ın yaptığı İstanbul İl Temsilciliği'nde bir araya gelerek istişarelerde bulundular. Düzenlenen kursa 250 katılımcının iştirak etmiş olması da akademisyen gençlerin kültürel hazinemizin en yoğun örneklerine sahip olan Folklorumuza ve de dolayısıyla Türk Halk Oyunlarımıza ne derece bağlı, sorumluluk sahibi olduklarını göstermektedir.

Yoğunlaştırılmış Halk Oyunları Aday Hakemlik Kursu süresince katılımcılara eğitim vermek üzere ; İstanbul Teknik Üniversitesi'nden Prof. Fikret DEĞERLİ, Yrd. Doç. Dr. Göktan AY, Tansu ALTUĞ, Sakarya Üniversitesi'nden Yrd. Doç. Dr. Türker EROĞLU ve Genel Sekreter Barbaros Mutlu KADIOĞLU federasyon başkanı Hasan Basri CANLI tarafından görevlendirilmiştir.

İki gün süreyle yoğun bir program dahilinde yürütülen kursta katılımcılara, federasyonun teşkilat yapısı hakkında kısa bilgilerin yanı sıra, hakemlik genel kural ve kaidelerinin öğretilmesi ve de özellikle halk oyunları yarışmalarında işletilen değerlendirme belgelerinin kullanımı hususunda izlenecek yöntem ve de belirli ipuçları ile ilgili eğitimi verilmiştir.

Easy to teach, easy to learn !

Express Publishing

English Language Teaching

Exclusive Distributor in Turkey

METRO KİTAP YAYIN
PAZARLAMA SAN. LTD. ŞTİ.

İstiklal Cad. No:513 Tünel / Beyoğlu / İSTANBUL
Tel: 0(212) 245 23 24 - 252 76 43 - 44 Fax: 0(212) 249 58 27

Urfalı İstanbul Kebapçısı

MERKEZ

İstanbul Caddesi
No: 77 (Adliye karşısı)
Bakırköy / İSTANBUL
Tel: 0(212) 570 06 62 - 583 45 89

ŞUBE

Milliyetçi Sokak No: 9 / A
Bakırköy / İSTANBUL
Tel: 0(212) 571 24 95 - 660 23 93

AKGÜN İSTANBUL

"Your new hotel in ancient İstanbul"

Tarihi İstanbul'da yeni yeriniz...

- ★ Sauna
- ★ Jimnastik Salonu
- ★ Türk Hamamı
- ★ Yüzme Havuzu
- ★ Lobby Bar - Roof Bar
- ★ Açık ve Kapalı Otopark
- ★ Erkek ve Bayan Kuaförü
- ★ Shopping & Art Center
- ★ Oda Servisi

AKGÜN İSTANBUL OTEL'i, 256 standart oda, 8 suit ve 2 kral dairesi ile toplam 275 oda kapasitesine sahiptir. Bütün odaları kumandalı, air condition sistemli, minibarlı, direkt telefonlu, saç kurutma makinalı, uydu yayınlarını alabilen TV ve balkonludur.

AKGÜN İSTANBUL OTEL'i, 25 kişiden 500 kişi kapasitesine kadar modern toplantı salonlarına sahiptir.

AKGÜN İSTANBUL RESTAURANT'ında Türk ve Uluslararası mutfağı spesiyaliterinde, yemek örneklerinden seçim yapabilirsiniz.

Adnan Menderes Bulvarı Topkapı - 34720 İSTANBUL
Tel: 0(212) 534 48 79 (20 Hat) Fax: 0(212) 534 91 26
info@akgunhotel.com akgunhotel@superonline.com
www.akgunhotel.com

Büronuzda, size özel mekanlar sunar...

Fatih Sultan Cad. Osmanoğlu Sok. No:11
Şarkkahvesi / Okmeydanı / İSTANBUL
Tel: 0(212) 256 93 90 - 235 45 06
Fax: 0(212) 255 24 38

ema

ŞİRKETLER GRUBU

ema
İNŞAAT

Saif Boya
Avrupa Yakası Temsilcisi

Proje
tasarım
Müşavirlik
Mühendislik
Uygulama
Taahüt

ODAK
Güvenlik ve İletişim
Sistemleri

ARITECH AIRPHONE
SONY PHILIPS
Yetkili Bayisi

Yangın algılama ve
ihbar sistemleri
hırsız alarm sistemleri
CCTV kamera sistemleri
Kartlı geçiş ve turnike
(Access control) sistemleri
Görüntülü kapı telefonları
(Video intercom)
Seslendirme sistemleri
Ses, data, görüntülü
iletişim sistemleri
Özel ev sinemaları

Perpa Ticaret Merkezi A Blok No: 722 Tel: 0(212) 222 87 89 - 212 81 72 Fax: 0(212) 222 87 99

KATILIM MÜHENDİSLİK
Elektrik - Proje - Taahhüt

Lipta Aydınlatma
EAE Busbar
Yetkili Bayisi

Proje
tasarım
Müşavirlik
Mühendislik
Uygulama
Taahüt

Perpa Ticaret Merkezi A Blok Kat: 8 No: 719 Okmeydanı / İstanbul
Tel: 0(212) 222 87 37 (pbx) Fax: 0(212) 222 87 30

The President Hotel

İSTANBUL

KEYİFLİ ANLARINIZ, KALICI ANILARINIZ İÇİN...

The President Hotel misafirperverliği ile kalitenin eşsiz uyumu...

Yemekli davetlerde 50 kişiden 350 kişiye kadar özel salonlar...

Kokteyl ve Kokteyl Prolanje organizasyonlarında 750 kişiye kadar farklı mekanlar...

A'la Carte Restaurant'da canlı program eşliğinde 50 kişiye kadar davetli ağırlama imkanı...

*Marmara Balo Salonu
Garden Balo Salonu
Bosphorus Salonu
Açık Panoramik Terrace
Kapalı Havuzbaşı*

Şık Masa ve Sandalye Dekorasyonu, Mum, Çiçek Arranjman ve Salon Süslemeleri, Nikah Töreni, Canlı Müzik, Hoşgeldiniz Kokteyli, Özel Menü Seçenekleri, Limitsiz Yerli İçkiler, Düğün Pastası, Balayı Odası...

TÜM HİZMETLER DAHİL PAKET FİYAT...

Düğün paketimiz yıl boyunca ve haftanın hergünü için geçerlidir.
Kapalı otoparkımız vardır.

BEST WESTERN THE PRESIDENT HOTEL

Tiyatro Caddesi No.25 Beyazıt 34490 İstanbul

Tel: 0.212 516 69 80 (20 Hat) Fax: 0.212 516 69 99

e-mail: banquet@thepresidenthotel.com

web site: <http://www.thepresidenthotel.com>

EKOL

Diamond

"İnce
Zevklere
Zengin
Çeşitler..."

EKOL
Diamond

ESTABLISHED SINCE 1960
KAMEROĞLU
Gold & Jewellery Co. markasıdır